

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem
omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S.
Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum
triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Homilia IV. De Apostolis In Temptestate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

- §. 1. Est hoc miraculum tam celebre, ut à millenis annis Dauid illud decantauerit, sex praelara in eo perpendens.
- §. 2. Submersit Christus hac tempestate discipulorum ambitionem: effectus hic est tribulationum, notus in Ezechia, & quodam Monacho.
- §. 3. Euidenti Christus discipulos eripuit periculo, quadam repugnantia commotos: non impetratur peccato illam sentire, modò obediatis sicut vacca.
- §. 4. Mundus mare est, ubi vel minimus ventus demergere valet etiam sanctissimos, sicut declarans columna & naues in Modin.
- §. 5. Quo quis perfectior, eo timidior, plura enim possidet, qua perdat.
- §. 6. Vir sanctus magis times, quia minimus ventus valet eum demergere, adde & exurere status vnus Dissidui.
- §. 7. Bullam mouet in mundo, sicut in mari merus ventus, vidit hoc Salomon, dixit hoc Dauid.
- §. 8. Experius est Aman esse ventum, quidquid turbat hoc mare, & confirmat Isaias bulla aq̄æ.

- §. 9. Breui tempore transiunt Apostoli ex magna voluptate ad maiores labores. Casus est quotidianus ut dixit Cræso Solon.
- §. 10. Spectat Christus Apostolos laborantes in remigando: sunt enim sancti in laboribus suis illi spectaculum periculis.
- §. 11. Oculi Dei remigantius spectatores, in aduersitatibus suis annos ministrant & alas, multo felicius, quam intuitus struthionis.
- §. 12. Cogites te laborantem in remigando, à Deo fixis oculis spectari; hoc quoque Iob requirebat.
- §. 13. Prouidit Iob adhuc duobus mille annis Christum iam ambulantem super mare, qui nobis promittit, quod liberaturus accurret, dum nobis expedit.
- §. 14. Dum sperant Apostoli remedium, auget illis Christus formidinem, & credunt phantasma esse. Hic est effectus tribulationis.
- §. 15. Vno Ego sum, illis dat fiduciam. Tenet illam, qui in eius gloriam se tribulationibus exponit, quem in illis Deus non deserit, ut diabolus mundus & caro.

HOMILIA IV.

DE APOSTOLIS IN TEMPESTATE.

Primo die Sabbati Quadragesimæ.

Et cum serò esset, erat nauis in medio mari, & Iesus solus in terra, Marci 6.

13

PROPONIT nobis diuinus historiographus D. Marcus discipulos vectos nauiculâ in medio maris Galilææ, terribili tempestate concussos, timidos, anxios & naufragij metu perturbatos inflatis ventis & turbinationibus totis viribus contra nitentes. Pariter describit nobis Christum ipsos spectantem, nocte licet media: diuini enim

eius oculis, nullæ tenebræ sunt obscuræ: sic can- tante Dauid: *Tenebra non obscurabuntur à te, & nox sicut dies illuminabitur.* Denique enarrat qualiter eos moris periculo eripuerit, perambulans mare, ut pavimentum statim lapide, suæ supremæ dans potestatis exemplum. Contigit vero hoc, ipso die conuiuii quinque panum, & duorum piscium, quando viso tam illustri miraculo, quod Christus fecerat, turbæ cum verum

Pf. 138. 12

X Mediam

Messiam crediderunt, & ut talem eum Regem
 creare desinuerunt saniori certe consilio, quam sui
 antecessores, qui de Aegyptiaca seruitute libera-
 ti, perambulantes Arabia desertam, federunt co-
 medere, bibere, & à mensa surgentes. extulerunt
 vitulum constabilem, eumque ut Deum adorá-
 runt; quasi ille ipse eduxisset de Aegypto. Hi,
 ut aduertunt D. Basil. a. & Chrysol. b. & D.
 Hier. c. & D. Amb. d non solum comederunt,
 sed & biberunt in tantum, ut hæc idololatria, vi-
 ni seu ebrietatis opus fuerit & effectus, a. Sedit
 in Genes. populus manducare & bibere, & surrexerunt lu-
 c Lib. 2. dere. Hic verò hoc periculum abfuit: cum nul-
 lum foret vinum, nec potus, ut dicemus eo die,
 quo de hoc tractabimus; quin potius iusta quæ-
 dam fuit determinatio: Christus autem, qui eor-
 um manibus Rex creandus non erat, eis hoc
 non permisit, sed silentio se eis subtrahens, fu-
 giens in montem ipse solus, rigorosè discipulis
 præcepit, ut illico nauem ascenderent, & cum
 ab altero maris lictore prætolarentur, & ipse
 dimittens turbas successit in montem ad consu-
 etum orationis exercitium.

Soluerunt è portu discipuli ad solis occasum,
 & mediæ noctis silentio in altum maris prouecti
 fauillima iactantur tempestate. Christus ex mor-
 tis supercilio vidit eos laborantes in regimando,
 & circa quædam vigiliam noctis, id est, circa di-
 lueculum venit ad eos ambulans super mare, ut eis
 manum extenderet, Illi, ut viderunt supra su-
 am ambulantem hominis speciem, phantasma iudi-
 carunt, vel visionem, quò maiori adhuc formi-
 dine corripiebantur, nec eos iam ita pelagi tur-
 bines petetrebant, quam id, quod oceani flucti-
 bus inambulans horrebant, illis magis ac magis
 appropinquans. Accedit Christus: Confidite, fi-
 lij, ego sum: Nondum illi fidebant, vnde & D.
 Petrus, Domine, si tu es, iube me venire super
 aquas. Annuit Christus: confestim s; Petrus pe-
 lago commisit, ambulans super aquas, ut veniret
 ad Iesum, porro ut videt sibi superbas irruentes
 vndas, timet, fiducia deficit, quæ eum super ma-
 ris aquas sustinebat, & ut cepit mergi, Chri-
 stum inuocat: Domine salua me. Adest Chri-
 stus: modicæ fidei, quare dubitasti & cum D.
 Petro nauim ascendit, & illico nauim appulit ad
 terram Genesareth: vbi Christos, ut fons salu-
 tis, illam millenis infirmis communicauit. De-
 precantur eum, apud eos maneret: videbant e-
 nim, oculis testibus, quanta eis manaret ex eius
 consortio vtilitas: sed ait illis, se ad eos tan-
 tummodo missum non esse, sed & ad alios quo-
 rum misericordiam suam dona distribuenda, venis-

q Hom. 1.
 G. 5. de
 sequen.
 b Hom. 1.
 in Genes.
 c Lib. 2.
 contra lo-
 quia.
 d Lib. de
 Elias c. 6.
 e Exod.
 G. 2. 6.

se: Hodie nobis erit fons salutis, fons gratia,
 eam igitur deprecemur Reginz cælestis inter-
 cessione. *Aue Maria.*

S. 1. Est hoc miraculum tam celebre, vt à mil-
 lenis annis David illud decantauerit: sex
 præclara in eo perpenderit.

Decarat D. Euthymius Zigabenus qua-
 dam difficultatem, in quam plures offen-
 dunt, qui considerant, id quod David
 psallit: *Quid descendunt mare in nauibus facien-
 tes operationem in aquis multis, ipsi viderunt op-
 ra Domini, & mirabilia enim in profundo.* Nulla
 opponitur difficultas, quin maxime in pelagi re-
 gimine Deus ostendat suam omnipotentiam: est
 enim animal plus cæteris ferum; & in domitum,
 quod nec parum, nec multum totà potest detine-
 ri hominum potentia, Deus solus, est, qui mare
 regit, infrenat, detinet, quando & quomodo li-
 buerit. Ita testatur D. Iacobus, in illa Missa. *D. Iac.
 quam composuit. Deus cuius gloriam cali enar-
 rant, terra eius dominationem, mare autem eius sua
 omnipotentiam.* Obiicit: Crediderim, eos ma-
 xima miracula Dei vidisset in mari, qui in illud
 descenderunt, sine nauibus, vel sine scaphis illud
 transpaderunt, quales fuerunt filij Israhel, quando
 tulit eos Dominus de Aegypto, eum ad oram ma-
 ris tibri accessissent, inlequente eos Pharaone: a-
 peruit eis Deus viam per medium maris profun-
 dum, & sicco pede pertransierunt. Mir. c. in tam
 celebri, vt psalmo præcedenti David illud quasi
 Dei omnipotentia statuerit primicerium: *Et no-
 tam faceret potentiam suam, & increpuit mare
 rubrum & exsiccatum est, & deduxit eos in aby-
 ssi, sicut in deserto, &c. Et operuit aqua tribulan-
 tes eos, vnus in eis non remansit.* Voluit Deus
 suam magni featè potentiam & magnificauit,
 cum maris compefcuit petulantiam, per quod
 viam stravit qua populus suus per vndas maria
 indemuis transiret, quasi per deserta ambulasset,
 & isdem inimicos inlequentes ad vnum omnes
 inuoluit.

Et hoc ipsum miraculum, ille, qui in re fuit
 Moyses, decantauit: *Dextera tua Domine, ma-
 gnificata est in fortitudine.* Sed in quo? In spiritu
 furoris tui congregata sunt aqua. *Stetit vnda flu-
 ens, congregata sunt abyssi in medio mari.* Exan-
 descens, te Domine, in Aegyptios inimicos
 tuos, utrimque collectæ sunt aquæ, viam aper-
 rientes & fluidas maris vndas, quo populus tran-
 saret, inllat firmissimi parietis indurasti: & hinc
 inde conuictæ & sociatæ steterunt immobiles.

Ita

Ita ut populo Israel via securissima & amplissima in transitum statueretur; in laqueum tamen quo hostes tuos veluti muscipulâ, conduceres. Fuit autem hoc miraculum ac prodigium excellens adeo, ut illud audientes omnes illa barbaræ, superbae, feræque nationes terreterentur, & tui brachij fortitudine superatis feressetaterentur. Dolores obtinuerunt habitatores Philistinum. Tunc conturbati sunt Principes Edom, robustos Moab obtinuit tremor &c. Fuit autem miraculum illud tam solemne, ut quadraginta post annis eius tam recens fuerit in Jericho memoria, ut dum populus Israel promissionis terram ingrederetur, omnes illi, quos gigantes dixisses, & quibus Israelitarum comparati, locustæ videbantur, tanto terrore concuterentur, ut eorum corda languecerent. Sic tellata est optima illa Rahab Israelitarum exploratoribus: *Audimus, quod fecerit Dominus aquis maris rubri ad vestrum introitum, quando egressus es de Aegypto &c. & hæc audientes pertimimus, & elangui cor nostrum, nec remansit in nobis spiritus ad introitum vestrum: Dominus enim Deus vester, ipse est Deus in celo super nos, & in terra deorsum.* Quocirca, eos iam deuictos arbitramur: tali enim Deo, qui tanta pollet super maris fluctus auctoritate, quæ pollet opponi violentia, quis resistet? An ergo hoc stupremum fuerit operum Dei, ut Dauid iudicet, quod viderunt hi: *Qui descendunt mare in nauibus, vndas & ventos depugnantur. Facientes operationem in aquis multa, ipsi viderunt opera Domini, & mirabilia eius in profundo.*

An non viderunt his maiora, qui mare sicco calle sine nauibus ingressi sunt, quibus se illud exhibebat, ut campum Aprilis tempore floribus germinantem? Ita sentite videtur Spiritus S. dum ait: *Ex aquâ, que ante erat terra arida, apparuit, & in mari rubro via sine impedimento, & campus germinans de profundo nimio.* Respondet D. Euthymius & assignat D. August. rationem quandam, quâ prophetarum intelligamus scripturas, hic enim psalmus prophetice scriptus iudicatur, vidit in Spiritu S. Propheta Christi mysteria, ad quæ Deus eius mentem tanto lumine collustrat, ut de eo dicat Spiritus S. *Sicut lux aurora, oriente sole, mane absque nubibus rutilat.* Et ea contemplatus, ait: *Qui descendunt mare in nauibus, &c. ipsi viderunt opera Domini, & mirabilia eius in profundo.* Qui sunt illi, nisi Apostoli, quos sibi elegit socios, & suorum mirabilium testes oculatos? Hi fuerunt, qui ea super omnes mortales viderunt, ut eis dicere liceat: *Quod audiimus, quod vidimus oculis nostris,*

quod perspeximus, & manus nostra correctione-runt de verbo vita. Illi, de quibus præcipue dicit D. Ioannes: *Vidimus gloriam eius: ipsi viderunt opera Domini.* Et ea principaliter viderunt in mari: *Mirabilia eius in profundo.* Nemo ambigit, quin Dauid mirabile illud sibi proposuerit, de quo in Euangelio; quod ita cæteris excellens fuit, ut D. Ambros. volnerit, cum tam eximium esset, quod multo ante Deus Iob illud præmonstrauit, vnde & illud iam a bis mille annis prædixit, ut dicemus, quod præclatum fuisse nemo neget, cum à tam longo temporis intervallo distincte, & dilucide fuerit præcognitum. Et ait Dauid, Apostolos non vnum tantum, sed plura vidisse mirabilia: *Mirabilia eius.* Hæc notat D. Ambros. & si ea velimus inspicere, sex nobis occurrent, quorum quodlibet prodigium singulatè prædicatur.

Primum; de quo Dauid: *Dixit, & stetit spiritus procella, & exaltati sunt fluctus eius, ascendent usque ad caelos &c.* Vel minimò suo verbo, quò ventis imperauit, ut tempestatem mouerent subito; tanta oborta est, ut modò fluctus aëta impeterent, modò abyssos aperirent, & ipsos Apollolos ita profternerent; ut de ventorum ac fluctuum arbitrio dependerent, & quid agerent, ignorarent. Hæc eius fuit magnitudo potestatis, ut vnicò suo verbo ventis imperaret, mare turbinibus concuterent; quomodo, quando, & quomodolibet, sic ut in nullo desset: *Ignis, granado, nix, glacies, spiritus procellarum, aqua faciunt verbum eius.* Spiritus procellarum, ventos dicit, quia tempestatem excitant: hi sunt eius præcepto adeo parati, ut ad ictum oculi progredant, & faciant verbum eius. Et sic hic contingit. Secundum; de quo Dauid. *De necessitatibus eorum sanxit.* Ad hoc, inquit D. Ambros. perambulæ Christus volubiles maris vortices, sicut pavimentum lithostrotum, nec id ad vnum, vel duos passus, sed ad medium vsque pelagi: *In medio mari.* Tertium; nec id solum agit, sed & Petro dat postulatam & vires solò suo verbo, ut ipse aquas pedibus calcet, licet tempestate commoras: ita ut (loquente D. Hier.) D. Petro id dederit per gratiam, quod ipse habebat ex natura. Quartum; Tam erat illic Christus securus, ut Petro ob fidei defectum submergenti accurrat, det manum, eum erigat, sustentet, & progrediatur super aquas multo tutius, quàm tu puerulum manu per aream deducis, quem à casu erexisti. Quintum; decantat hoc Dauid: *Statuit procellam eius in auram: & sternerunt fluctus eius.* Volendo tantum cessat tempestas, redit, serenum, silet fluctuum rabies,

Isa. c. 1. 10. 3. 19. 7. In psal. 106. Lib. 1. Titul. 67. 2. Reg. c. 4. 21. 4. 1. Iam. c. 1. 1.

Lib. 1. de Inter p. l. c. 4. 5. Lib. 1. tit. 1. c. 5. 4. P. 1. tit. 6. In c. 16. Match. 1.

rabies, componuntur venti. Non est hic tui similis; quod si leonem, vel taurum, vel passerem ligatum detineas, & eum pro beneplacito possis dissoluere, non tamen tuæ est potestatis eundem reducere & religare: Eâ quâ mandat ventis facilitate, ut Oceanum infellent, præcipit, ut & recolligantur, & cesset mare à seruore suo.

Eccl. 43.
25.

In sermone eius sicut ventus, & in cogitatione sua placuit abyssos, testatur Spiritus sanctus.

Sextum; quod ut vltimum particulariter celebrat Dauid: *Deduxit eos in portum voluntatis eorum*: A scendit enim Christus cum D. Petro nauim & momentò temporis ad litus applicuit, quò eis præceperat, ut transmitterent, nullo eos deducente vento: facta enim erat tranquillitas magna; sed suæ diuinæ voluntatis operante virtute. Hoc, ut quid rarum expendit D. Io. *Et statim nauis fuit ad terram, in quam ibant*, Mirabilia hæc, vult Dauid, ad Dei gloriam & nostram consolationem decantentur. *Constituantur Domino misericordia eius, & mirabilia eius filijs hominum*. De nauis, qui eadem, qua Ionas vehebantur oneraria, refert Spiritus sanctus quòd cum vidissent, Iona eiecto, silere turbines, astum deferuere, & auram fauere, crediderunt Deum Ionæ eum esse, qui hæc omnia patraret, & tanta potestate præcelleret, proinde tam potentem Deum, timuerunt, ei se subiecerunt, & relictâ infidelitate fallorum Deorum, crediderunt vero Deo, ut aduertit D. Hieron. & ex toto corde tantæ potestatis & maiestatis Domino seruerunt, qui mari, ventis, & imperat tempellati. *Stetit mare à seruore suo, & timuerunt viri timore magno Dominum, & immolauerunt hostias Domino, & voverunt vota*. Quid rerum agerent, si Christum tam mirabilia cernerent operantem? Hoc quoque nobis Domino tam potenti agendum incumbit: qui tempestates in mari concitat, & sedat, quando & quomodo illi placuerit, suorumque tantam gerit sollicitudinem, ut iustas ingrediatur vndas, illis lateris auxilium, quos tantis similiter recreat beneficiis; illi nos subiciamus, illum timeamus, diligamus illum, eius nos maxima submitamus potestati, cordaque illi nostra, ut Domino legitimo nostro consecremus.

Ioan. 6.
21.

Ioan. 6.
15.

§. 2. *Submersit Christus hac tempestate discipulorum ambitionem: effectus hic est tribulationum, notus in Ezechia, & quodam Moïacho.*

Contigit hoc mirabile ipso die solemnis conuiuij quo Christus quinque panes & duos pisces dispersit in quinque millia hominum. Tenebræ terram iam occupauerant: quia quando Christus egit cum Apostolis, de ratione instituendi hoc conuiuium, ait D. Mathæus hoc contigisse: *Vespere facto*. Hanc assignant rationem, quòd videus Christus turbas, descendit ad illos de monte, quibus prædicauit, & eorum infirmos curauit hoc opere toto penè die impeditus. *Quando dies iam cæperat declinare*, ait D. Luc. Tum demum experunt Apostoli monere Christum, ut dimitteret turbas, ut curaret sibi cibos ad manducandum. Hac occasione mouit Christus quæstionem: qua ratione aut modo eis de cibis prouidebimus: *Dati illi vos manducare*: & accidit id, quod Dominicâ quartâ dicemus. Et ita concludit D. Hier. quòd D. Hier. Christus hoc conuiuium instituit: *Non mane, Io. 6. non ascendente die, non meridie, sed vespere*. Si D. Hier. igitur, quando tractari ceptum est de conuiuij, iam sero fuerit, quæ noctis hora potuit esse, quâ egit cum Andrea & Philippo, quâ dispersit quinque panes, quâ populus per pinguenos & quinquagenos diuisus, quâ hi quinque panes & duo pisces omnibus ad quinque virorum millia distributi: quâ commodè coenati sunt, donec plenè satiarentur? Iam sol dudum occubuerat. Tum finitò conuiuij, turba miraculi magnitudine commota, cepit sincere agere de Christo in Regem coronando, quia vero percipiebant Christum repugnare, sermonem quidam intulerunt, quòd etiam nolentem, & repugnantem eum regem crearent, & de facto creassent, nisi Christus obstitisset & eorum conatum illussisset, fugiens in montem: ita rem narrat D. Ioan. *Iesus cum cognouisset, quia venturi essent, ut raperent eum, & facerent eum Regem, fugit in montem*.

Voluit Christus damna præuenire hinc ori-
tura, quæ nec discipuli, nec turba animaduere-
bant. Primum erat damnum animæ: iam enim
Apostolis placebat illa turbæ colloctio & con-
spiratio; hinc unum, hinc alterum audiunt, ap-
plaudunt, ut res progressum habeat, optant, ut
opere compleant, quòd sermone concipiebant,
quo

quo in ipsis fortiter corp̄ æstuar̄e superba ambitionis gloria, quā cūctas erigerent. Hæc enim erat, quā communit̄er insolebant, quo tempore imperfectiores fuisse notantur, donec venit super illos Spiritus S. qui cūctas illorum expurgavit imperfectiones. Quia enim quadam vice eis Christus dixerat: oportere se mori, & denuo resurgere & regnare; orta est inter eos questio, quis eorum esset maior in Regno celorum? quis eorum Christo proximus assessor? Quia & altera vice dixerat Petro circa hanc materiam verbum aliquod, tali cæperunt sermone de primatu contendere, vt necesse fuerit ipsos a Christo corrigi, & ab ea cogitatione deduci ad humilitatis electionem; quid modo facerent? Jam vnus se Ducem, alter Comitē, hic Marchionem se optinabatur, & omnes magnos: quia præter id quod erant eius discipuli, huic miraculo fuerant cooperati: quia eorum manibus panis diuidebatur, insuper & inter illas multiplicabatur. Voluit Dominus hanc extinguere scintillam, quæ in eorum cordibus exarscebat: ad hoc eos vocat, & vt cōflectim se turbis eripiant, præcipit, nauticulā mare in alteram partem Galilææ transfuerant, vbi eius prætor lenitur adueniunt. *Statim cogit discipulos suos ascendere in nauim, & vt præcederet eum trans fretum.* D. Marth. ait: *Statim compulsi discipulos ascendere in nauiculam.* Statim vt hanc extingueret flammam, ad aquas eos compulsi, & vt eos de terra periculis eriperet, oppidū, sine mora, maris periculis obiciuntur. Clauum clauo pellit; & sollicitudo posterior, priorem expellit: & vt animæ periculis eruantur eos maris tempestati inuoluit, vbi corporis discrimen intrant.

6. *Et modo cum illis actum est, quo prius eum Rege Ezechia, vt notat D. Hieron. Concessit Dominus Regi Ezechia: victoriam toto mundo famosissimam, de blasphemo Rege Sennacherib. Aduertit Deus Regem sibi de ea congratulari, & effrenem, nescio quam animum eius subite: insolentem amantore fortunæ presentis inflatum, lecto eum damnat, vt febris eum adurat, ad eas metas deducat, vt mandet, ad eum Prophetā Isaias ingrediatur, qui dicat Regi: *Desponsa domus tua: quia mortuū tu, & non vnus.* Vt hoc medio falluolum illum genium deprimat, & saniora cogitare compellat. *Nescietur cor: & zebia post incredibiles triumphos & victoriam, infirmitate corporis sui visitatur, & audit se mortuū.* Hæc cogitationes alias peritus submergant. Eodem planè modo multoties agit*

Deus cum hominibus, quo egit olim cum Saule. Persequatur hic crudelis Dauidem, iam credebatur prosperum suæ perneræ voluntatis se successum tenere, nullum ad hoc non mouet lapidem, exercitu suo instar coronæ circumcingit Dauid, qui omnibus armis, præsidisq̄e destitutus, *Desperabat se posse euadere à facie Saul: 1. Reg. 23.* Quid opus factō, vt Saul has adeo Dauidi perniciosas curas intermitteret? Ita rem disponit Deus, vt eodem momento accurrat veredarius, qui renuntiet Regi Philistæos in terram copiosa militum manu irruisse, præfidia expugnare, Regnum periclitari. Res hæc innumeris curis animum eius adeo vehementer agebat, vt aliò mentem iam desisteret, & omittens persequi Dauid, in hoc solum animum intendit & curas, quā se ratione huic periculo expediret, & Philistæos regno d. pelleret, vnde & locus, vbi cursor accesserat nomen accepit: vt deinceps vocaretur, *Petra diuidens:* seu vt legit Vatablus: *Burpes diuisionum, vel destructio omniū.* Illa enim cordis anxietas, quā Saul opprimebatur, eum pro illo tempore a proposito persequendi Dauid, omnino distraxit.

I. *Quæ sit petra diuidens.*

Hoc idem agit Christus hodie cum Apostolis, ambitionis humane studiois, vt ab ea illos distraheret, ex altera parte, portam aperit vt eos in medio pelagi hostes insequantur, scilicet sæuiens adeo mare, vt plus satis metu mortis consterantur, & sedulo recogitent, qualiter vitæ sue melius prouideant, eò omnes intendant neruos, ne libeat modo popularem auram venari, aut tumore enascere. Quis neget ex vobis, in vobis non quid simile sæpe prædicari: Vitam agis solutus in venem, oculis ludibundis, illecebris ac voluptate plenis, anxius qua ratione puellam in tuam trahas voluntatem, aut eius tibi conferes inimicam amicitiam: profanus hic ignis cor tuum inuasit, adeo cæpta est exercece tua auri habendi cupido, vt suis non contenta finibus, aliena moliaris inuaderet, dolum inexplabile. Mira fames honoris te habet popularis, mille ventorum turres tibi confugis, quod tantus ac rarus adhuc sis futurus, honoris præ. Adest Deus, tradit te tempestati febribus ardes laterum dolore corripetis, exanthemate cruciaris, mouet tibi vicinus grauissimam litem, testes adducuntur. Quæ nona suat hæc? s̄ quam diuersis modis curis anxietas: quàm citò priores ab his extinguuntur? Sermo modo, concilium incundam de confessione, Communionem, testamento, vitæ emendanda propositio, & qua ratione te huic eripias calamitati. Monastica professiois Religio-

fus lasciuus & impuris cogitationibus fatigabatur inquietus, quibus resistendis erat infirmus. Consulto Abbatem patrem spiritualem, inquit remedium, cui ille prescripsit quotidiana illa remedia, ieiunia, vigiliis, disciplinis &c. nihil proficiunt: ingemiscit: Pater, nullo non tempore profundo Venerearum cogitationum demergor infelix. Sanctus Abbas omne argentum & Sacristiæ venerandas reliquias colligit, abscondit, & clanculum rem ita disponit, vt sint qui eum acculent furti, teiles adint, quorum vnus testatur: vidi ego eum circa Sacristiam: prodit alter, vidi ego eum horâ opportunâ, silester incedentem: tertius affirmat: cognouit scurras quosdam, qui se eius amicos venditant, & illorum manibus ad furtum vsus est. His negotiis, processibus, interrogationibus aliquot interfluunt dies: quibus iam elapsis, vocat ad se Abbas Monachum. Quid modo, fili? quis illarum cogitationum impudicarum, quibus opprimebaris, status? An his adhuc impugnaris? O Pater eni, de his mihi loqueris? Emorior curis ingenitibus æger, qua ratione satisfaciam obiectio-nibus, quibus furti reus insimulor, & fornicari li-beat? Fili: hoc præteudebam, clauum clauo pel-lere, & huius processus molestiâ, immundarum cogitationum sopire libidinem. Idem patet in discipulis fecisse Christum.

S. 3. Euidenti Christus discipulos eripuit periculo, quâdam repugnantia commotos: non impuratur peccato illam sentire, modo obedi-tias sicut vacca.

8.

Secundum periculum, quod Apostolos con-sequebatur, erat corporis, scilicet totalis quædam omnium ruina, nulla enim maior esse poterat, quàm illa, quæ necessario consequi debebat, si turba Christum sibi in Regem elige-ret: Certo enim constabat, Romanos illico venturos, qui contra eos vt seditiosos & per-duelles mouerent bellum; publicum enim erat axioma: *Omnis qui se Regem facit, contradicit Caesari*: Eos deuallarent, omnemque populum disperderent. Quocirca, vt eos Christus hoc periculo liberaret, cui inaduerteret se ingere-bant, eis præcepit, vt statim se cubitis subtrahe-rent, nauim ascenderent, & mari se committe-rent. Illi verò tanto plausu turbam de hac re dissentientem audiunt, vt dicant Euangelista, quod eos Christus mare versus compulerit. *Statim co-egit*, ait D. Marcus: & D. Mattheus, *Statim*

Ioan. 19. 12.

compulsi eos. Sine mora, non hæsit, sicut nec vos hæreretis, si casu ignis scintilla incidere inter arida ligna domus vestra, vbi accenditur, & in-de magnum præuideres oriturum incendium, quod domum totam in cineres redigar. Hoc egit modo diuinus sponfus, quod multis ante annis ipse statuerat, vt scilicet insequerentur vulpecu-las cum vineæ pampini essent: etiamnum teneri, quia illos nullo negotio tuac poterant destri ere. *Capite nobis vulpes parvulus, quæ demoliantur vi-neas*. In vinea Ecclesiæ forè statuit Apostolus primos fructus: erant adhuc virtute teneri, flo-res emittebant, fructus parturiebant; insurgunt hæc vulpecula ambitionis, fastus, & auræ popu-laris, astutæ & dissimulantæ, illis nihil tale so-spiciantibus, & nisi huic malo obuiaretur, ac-tum esset de illis. Christus, qui hoc præuidebat, efficaci remedio accurrit, & ita ait D. Euangelista, quod illos cogere: quia summo-rem placebat illis turbæ voluntas de Christo coro-nando, sic vt illis videretur se iam in portu esse, apprehensuros felicissimam sortem, sum-mum posse honoris gradum adipisci: quod si verò turba Christum sibi in Regem promou-eret, vt illis, eos Romani demolirentur. Milites hoc nobis contingit, congratulamur nobis de re quadam, quam Deus præuidit futuram nobis in nostram ruinam, & malum inuitabile, proin-de hanc manibus nostris eripit, nos verò, ste-rit illud non aduertimus, inde contristamur. Quoties aufert Deus huic opes suas, quas ei pre-uiser futuras ansam damnationis, gladium quo peccat; alteri per infirmitatem corporis veni-tilatem, alteri dignitatem, aut locum honoratio-rem, quem iam erat obtenturus: cur hoc? hinc oriatur eius æterna perditio. *Sicut ablactatus est Esau, super matrem suam*. Quoties puerulo mater vbera deuocat; ingemiscit infantulus, qui sibi vi-tam aufert suspicatur, sed eo vita eius redditur securior, quo cogitur cibum sumere solidio-rem.

Attentus sæpè considerauit historiam Lot, & vxoris, ac filiarum eius, quàm pacificè & im-perturbatè, imò delectabiliter in Sodomis habi-tarent. Accedunt Angeli eos educaturi domui suæ bulatio-ita afficiebantur, vt excedere renuerent. Necesses Deus se fuit eos brachiis arreptis per Angelos educi, nos tri-Apprehenderunt manum eius, & manum vxoris pit à pe-eius, ac duarum filiarum eius, eo quâd pariteris viculis Dominus illi. Adhibita vi, & quasi protrahendo animo-illos educunt, quibus visum est hoc sibi pluri-mum obesse; sed hæc erant eorum optima lots; 16. die etenim sequenti, orto sole, omnia in fauillam iacebant

iacabant redacta, & illi redigendi proculdubio
fuerunt, si ibidem mansissent. Fuit hæc Dei gra-
tia illis præstita, reddere illos tutos ac securos,
illine extrahere, ubi illis videbatur, nihil sibi ef-
fectu posse aut tutius, aut gratius. Hoc tibi sic sola-
tio, quando tibi Deus subtrahit aut filios, aut
bona, aut sanitatem, quæ tibi nihil acceptus.

D. Hier. Opinatur D. Hieron. Apollolos ideo
commotos fuisse, quod Christus ei præciperet,
ut nam ascendere, quod interim ipse dimit-
tere curbas. *Offenditur eos inuitos à Domino re-
cessisse, dum amore præceptoris, ne punitum qui-
dem temporis ab eo voluit separari. Timebant,
ne inimentis, ne illi à Domino separatis, omnia
elementa mouerent bellum, & aduersarentur,
sicut & contigit.*

Lib. 2. de Pependit D. Ambrosius verba illa fraticidæ
Gen. 4. Cain, dum cum profugum Deus à se repelleret.
Gen. 4. *Ecco cūcū me hodie à facie terra. &c. Omnis igitur,
qui inuenerit me, occidet me.* De quo tibi ti-
mes fraticida maledicte? Rogat D. Ambrosius
exceptis patre & matre, & occiso fratre nullus
superest. Num patrem, num matrem fugis? To-
tu in timeo mundum, omnia fugio elementa, &
meum exhorreo, qui me genuit, patrem, & quæ
me lactauit, matrem: cum enim sine Deo sum
& procul ab eo distem, omnia in me insurgunt.
Est enim Deus vita, salus, diuitiæ, requies, secu-
ritas, gloria: procul ab eo, illico intrabunt
mors, infirmitas, paupertas, tribulatio, timor,
auiditas. Si hoc Cain Dei inimicus intellexerit,
quæto magis Sancti Apolloli, qui ne puncto
quidem temporis à Christi latere distebebant?
Hoc tibi quoque timendum, ut illi consentias
Ysa. 57. quod David velut axioma certum cecinit: *Ecco
qui se elongant à te, peribunt.*

Sive ob hæc, sive ob aliam rationem, ægrè
hoc ferebant Apolloli & inuoluntarij quendam
sentiebant repugnantiam; ut intelligas non im-
porari tibi ad peccatum sentire aliquam diffi-
cultatem, & rebellionem in parte inferiori, in
eo quod tibi Deus præcipit, ita tamen, ut vo-
luntate & parte superiori petrum pas omnes dif-
ficultates, & id quod tibi præcepto iniungitur,
exequaris. Numquam electis suis Deus præce-
pit, ne repugnantiam, aut difficultatem senti-
rent in præceptis suis: videbat enim ad hoc re-
quiri nostræ naturæ immutationem; sed ut
imperata facerent, superando omnia repugna-
tia, sibi occurrentia. Ne dixeris, ait D. Hieron. Dei

præcepta nihil difficultatis inuolnere, aut leue
esse cuius iugum humeris nostris, vitibus no-
stris, appetitui nostro, aut naturam nostram ad-
eò bene dispositam, ut adulatoria non sit, pro-
pensio non sit ad id, quod sensualitati placet, &
militat contra rationem: proinde viri meritis
præclarissimi magnas sentiunt difficultates, &
partis inferioris repugnantias in implendis Dei
præceptis. Hoc stylo pleniori digessit D. Paulus
disputans de eo, quod in proprio sentiebat cor-
pore, legi Dei contrarium; *Video aliam legem Rom. 7.
in membris meis, repugnantem legi mentis meæ. & 23.
captiuam me: in lege peccati.*

Huic omnes contentiuat, serpentem summas
vites habere in capite, quocirca illud fortiori
ictu impetendum, nihilominus contigit, quod,
licet illud contriuens, insuper & abstuleris, ca-
lore tam n. residuo adhuc in corpore torquet, & tum est
stringit caudam, quæ te percutiat, la datque serpentis.
mortaliter. Peccatum serpenti comparatur:
Quasi à facie colubri fuge peccata. Et serpens erat **Ecclesi. 27.**
is, qui illud introduxit, & nostræ naturæ im-
miserit: quocirca conditionem, & qualitatem
habet colubri, cui licet culpæ rescideris caput
per baptismum, vel confessionem, vel legitimam
contritionem, quibus peccatum vitam perdit, re-
linquitur adhuc in carne nostra concupiscentiæ
calor, qui tam horribiles dat ictus, tam inordi-
natos suscitatur motus, tam molestos ingerit sti-
mulos, quales ille sentiebat, qui dicebat **Datus 2. Cor. 12.**
*est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Satana, qui
me colaphizat.* Quis horum causa, quis Au-
ctor? *Tam non ego operor illud, sed quod inhabi-
tat in me, peccatum.* Hoc est, ipsa concupiscen-
tia, & calor inordinatus, qui ex peccato re-
manet.

Quocirca non requirit Deus à seruis suis, ne
habeant motus inordinatos, ne difficultatibus
premanantur, ne repugnantia moueantur: nequa-
quam, sed ne difficultas illa: seu repugnantia il-
los retrahat aut impeditur suis obedire mandatis.
Non requirit à te Deus, ne lentius inuitiam ab
alio tibi illatam, nec ut tibi non sit permole-
stum illam tradere oblivioni, inimico ignosce-
re; sed ut eam animosus superes, & fortior per-
sumpas. Non tibi præcipit: nolo sentias repu-
gnantiam in ieiunio obligationis: sed illam senti-
ens, concute, resiste. Non tibi præscribit, no-
lo occasione visus vel auditus in te exsurgat im-
pudica cogitatio, vel vehementior carnis stimu-
lus; sed et statim cõtradicat, eum repellas, ne sen-
sus fiat consensus, & ut violentus te ipso fortiori
euadas, quales Christus volebat improbes requi-
caletis.

Mat. 11.
12.

caelestis: *Violenti rapiunt illud.* Hi vero sunt, qui suis inordinatis passionibus vim faciunt, appetitus coequeat, & malefugas comprimunt inclinationes.

2. Reg. 6.

O mirabiles vacca, quae foederis Dei trahunt arcam, & eam comitantur. Audiunt mugientes vitulos, & quasi quaedam Echo earum visceribus mugitus illorum infonabat, quo graviter agebantur, ut pedem figerent: verumtamen non ob hoc subliterunt ne puncto quidem temporis, nec vel latum vnguem a recto itinere deviarunt: quo ita Deo placuerunt, ut eas sibi in holocaustum voluerit immolari: quo te docuit, te Divinae Maiestati minime displicere, licet mugitus tuorum vitulorum presentias, affectus illos animae tuae, motus illos vindictae, quibus videns hostem tuum incitatis: comedendi die ieiunij, videns eos optimis condimentis paratos, vel famescens, affectus auaritia, & cupiditatis habendi, quod tibi arri-det; sed sibi factis factum arbitrabitur, si modo mugitus illos compesceris, & ob illos ne puncto quidem temporis subsistas, in eo quod pertinet ad legis Dei observationem, & ipsum David ce-cernerat, interprete D. Bernardi. *a Ab occultis meis munda, me Domine b.* Domine Deus; quae tu in praeteruolant occultum illud animae tuae? quae cogitationes? quales motus? machinationes quales? quid non videndo alterius uxorem cogitasti? & quando incidit, sermo seu quaestio tui honoris? *Ab occultis meis munda me.* Et qua ratione ab his mundaberis o David? *Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero:* Ne tu permiseris, ne tu locum dederis, ut tuae domineant voluntati, & eam sibi subiciant: alioquin miserandus imminet tibi casus. Si vero voluntate prompta haec omnia pervincas, refrones motus, illis domineris, nedum illos permittas dominari, sed agas quod Dominus Caino dixit: *Sub se eris appetitus eius.* Tunc omnis procul abest culpa: *Tunc immaculatus ero.*

a Epist.
Ar. ad
Henric.
Archiep.
Senon.
b Ps. 18.
13.

Gen. 4.

Declarat D. Chrysost. omnibus verba D. Pauli loquentis de sacrificio Abrahae: *Accipit eum in parabolam,* q. d. Statuit cum omnibus obedientiae exemplum: ut videant, qualiter Deo sit obediendum. Quomodo obediuit Abraham Deo? Apparet illi & ait: *Tolle filium tuum unigenitum, quem diligis Isaac &c. Offeres eum in holocaustum super unum montium, quem monstrauero tibi.* Sentitne Abraham hoc praecipitum? Motus habuit difficultatis? quis ambigit? & hoc ipsum voluit Deus, & ideo praecipitum hoc tali modo proposuit, quo eum magis affligeret, ut ponde-

V I.
Quogran-
tior re-
pugnans.

rat Origen. ut primum omnium voluptatem suam, paternum interimeret affectum, ipse vi- sceribus exortum, quam filium. Cur igitur hoc? *quia hoc Dei gloriae congruit, & quod omnium maxime in se suis atqueat & magnificat, per hoc est;* & quanto maior est partis inferioris repugnancia, tanto Deo maior est obedientia, quae illam reprimat, nec viliis difficultatibus cedens declinet vel ad dexteram vel ad sinistram. Hoc praeter ceteris Deo placet: si te videat, quo maior oboritur in diligendo inimicum difficultas, eo te libentius ignoscere, & parcere: & quo grauior repugnancia in ieiunio, eo prom- ptior sit tua voluntas: Hoc opus virtutis excellentissimum, quod omnes perumpar difficultates, & quod in Christi discipulis comen- datur.

§. 4. *Mundus mare est, ubi vel minimus ventus demergere valet etiam sanctissimi, sicut declarant columna & naues in Modin.*

Ascendant Apostoli Cymbam, vela dant, & paruo temporis intervallo medio ve- huntur mari Confestim condensatur aer, exurgunt venti, emergit horribilis tempestas, sauit pelagus, & variis inique contrariis turbibus conturbatur: nauem circumque oppugnant, hinc fauet ventus secundus, inde Boceas minatur: modo fluctibus fertur in aera, modo demergitur in abyssum: *Nauicula iactabatur fluctibus* Nunc in illam, nunc in alteram iactabatur partem. Sententia fuit Aristotelis, nihil esse quod hominem magis exteireat, nihil quod eum manifestiori exponat periculo, nihil quod eum inopem consilij, & omnis subsidij magis reddat diffidentem, quam tempestas; vnde Spiritus sanctus asserit, expertissimos maris nauas quid primum sit agendum aut vltimum ignorare: pallere, uti nudis pressit, qui calcibus anguem, *Turbati sunt, & moti sunt sicut ebrius, & omnis sapientia eorum deuorata est.* Quia praeterquam quod maris tempestas & fortissimos deiciat, ut eis videatur totus mundus sursum & deorsum agitari, nihil ibi est quod manus arripiant, nihil quo sibi succurrant: Quomobrem etiam ipsi, maxime effrones, & infideles his angustis pressi recurrunt ad Deum, vel Deos suos, scientes hic aliud nullum sibi superesse praesidium. Vnde Seneca tempestatem describens, in Agamemnonem, *timorem ex co ortum, vocat vltimum:*

12. 13. Lib. 6. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

In vota miseros vltimus cogit timor.

I. Hic vota iurantur solemniora, hic promissa firman-
tiora. Etiam ipsi nauæ infideles, eadem, quæ Ionas, tempestate examinati piissimas ad cælum miserunt querimonias, orationes feruentissimas, humillima vota, & quisque totis visceribus, toto mentis affectu Deum suum inuocabat. Aneas licet de magnanimitate commendatus, tanta tamen ex maris tempestate formidine corripiebatur, vt de eo canere Virgilio licuerit:

Exempli Anea soluuntur frigore membra.

Ingenit. Et duplices tendit ad sidera palmas.

Tales designantur Apostoli, metu consternati, hæsitantes in salebra: remigant hi, vela contrahunt alij, ad proram illi, illi ad remonem: turbati omnes; & horum omnium causam assignans, D. Euangelista: eam venio adscribit: *Erat ventus contrarius illis.* Fieri ne potest, vt res tantilla, vt Iob ad declarandam vitæ suæ tenuitatem, illam vento comparet: *Memento quia ventus est vita mea.* Tam evidenti detineat periculo ipsos Dei Apostolos? Illâ eadem navi vehebatur, quod mundus habebat, omnium optimum.

Nulla nauis tam pretiosis grauida mercibus vquam è portu soluit, posueris licet in ea omnes diuitias auri & argenti è numerabiles, quibus vquam Salomonis naues onustæ de Ophir appulerunt: erat hæc nihilominus vnus venti flatus periculi periculo exposita. Sic est: quia mari vehebatur, & sicut hoc nulla constat firmitate, ita tam facili negotio huc & illuc reticetur, quod eius fluctibus nititur, vt nauim velocissimam, prætoriam, & quas dicunt galeones, prædatoriæ omni armorum genere munitissimam, & onerariam ditissimis mercibus repletam, possit eminenti periculo exponere, vel tenuis venti flatus, quinimò & in perpetuum demergere. Nihil frequentius in Sacra Scriptura (teste D. August.) quàm mundum mari comparari, quia nullum est, nec imaginari possumus instabilius mare ipso mundo. Quibus non peti- culis subiacemus, qui mundum per nauigamus? Vnus sufficit flatus qui nos disperdat, vna Sata- ne tentatio, vnus halitus, vnum malum verbum, vna cogitatio, seu impura admissa imaginatio, vnum voluntarium inordinatum desiderium. Non sunt necessarij copiosi exercitus, nec ietus tormentorum, nec sceloporum glandes, nec pedum legionis, nec hastarum centuræ, vt te ahyssis inferni demergant: non requiritur ad nauis interitum, vt eam impetant armatorum ægmina, aut horridus tormentorum æneorum reboatus,

Hieron. Bapt. de Lanuzæ, Tom. 1.

vnus ventus, halitus vnus, negligentia vna, affectio peruersa, efficiens ira eam æternum demergent perituram.

Admiror ingeniosum illud & sapientissimum hieroglyphicum, quod prudens ille Simon Machabæus erexit: cui pater nomen dedit (qui cum intus & in cute nouerat: *Vir Consilij, fecit* 1. Mach. 2. 65. scilicet mausoleum patri suo, matri, quatuor fratribus & sibi, in vniuersum septem, in ciuitate Modin ex lapide polito, affabrè elaborato, pulcherrimo, quod, vt tale laudauit Spiritus sanctus. *Circumposuit columnas magnas, & supra columnas arma, ad memoriam æternam;* 1. Mach. 2. 29. *intra arma naues sculptas, quas viderentur ab omnibus nauigantibus mare.* Et quia liceret nobis querere, quantum distaret hoc opus à mari si ex eo distinctè viderentur & naues & columnæ? Addit littera: *Hoc est sepulchrum, quod fecit in Modin.* Distat Modin à mari itinere duodecim horarum. Quales fuere columnæ, & quales naues, quas voluit ab omnibus nauigantibus mare distinctè videri? Deinde videamus, cur à nauigantibus eas voluerit videri? Annon sufficeret eas à perambulantibus terram conspici?

Quis in eo opere non reprehenderet enormem discrepantiam? quæ conuenientia columnarum cum nauibus? Nihil sibi magis contrarium: Signat enim columna fortitudinem, constantiam, vt notant D. Gregor. Nyssen. a D. Clemens Alexand. b Ob quam rationem c & à D. Paulo, Ecclesia vocatur: *Columna & firmamentum veritatis.* Vt declaret, quàm constans, quàm secuta sit Ecclesiæ veritas, & bene connectit columnam basi seu fundamento. *Columna & firmamentum:* quod hoc exponat quid sit columna. Nauis symbolum est instabilitatis, mutabilitatis, & vix vllius securitatis: quia cum tam vasta sit machina, vt videatur vel pagus, vel castrum mari innatare: venti flatus vnus hanc, modo hæc, modo illac agit, & in iectu oculi de prora ad puppim transfertit, & qui huius rei certam habent experientiam, nauæ sunt. *Nauigantes mare.* Cur ergo eas tam immensas voluisti, vt ab illis ex eo loco, vbi mare præter- nauigant, videri possint iunctæ nauibus columnæ? Arcanum quid hic latet, non quiuisset intelligi.

Exponere intendit, omnes nos mundi huius pelago vehi, vbi omnium fortissima columna, tam parua constat securitate, quantà vel vna nauis, ad cuius submerstonem, vnus vnus ventus, turbo, fluctusque sufficit. Quæ

altior

Lib. 1. c. 4.
c. 15.
Et ser. 13.
de verbis
D. mi.

13

1. Mach.
2. 65.

1. Mach.
2. 29.

a Ho. 1. 4.

b in Cant.

c Lib. 1.

d Stromat.

e verius si

f nem.

g c. 1. Ad 1.

h Tim. 1. 3.

14

altior columna, supremo illo Angelo? Ita hæc, columna munita armis, donis, prærogatiuis, virtutibus, gratia cælesti. Et quæ columnæ cæteri Angelorum chori, tam sibi constantes, incorruptibiles ex natura, & immortales, mille diuersis coloribus donorum manus Dei formosissimi? Illos cæli columnas nominat Iob: *Columnæ eius concutuntur*, Et nihilominus vel vnus flatus potuit hæc prætoriam & dromonem maximum demerere. Flauit ab Oriente Eurus superbiæ, tempestatem in corde eius excitauit, quæ æternum, non surrecturus, inferni abyſſo damnatus absorbetur, & cum eo alij milleni Angeli, his turbibus inuoluntur perituri. Quis non stupeat? hoc potuit superbiæ ventus? potuit. Et ille potuit duas illas priores columnas, Dei manu erectas in paradiso patres nostros, in profundissimum totius peccati, & omnium calamitatum pelagus deturbare: columnas, inquam illas, quibus totius humani generis pondus innitebatur, & nostræ naturæ nobilissimum ædificium: Vnius serpentis halitus eos, vt naues, cum omnibus diuitiis, quas secum vehabant in abyſſum deiecit. Quam fortis columna Dauid? Nulla videtur eum posse vis contraria proferrenere Ego dixi in abundantia quæ, Non mouebor in æternum. Attamen ventus tam leuis, conspectus mulieris, ecce prostrauit eum, & vt nauem demergit, perit: vt liceat sibi vociferari. *Tempestatem demisit mihi*. D. Petrus eorum vnus, quos D. Paulus in sibi columnas, *Qui videntur columnæ esse*. Vt nauis, ad halitum vnus pedile quæ oliuaræ, demergitur, ac periret, nisi velocius eriperetur. Et ne diutius hæreamus: mente ad interna descendite, ab illis inquirite nauibus. Quis vos demisit? Respondent hæc omnes. *Iniquitates nostræ, quasi ventus abstrulerunt nos*. Vt vni deiecit ambitionis ventus, alterum cupiditatis, alterum luxuriæ: res tantillæ, quas si consideremus, stupeſcemus.

Hinc Sanctorum oritur timor: hinc ad illos vox illa D. Pauli: *Com metu & tremore vestram salutem operamini*. Vult, vt vndeque solliciti viuam mille oculis, vt illa Ezechielis animalia circumſpiciunt, quæ sint sibi timenda, timeant conuersationem; multa enim subsunt pericula, aspectum oculorum, negotia, temporis iacturam. *Homo sapiens*, (testatur Spiritus S.) *In omnibus metuet*. Fatuorum est, pericula non timere, in omni loco sibi spondere securitatem, sine inspectione colloqui, sine prudentia oculos conuicere, sine fræno comedere, conuersationibus se

liberrimè ingerere, in trepidè frequentare tripartita, improuidè qualibet attripere: sapiens verò *In omnibus metuet*. Nouit enim vel vnum flatum, illum vt naues, quaquauerſum impellere, & euertere. Quid? quod te vt nauem impellat verbum ab altero prolacum: nihil aliud quam ventus? Quo? taliter strepitus vnus mulieris simbræ, quam perſenſisti, te euerit impudicum? Quod taliter faciei venustas, vt faceret, vnus puella? Vt te submersum habeat auri cupiditas, quod paluis est & nihil? Contemplatur D. Chryſostom. D. Paulum, & miratur eum tam meticulousum post mille ieiunia, quibus carnem suam mortificauerat abstemius, post continuum orationis studium, vt dicere poterit, se magis in supernis quam in terra conuersari, post tam molestas peregrinationes, quibus magis animam inambulauerat perfectionis viam, quam corpore per mundum peregrinus inuestigat: post tot recepta cælestis dona gratiarum, quibus in tertium cælum rapiebatur extaticus, ex nunc fruens cælestis gloriæ deliciis ut beatus: tam ad metam perfectionis vicinus Athletæ, vt fateretur: *Christo confixus sum cruci*, & adeo à mundana societate alienus, vt dicit: *Mibi mundus crucifixus est*. Et ego mundo: Timet, trepidat, nec sibi sinit: illi aut D. Chryſost. in tertium raptus cælum, & in paradysum delatus. Et audiens ineffabilia verba: *Et mysteriorum totum factus particeps, cum orbem totum percurrisset, tanquam alio quibusdam fulcibus, ad Corinthios scribens, dicebat. Veror, ne forte, cum alio predicauerim, ipse reprobus sim*.

D. 5. Quo quis perfectior, eo timidi r, pluram enim possidet, quæ perdat.

Quid igitur Paulè Sanctissime, & modo timens, factus vas diuitiarum cælestium? Cum iam præ oculis laborum cernas præmium, & quidem illicò manibus apprehendendum. Molo formidas, cò progressus, vt omnem diaboli potentiam, totumque infernum, vel lutum pedibus proteras, mundum deuinças, carnem subiticias? Quinimò, magis timet, ait D. Chryſost. & merito, idque od duas causas. Prima: quia quo plures possidet diuitias, tanto plus habet quod perdat. Tanto magis nauis times, ne percat, quanto pluribus onerata mercibus è portu soluit: Parum tibi refert, parum angetis, si cymba vilis depereat, non nisi arenâ vel luto onerata: sed quanta formidine corripetis, ne tibi onerata.

onerata demergatur, in qua serinia gemmis pretiosis plena, & arcas diuitiis, auro & argento turgidis exposuisti? Et meritò quidem: si enim hæc maris fluctibus absorbeantur, tibi perit mulerum. En tibi ratio, cur Sancti ita angantur, & quo sanctiores sunt, eo plus anguntur: quo sunt enim perfectiores, eo plus habent, quod ipsis percat.

1.19.19.
et 10.
Iacob 1.6.
4.18.
1.
Duplicat.
namor.

Querit D. Thom. Num quo quis est sanctior, & vterius in via progressus est perfectionis, habeat magis cur timeat? obicitur enim illud D. Ioan. *Timor non est in charitate, sed perfectioris charitatis foras mittit timorem*: Deum in hoc mundo, quanto magis vni augetur lux iustitiæ æquillimæ rationes, eaque li quidiùs cognoscit, eo minus se causã calurum timeret, quia, quo perfectior, eo minus Dei debitor, & pauca habet gratamina, nec mouet eum timor alienius iacturæ, vel lucri particularis auaritas: sed putus amor; atramen si de timore filiali loquatur, quo sanctus timet Deum, ab eo elongari, vel eum offendere, quò magis in eo crescent, virtutes, gratia, Dei dona, & eo etiam magis crescit ille timor: quia quo perfectior plus possidet Dei, & diuinis donis & virtutibus est ditior, eo est in Dei cogitatione sublimior, & clarior, quid sibi sit perendum, inuetur: Distinctius cognouit, quis sit Deus, quanti valeat, & quàm magnificandus, quid sit anima, & quanta, & quanti pretij: his perpensis tantò maiori metu rapitur, quò plura sunt, quorum faciat iacturam.

1.19.19.
cu.

Conclusionem igitur probat D. Chrysostom. inductione particulari sanctorum, & præsertim D. Pauli, & discipuli eius S. Timothei: in quibus, vt ipse prosequitur, eo modo, quo eorum merita augebantur sanctitatis, quæ consistit in vera Dei dilectione, eo etiam augebatur in eis timor, tam ineffabile bonum deperdendi. Circa hæc difficultatem subtiliter loquitur Cardinalis Caietanus, expendens doctrinam D. Thom. Viden' rationem, cur non timeas, tanto periculo, mundi mare pernaugans: quia scapha es inanis, lacera, vilis, perdita, quæ nihil vehas dignum vel vno clauo, plena puluere & loto: quæ sunt oneratiæ vestræ merces, nisi cupiditates, auaritiæ, libertates, perituri, Dei, & Sanctorum contemptus? Totus effusus, sapiente teste, in vanitates, nec attendis, nec cognosces, quis sit Deus, nec quantum damnum, illius pati naufragium; nec animæ tuæ appendis dignitatem, nec eius nosti valorem. *Errane-*

runt; excacauit enim illos malitia eorum, & nescierunt sacramenta Dei, nec serauerunt mercedem iustitiæ: nec iudicauerunt honorem animarum suarum.

Cæcus est peccator, nec considerat, quæ sint dona Dei, quæ præmia præparauerit seruis suis: quid sit sua anima, proinde non curat, nec ei vel clauus amittitur, si triste naufragium patiatur: Tales, quales dicit D. Paul. *Qui deserant, se metipso tradiderunt impudicitiæ*. Quibus nec vel ato nus percat, si Dei, si cali, si gloriæ iacturam faciant, virtutibus vacui, lasciuus sese vltro demerferunt. Sunt Liburnicæ viles, inanes, nullius preij, quid ad illos, si pereant?

Satis faceta fuit illa responsio, Aristippi celeberrimi Philosophi, quondam discipuli Socratis, quam, vt sapientissimam narrat D. August. re. D. Aue. ferens Aulum Gellium qui hoc nomine ab illo Lib. 9. de honestate. *Vir elegantissimi eloquij & multa ac ciu. c. 1. & secunda si nia*. Naui vehitur hic Philosophus, To 3. vehemens ingruit tempestas, nauis periclitatur conteri, vbique mortis imago: metu pene examinatur Philosophus: silent venti, aura sanet, tedit aperto celo malacia: prodie nescio quis de grege leuira, eadem vectus nauis: O Philosopho Aristippe: maior mihi, quam tibi est animus, non enim me hæc deterruit tempestas, tu metu obriguisti: Cui Philosophus: Frater, optimè fecisti, nihil enim in te bonum est, sed abiecta quædam anima, stulta, erroribus insipiens, obsecurus intellectus, voluntas peruersa, te submerso quid adeo mulerum perderetur? at ego, hoc congregatis Philosophiæ thesauris diues, Aristippi præclarissimi Philosophi anima, quæ tantu ab omnibus æstimatur, multa mihi periclitabantur, vnde & tanto mihi magis metuendum: Respondit, illam pro anima nequissimi nebulonis mersio non fuisse sollicitum, se autem pro Aristippi anima timere debuisse. Quam putas esse rationem, cur tam parum metuas te perditum in itentationibus & tempestate, quam contra te succurat diabolus? cur tam focos viuas nihil sollicitus te vitii luxuriæ, gulæ, auaritiæ, peritiorum submergendum? Nihil in te percipis æstimatione vel pretio dignum, proinde si percas, quid perit? Quid cogitas, quanti curet diabolus animam tuam depradari? querit D. Chrysost. *Hæc est,*

ne demergantur. *Quis attendat* Davidem, quo non timore vela det? *Custodi animam meam, quoniam sanctus sum.* Domine salua me, totus timore peturbor: quia sanctus sum. Opinabar ego, d. David, te eo minus timore percutiendum: iam enim dixerat Spiritus sanctus. *Iustus quasi leo confidens, absque terrore erit.* Timeant nebulones, Dei inimici, qui illum offenderunt. Non ob hoc metuit: sed *quoniam sanctus sum*: quod enim sanctior est, eo magis se gaudet esse nauem diuitiis onullam; & quanto his nauis soluit onultior, eo Dominum maiori sollicitudine detinet in quietum.

Considerat Propheta Isaias vitam iustum. *Qui ambulat in iustitiis, & loquitur veritatem &c. iste in excelsis habitabit, munimenta saxorum sublimitas eius &c. Regem in decore suo v debunt oculi eius, &c. Cor tuum meditabitur timorem.* Iustus, cuius omnes gressus in viam virtutum directi: *Ambulat in iustitiis*: nec in vel vna tantum, sed omnibus ambulat virtutibus: castus est, honestus, mortificatus, ignoscit inimicis, pauperibus fauet, pupillum defendit, viduam succurrit. *Ambulat in iustitiis*: hic culmen ascendit perfectionis: & se constitutum cernit tamquam in altissima turri quadam lapidibus extructa: velut qui vigilias agit, vbi multus lapidum numerus, vt illos contra impetum inimicorum deiciat, hostemque prosternat. Hic Dei detinobit contemplatione suspensus, quasi teneret suis oculis Dei gloriam, magnitudinem, bonitatem: diuitias, & maiestatem: hinc orietur: *Cor tuum meditabitur timorem.* Quid times, amice, turri fortissima securus? Lapidibus circummunitus? prælibans gloriæ delicias? Hoc ipsi timorem incutit, cognoscere, quis sit Deus, & quod iam irreparabile damnum eius iactura, & quod tam deplorandum infortunium, tales diuitias, tale bonum, talem animam pati naufragium.

§. 6. *Vir sanctus magis timet, quia minus ventus valet eum demerere, adde & exurere status unius Dipsadum.*

17 **S**ecunda sit hæc ratio, cur quo quis perfectior, eo sit timidior: quia claris intelligit, quam facile anima pereat: sufficit status quidam pelagi perferendi fluctus, vt ante diximus. Stylo prorsus mirabili describit nobis Spiritus sanctus periculum, quo se compressos que-

rebantur Israelitæ in deserto: appulerunt in locum quemdam serpenticibus infestum, quos vocat textus Dipsades, adeo minutis vt visu vix percipi possent. *Dipsas enim genus est serpentis* (teste Glosa ordinaria) ita quod vix percipitur: sed Glosa tales vt solo suo halitu exurent, erant hæc quas Origenes vocat textus: *Ignitos serpentes.* Et iterum: *In Num. 21. solitudine magna atque terribili, in qua erat serpens status adurens, & scorpio, & diphys, & nulla, & t. omnino aqua.* Mirantur omnes, animal tantillum, vt oculos fugiat, solo flatu hominem fortissimum, & maxime sanum adurere, & siti rabidum interimere. Quæ huius ratio? Duplex. I. Prima: quod eius status esset ardentissimus, & Natura eo adurat: quia erat serpentis igniti: *Serpens diphysum status adurens.* Secunda: quod corpora valde explicata disposita erant igni recipiendo, ob loci ariditatem, & aquæ penuriam. *Nulla omnino aqua.* Quis securus hanc petambulet solitudinem, in qua vix te tutius figere credis pedem? Illic igniti hi serpentes occulti latitabant? Hoc in periculo versamur, qui mundi desertam frequentamus: hic milleni & milleni latitant igniti serpentes, Dipsades: demones intelligo, quorum status tam ignitus, vt eo solo contumens omnia exciteret incendium. Hoc Deus, qui optime eius nouit naturam clarissime descripsit: *Halitus eius prunas ardere facit.* In Hebraeo pro verbo (*prunas*) legimus *Gahileth*: id est, nigerrimos carbones: q. d. Talis est Satanae status, vt nigerrimos & in vnum congelatos incendat carbones & tam splendentes, & illustres reddat, vt arden illimas ardetis prunas. Propitius sit mihi Deus: quam illustrem proponit tibi diabolus puellam, quæ terribilis est. Draco? O quam præclarum honoris gradum ei, qui calumniam impetitur? quam fulgidum auaro aurum?

Disputat D. Gregor Nyssen. qua ratione potuerit diabolus primævis nostris parentibus rem tam excerebrosam persuadere: v. g. quod potum vauum, tali præstaret virtute, vt diuinum esse, diuinam scientiam, & gloriam impertiret, & eius solus usus hominem faceret Deum, & ab omni parte beatum? Ratio est: insufflauit, & propoluit hoc pomum, instar prunæ fulgidam, tam delectabile, vt solo visu, cordis ad se traheret concupiscentiam. Hoc exposuit Spiritus sanctus illa loquendi phrasi: *Vidit igitur mulier, quod bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis, & speciosum delectabile.* Suauitatem saporis & gustus oculi non vident, nec sunt illius sensus obiecta: quoniam igitur modo egredietur diabolus, vt videret mulier pomum esse ad vescendum.

dum suave super omnia? eo scilicet, quod diabolus tale illud proponeret, vt eo solo, quod oculis videbatur, patiter etiam gustui ostendebatur, rem eam esse, quæ suauissimo & diuino palatum sapore recrearet. Quis hoc effecisse potuit, vt homines iudicio & ratione præditi in rebus fidei tam singulariter instructi, qui oculis spectabant veri Dei potentiam, qui eos, iam pridem eduxerat de Egypto, quorum caeci adhuc arena maris rubri adpersi videbantur, quod sicco calle transmearent, animalis tam enormis figuram adorarent vt Deum, & crederent vitulum aureum, insensibilem, quem ipsi à capite ad calcem confluauerant, pulchrum, vt Deum? status diaboli: qui hæc illis representabat, vt splendentes prunas, vt lucidissima sidera. Quis hoc egit, vt alteri mulier turpis, foetens & Theristæ facies, omnium pulcherrima Venus videatur, vt sibi cum ea maiores pollicetur delicias, quam cum propria vxore vt Angelo? Ais: qui fieri potest, vt talia agat ille, qui cum adeo formosa fruatur muliere, discreta, pia, ei libellum det repudij, vt vilissima, execrandæ, & turpissima societur? Hoc scias velim, his omnibus insufflat diabolus, qui carbones nigerrimos & acervatos reddit splendidos, claros, fulgentissimos. Alius, cui nulla requies ob vinum dictum ei verbum, quod vix eum tangebatur, turbatus, inquietus, quid hoc? Proponit illi diabolus suo halitu gloriam, vt prunam ardentem, quam iustum est, vt conferret, & defendat, & eo planè modo prosequuntur omnes vana & malè facta mundi huius, quasi ipsam venarentur beatitudinem; hoc agit dæmonis status, qui fædos carbones accendit, & prunas ardens facit.

¶ 18 Ex alia parte magna est in nobis dispositio, ad quamlibet scintillam suscipiendam, ob nimiam, quæ in nobis est, ariditatem, per peccati fomitem, quem nobiscum circumferimus. Doctrina est Catholica Concilij Tridentini: in nobis post peccatum remanere fomitem. Fomes aprissimus ex carbaso & tenuissimo lini bysso comparatur; & si scintilla paruula cadat super partem carbaso, & accendatur; licet extingua-tor ignis, byssus illa nitidissima remanet tamen & fomes igni recipiendo tam dispositus, vt vel minima scintilla illam reaccendat, & omnino consumat. Erat natura nostra, carbasus ipsis Dei manibus contexta, per gratiam nitidissima, & iusticiam originalem tenuissima; sufflat serpens, cuius halitus ignis consumens, incitauit ad inobedientiam, incedit byssum, & om-

nino exussit. Huic optimè conuenit illud Ier. *Ad vocem loquela, grandis exarsit ignis in ea, & Ierem. 17. combusta sunt frumina eius.* Veritatem loquimur, dum asserimus extingui ignem peccati originalis, in baptizatis, & in viro sancto, qui egit penitentiam, peccati actualis. Attamen remanet eius natura per concupiscentiam, fomes tam igni recipiendo præparatus, vt tenuissima scintilla eum reaccendat; & consumat. Liquidò patuit hoc in Dauide; vel paruus igniculus exiit de venustate Bethsabee in eius oculos, accenditur, fouetur, & virum talem notissimo ac fortissimo vastauit incendio.

Vidit Giezi vestium Naaman diuititias, & ex eo solo aspectu insilit in cor eius scintilla, quæ auarâ eum Simonia incendit. Vidit Iudas vnguenti pretium quod effuderat Magdalena, & ex eo diabolus sufflauit, & iniecit cordi eius auaritiæ scintillam, & quid hæc? tantum eius cordi excitauit incendium, vt Christum vendere Iudæis non formidaret. Et vos ipsi in vobis hos non experimini? Quales euasistis, ex eo quod talem vidistis, quæ philomelæ gutture dulciscantabat, aut tripudiabat leuicula? quàm te turbatum tenuit verbum, vt eò solo auditò, rotas infammesceres? Halitus te & turbare & perdere valet tenuissimus. Attende, quæso, si tibi desiratio timendi, deserta mundi perambulanti. O quàm cautè tibi incedendum, o quàm sedulò attendendum, vbi figas pedem: vbi que enim di-plades latitant absconditæ: Ecce tua fors infelix, quæ cum talis sit tuò iudicio, tam tutus viuas, ac si nullum lateret periculum. Quàm improvidus frequentas comœdias? quàm intrepidus tripudia & choreas? quàm audax vanitates, & mudi sectaris delectamta? quàm leuiter oculos in aliam conitit? quàm inconsideratè tabernas luum incurris. Nullum præter te requito testem, quando ad confessionem accedis. Ecce qualis fueris, qualis exieris, quot peccata quot peccata, quot lasciuæ cogitationes, quot miseriæ; quæ negligentia? Timete, hoc perambulantes desertum, hoc pelagus præternavigantes metuite, vbi tenuis auræ status ipsos Apollolos inter sacrum statuit & saxum & in tantum induxit periculum vt essent indubiè submergendis nisi præsentè Christo saluarentur.

§. 7. *Bellum mouet in mundo, sicut in mari merus ventus, vidit hoc Salomon, dixit hoc Dauid.*

19 **S**iquidem nobis mortalem incuriat timorem, videre ventum flatum nos summo exponere periculo, hoc ipsum dat vobis animos, & solatur, videre, non esse aliud, quod nobis bellum moueat, quam merum ventum. *Erant ventus contrarius eis.* Num vobis videtur facile ventum superare? Si Rex nosset hostium exercitum, sibi occurrentem constare hominibus exere compositis, nec maiori substantia, quam meris ventis, an retrocederet, formidaret? Absit: quinimo illos contemneret.

Aperite oculos charissimi, attendite & videte, hostis tuus, qui tibi bella mouet, ventus est. Utinam Deus nobis oculos aperiat, & luce clarius hoc videremus, vt nocte quadam hoc vidit Daniel, vidit enim totum perturbari pelagus, vndas eius nunc propinquare caelo, nunc abyssis inuolui. Quid hoc rei, Domine? aperit illi Deus oculos, & ait: *Videbam in visione mea nocte, & ecce quatuor venti cali pugnabant in mari magno.* Bone Deus! num res tantilla talem potest ciere tempestatem, tales prouocare tumultus? Potest. Aperi oculos tuos, & diligenter intueere, quid est quod te turbat. Quia talis hoc mihi in foro impropertuit; & quid hoc est, nisi ventus? *Ecce venti &c.* Quid te commouet? elegantis faciei forma, quam in alia considerasti, eiusque comica urbanitas. Et quid hoc, nisi ventus? Et alius dixit, te fateri, non esse nisi aërem, sed vt ei des auctoritatem, Dominum vocas, & prolem veneris. Et quid est omne pulchrum, quod mundus miratur, nisi ventus?

Ita cognouit Salomon, quando Deus ei aperuit oculos, & voluit, vt Rex, quo nemo sapientior, hoc describeret in libris Prouerborum, & Sapientiae, illi enim dedit omnium experientiam; cui licet cuncta à longè prospecta viderentur maioris substantiae, & entitatis nobilioris; quando tamen ea manu comprehendit, & compressit, nihil aliud ea esse composita, quam simplicem ventum, aëra, & vanitatem. Ipsemet fatuit, quod Rex in Hierusalem ditissimus & potentissimus voluerit facere quasi. in otium omnium mundi bonorum, vt videret, qualia essent, cuius substantiae Notabat enim propterea homines valde commoueri: Et primum

I. Salomonis gloria, diuitiarum, deliciae.

edificauit sibi domos praeclaras, stupendae figurae, & magnis expensis; plantauit hortos, vinea, prata ex toto orbe sibi procurans herbas, flores, fructus selectissimos, quos poterat inuenire. Quia vero ad florum & horum conseruationem necessaria erat aquarum copia, ait, quod magnis sumptibus tradiderit fontes aquis copiosos, foderit capacissima stagna & canales subterraneos, qui praeter rigandi utilitatem, erant quoad formam electissimi. Deinde, quia ad Regis potentissimi felicitatem requiritur amplissima domus, familia, seruatorum & ancillarum: eos sibi adscripsit ad numerum innumerabilem. Et cum eum colat mundus, qui auri, argenti que plurimum possidet, ait: *Conuertam mihi argentum & aurum, & substantias Regum, ac prouinciarum, idque in tanta copia, vt non sicut alij quique ditissimi Graeci, illud per sacces sed per talentorum cumulos distingueret, sicut tabulas & lateres. quos domi haberis. Fecit ut tanta esset abundantia argenti in Hierusalem, quanta & lapidum.* Et quia ad Regiam pertinet Maestatem, multos sibi regere subditos: totum sibi obedientem esse gaudis est mundum: omnes enim terrae Reges deferiebant Salomoni munera, & singulis annis ei offeriebant subiectionis & honoris pignora, à flouio Euphrate vsque ad flumen Aegyptij, & Philistij. Applausit sibi in multis odeis cantatorum & cantatricum, *Cantatores & cantatrices.* *Eccl. 2.* Possedit abacos, serina, vasa, vitrea, crystallina, naues, tritemes, piraticas, tapetes, velamenta: ingens habuit diuitiarum pelagus, nihil eius opulentiae defuit. *Extruxit quadraginta milia praesepta equorum curritium, & duodecim milia auestrium.* *Erant autem cibum Salomonis per dies singulos triginta cori similia, & sexaginta cori farina, decem boues pingues, & viginti boues pascales, & centum asules, excepta venatione seruorum, caprearum & bubalarum, autum alissimum.*

Hinc collige quanta fuerit eius familia, cui alendae tot singulis diebus farinae cori expendebantur. Refertur ibidem eius annuos census ascendisse ad sexcenta sexaginta sex talenta auri, quae plures faciunt miliones; praeter illud aurum quod negotiatores Prouinciarum aduehebant, & dona singulis annis, quae omnia quis suppuet? His adde vasa ex auro, argento, velles, arma, aromata, vnguentia, equos, mulos, Infuper & classis Fliram portabat aurum de Ophir (quod aliqui volunt nunc dici Peru) siogulis triennijs, & ligna thyma, & simias & gemmas.

mas pretiosissimas. Quid plura? Fecit Rex Salomon thronum de ebore grandem, & vestitus eum auro fulso nimis &c. duo leones stabant iuxta manus singulas; Et duodecim leuiculi stantes super sex gradus hinc, atque illinc: non est factum tale opus in uniuersis regnis. Omnia uasa mensæ erant aurea, lauces, salina, crateres, peluces, phialæ, candelabra, &c. nec ea quidem tantum in Hierusalém, sed & in domo campeltri: Non erat argentum, nec alicuius pretij putabatur in diebus Salomonis, Fecit quoque Rex Salomon ducenta scuta de auro purissimo, sexcentos auri scutos dedit in lammas scuti: unius. Et trecentas pelias ex auro probato: trecenta mina auri unam peliam uel obant. Finis: Magnificatus est ergo Rex Salomon super omnes Reges terra de uirtus & sapientiâ. Et uenerat terra desiderabat uidere uultum Salomonis, ut audiret sapientiam eius; Et uel uincam epistolam, aut commissionem ab eo recipere mereretur.

Et ne quis suspicetur, ei aliquid eorum defuisse, quæ posset hominis appetere desiderium: audit illum loquentum: Omnia quæ desiderauerant oculi mei, non negaui illis, nec prohibui cor meum, quia omni uoluptate fruere, & oblectari se. Nichil oculis meis negaui, si gemmas desiderarent pretiosas, si mulieres forma dotibus insignes, si ueltes ebriofas, si selectissima uasa, fructum non contraxi meis appetitibus, in his quæ desiderabant. Non postidi diuitias cum auaritia, qui illis non fruuntur, sed his omnibus uisus, me totum tradidi, ut eorum delectarer & deliciis & uoluptate, quantum mihi possent conferre.

Videamus modo Rex sapientissime, postquam ad hæc omnia manum misisses, & ea exploras, & eorum quæ tibi præclara, perpetua, & firma uidebantur, habuisses certissimam experientiam: quid tandem (amabo) in illis reperisti? Nichil nisi uentum: Ipse ueritatem edicit: Cumque me conuertissem ad uniuersa opera, quæ fecerunt manus mea, & ad labores, in quibus frustra sudaueram, uidi in omni uanitate, & afflictionem animi, & nihil permanere sub sole. Quando meos conuertii oculos & mihi illos Deus aperuit, ut hæc omnia uiderem: Inueni in omnibus uanitatem, & uentum, qui mihi inter manus effluxit, & ut talis pertransiret, ex quibus nihil aliud mihi remansit, nisi afflictio, defatigatio, & animi dolor intus, eum confidentiam, quod ex tantis his omnibus, & immensis, mihi mihi aliud melluerim, quam peccata, setupulos, timores, suspiciones, pericula, cu-

ras, de quibus omnibus in strictissimo Dei iudicio præte toto mundo rationem timeo reddendam, nec quidquam erit eorum, quod mihi possit esse subsidio.

Vtinam tibi Deus aperiat oculos, utinam attenderes, ea quæ tibi præclara, duratura & subsistentia uidentur, in quibus omnes tuas delicias, requiem, salutem; idem te esse reperiturum non dubito. Quid in deliciis inuenisti, postquam in illis multas expendisti pecunias, perurgila, pericula, cordis anxietates? Quid tibi lucrui, ex tripudiis post mille molestias, & sumptus? Quid ex nimio cibo uel potu tibi retulisti, nisi nauream, stomachi erustationem, & non tantum corporis, sed & animæ grauenedem. Omnia uentus, & omnia uentum experieris, dum illa manu apprehenderis & per experientiam contempseris.

Occidit Salomon patri suo Dauidi, qui, quod 2^a 1^a ille experientia didicerat, illuminatus uiderat, & uerbis prædixerat Propheta. Composuit hic psalmum 38. cui titulum præfixit (testi D. Aug.) D. Ave; Pro Idithun. Et licet Idithun fuerit uir quidam in Ps 38; particularis, nomen tamen significat, Transiens Tom. 8.

eos: quod demonstrat, se eum psalmum continere propter eos qui mentis cogitationes sulum tollunt, terrena despicunt & superna meditantur. Refert nobis Dauid, ea quæ intercederunt, dum Absalon patri periduellis, moueret bellum: fugit Dauid de Ierusalém, montem seandit oliuinarum, occurrit ei Semei omnium quos sol uidit, nequissimus, lapides mittit, cinerem spargit, fugitiuum irridet, innocenti exprobrat; Perge uade, uir sanguinum, patriæ proditor, pulchus inferni, homicida: hoc tuis debetur demeritis, ut filius ex femore tuo natus in te patrem insurgat, icclerum tuorum uindex iustissimus. Id egit tunc Dauid; tacuit. Postiori meo consolatam, Psalm: 82.

enim consistes peccator aduersum me Sed intro- uelut coepit commoueri: & tibi colloquens ait: Ergone fieri potest, ut similit mei quis hanc perferat contumeliam? Estne possibile, ut hanc ego pertraheam inuitus ignominiam? Hinc paulatim inflammatur cor eius, & seua nimis exoritur tempestas. Dolor meus renouatus est, concaluit cor meum: intra me, & in meditatione mea exardescet ignis. Modò incaudebat, fremebat modò, modò turbabatur, & ei caput auferre intendebat, ac censabat Regi inhonestum, sic despectum, irrisum & contumeliosum affectum superuenerit. Durabat hoc, quamdiu Dauid huius mundi considerabat uanitates: Porro factus Idithun (ait D. Aug.) id est, transiens, & hæc omnia

omnia pertransiens, patefecit, hoc quod ipsa erant: *Verumtamen uniuersa vanitas omnis homo uiuus. Verumtamen in imagine pertransit homo, sed & frustra conturbatur.* Quasi qui supra se reflectat, & claris oculis retrospiciat eum, qui illi molestus est; sicut in eo, & ait. Parcat mihi Deus. Et quid est quod me conturbat? quid nisi ventus & aer?

22. Quid est homo etiam fortissimus, nisi vanitas: *Vanitas uniuersa vanitas, omnis homo uiuus.* Alij legunt, *Omnis homo stans.* Omnis homo stans, cui salus corporis securissima, an plus quam vanitas? tan plus, quam vapor inanis, qui a vento

15. mouetur? *Quae est uita uestra,* querit D. Iacob. *Vapor est ad malum parens, & deinceps exterminabitur.* Exurgens vapor qui ad tenuem statum dispergitur & euanescit, ut non appareat. Quid est uita, nisi humor, quae febricula, calice aquae, casu fortuito, apoplexia, fugit? Si igitur uita hominis uentus ceuseatur, quid de caeteris mundi rebus iudicandum? Si homo uanitas, quid erit uniuersi reliquum? Est homo totius mundi pretiosissimum eius fundamentum, & propter quem omnia sunt, & creata sunt, &c. omnia quasi huius substantiae sunt accidentia. Si substantia ipsa uentus, quid erunt honor, gloria, opes, uestes, comedere, bibere, & caetera omnia. *Ventus est uita mea,* ait Iob. Si uita ipsa, quae est omnium pretiosissima, ut diabolus Deo fatetur, si uita ipsa, quae maxime aestimatur, & ad cuius conseruationem caetera disponuntur, uentus est, quid erunt caetera? uentus sunt omnia: & hoc supposito frustra conturbor dicit

7. David, incandescit, & sine ratione uiuo inquietus. Quoties hominem uideris commotum, compatere illi, quia, ob quam turbetur, causam non habet. *Verumtamen in imagine pertransit homo, sed & frustra conturbatur.* Hoc eius detrimentum, quod tantum spectet imaginem & rerum figuras, & haec illi adeo magna apparent, ut illum in summam adducant admirationem. Utinam eas manu apprehenderet, haberet, & constringeret, & uideret, quis succus inde effluat, & tu quoque contempleris stricito mortis in examine, quid tibi de tot finitis iam deliciis, voluptatibus, epulis, recreationibus, factionibus supersit: exclamates, *Sed & frustra conturbatus sum.* Propone tibi Centurionem, qui hominem uideret, ex uapore, seu uento confectum, qui gigas uideretur, quem si manu tangeret, experiretur eum nec ossa, nec carnem, nec habere substantiam: an non grani teneretur admiratione? Proculdubio: *Frustra conturbatur.*

Stupendum est, quam sine ratione haec nos conturbent. & causam do: quia, ea esse uentos, non aduertimus. Utinam, quotiescumque Satan sufflat, & ob elegantis formae puellam te commouet, parumper siteres, & cum Dauide cogitatione tua reflecteres: uideamus, quid est hoc, quod animam meam tantopere conturbat? quam habet substantiam? eo quo pertransit puncto, quid mihi relinquet? quid mihi ex eo emolumenti? quid mihi post haec timendum; nisi ignominia & confusio, perdati corporis & animae periculum? quid ex eo mihi detrimenti? quid lucri? Si quando perturbaris, ut zelusum mare, ob nimis paruum ab alio tibi exhibitam reuerentiam, utinam mente reflecteres: quid est hoc? quid erit in crastinum: quid post annos decem? quale mihi uidebitur in hora confessionis? & ipsa hora mortis extrema, dum infusus lachrymis queribundus exclamabo: o me ter infelicem, quid meis fræna laxaui passionibus? Millies perpendo, quod quoties nos inquietos intuentur Angeli, & propter huius mundi uanitates uident ulceratos, nos exhibent: non minus, quam uos, quoties puerulos rixantes conspiciunt, ob aciculam quandam uelligulam.

8. Expertus est Aman esse uentum, quicquid turbat hoc mare, & confirmat Isaias bullam aquae.

Mltoties bene consideravi, inquietam molestiam, quam nobis refert Spiritus S. quae cruciatur Aman; quae tota in eo consistebat, quod Mardocheus illi non assurgeret, & caput suum non aperiret. Erat autem Aman secunda persona à latere potentissimi Monarchae Regis Assueri, cuius dominium extendebatur super centum uiginti septem Prouincias. Perspectam habebat Mardocheus Amani iniquitatem, nec ei caput suum aperuit, cum ita esset, quod caeteri semper aut intrant, aut exiunt palatio Amano genuflecterent. Domum suam abiit, conuocat uxorem, filios, consanguineos, & amicos, quibus abundans hi qui in aulis Principum summis dignitatibus caeteris praesulgent: instituit illis concionem, quae primùm illis exponit magnitudinem diuitiarum suarum, distinguendo singularum partes: uinum erat palatia sua, domus, horti, arua, opes, filij, amici, dignitates, & stimatio, quod esset secundus à Rege, & ipsa etiam Regina Esther, tanti cum

face-

faceret, vt nullus se ei comparare presumeret: cum enim ipsa Regem ad particulare conuuium inuitallet, cum solum vt secundum inuenerit conuiuium admitteret. *Exposuit illi magnitudinem diuitiarum suarum, filiarumque iuuenam, & quanta eum gloria super omnes principes & seruos suos Rex eleuasset. Et post hac ait: Regina quoque Esber nullum alium vocauit ad conuuium eum Rege preter me. Applaudite gloriae meae, diuitiis, filiis, dignitati, aestumationi, maiestati, vt nihil praeterea restet in hac uita desiderandum. Verumtamen, haec omnia mihi interire, & in fumos a bitro euolueret: Quamdiu uidero Mardochaeum Iudaeum sedentem ante fores regiae, nec mihi assurgentem.*

Ita me Deus amet vos obsecro, considerate, quae, hanc historiam quam non sine causa tam distiucte descripsit Spiritus sanctus omnibus suis circumstantiis ornatam, & primum arde, quam exiguae substantiae sunt, tanta quantae sunt, omnia huius mundi bona, & incapacia ut hominum desideris & deliciis satisfaciant: cum res tantilla, qualis est, non tollere pileum, auferat ea omnia, quae illa simul iuncta possunt elargiri. O quam exiguae vires haberec ignis ille, cuius vna rotis gutta cunctas possit flammam extinguere: Quam exigua foret entitatis immensum pelagus, cuius vel tenuis ventus aquas omnes exsiccaret, vsque ad guttam vltimam? Perpende secundo, nihil esse praeter ventum, quod tibi mouet bellum. Assurgere Mardochaeum transeunti Aman, numquid est amplius quam tenuis ventus. Numquid est amplius quam leuis ventus Mardochaeum tollere pileum? Numquid est amplius eandem exhibere transeunti reuerentiam? Qui igitur fieri potest, vt tantillum quid, bellum tam ferocem moueat, vt euincat tantas, quantas delicias, glorias, opes, possidet illustrius Princeps Regi familiaris? Hic licebit videre, id quod diximus, quoniam & in te ipso experiri. Quam turbatis acriter, eo quod alter non te, pro tuo gustu, salutem: quam insensum, ob verbum contempnibilem tibi obiectum? quam inquietus ex eo quod talem fenestra prospicientem ambicis, vt ob

24 hoc solum nec tibi opes, nec aliud quidquam sufficere. Oculos erigite, Christiani, intuemini, Cur diabolus diuinitus & aeris pusillum, taliter te commouere. Modo, non dubito, capies verba Apostoli ad Ephesios adhuc infideles. Vinebant, vt ipse asserit sequentes impetium Principes aeris huius

Ephes. 2. 2. Ambulasti secundum Principem potestatis aeris

Hieren. Bapt. de Lanza Tom. I.

huius. Nec in lectione Syriaca, nec Graeca legitur hoc prouomen (huius) sed absolute, *Principem potestatis aeris*. Comperitum est omnibus sermone esse de diabolo, & difficile declaratur vocetur Princeps potestatis aeris huius. Communem expositionem tradit D. Thom. idcirco demonis hoc nomen assignari: quia decidentibus superbis, si quidem multi ad inferni profundissima conuertunt, magnus tamen eorum numerus aeri hinc pendulus inhaerit, ad nostram exercitum, vt cum contra illos certamus, illos superamus, gloriam immarcescibilem consequamur. Ita sentit D. Aug. variis in locis quae notat D. Thom. a Etiam D. Hieronymus b. Et videtur confirmari ex D. Iuda Thadwo, dum ait: *illos sub caligine reseruant, & intelligit hunc aerem, quem D. August. vocat caliginosum, ob impuritatem: & idem significat Princeps aeris & Princeps qui globum aeris terram circumcingentem percurrit. Nihilominus credo non incongruam declarationem, si per aerem intelligamus, ea quae demonis potestati sunt subiecta. Et quae illa? Notat illa Orig. describens regna diaboli. In quibus regnat diabolus? in quibus principatum habet? Non in his inferioribus omnibus, sed in his, quae superbus ambic, & sicut auarus; & quatit voluptuosus, & inaniter expendit factiosus. In his dominium suum exercet diabolus, vt idem Apostolus ibidem refert. Et in his principati, & dominari, an non est in aere dominari? Nemo refragatur. Quid ambis Aiopti gracule tuis ventorum castellis? Quid & tu quaeis ambitiose his tuis diligentiis & submittionibus? Et tu tot molestis noctibus, & inquietis discursibus mollis pepo? Quid tu praesunis armis tuis, cholera tua, & vindicta furis; alter Polynices? Omnia ventus & aer. His vitur Satan, his tibi bella mouet. Quis non obstepeat. Collocavit hic eum Deus, vt tibi bellum moueat, tecum congregatur, tibi tempestatem excitet, & quibus haec omnia? Princeps est aeris, quibus tibi mouere debet bella, nisi aere? Princeps caeli bellam gerit caelorum virtutibus id est, Angelis. *De caliditate: um est, contra eos. Terrae Principes agunt bella militibus terrae, terrae marchis, bombardis, lanceis, gladiis. Princeps aeris, quibus te oppugnabit armis, nisi aeris? Tu fer sententiam quibus te conturbat ostendendo tibi gloriam & te ad illam excitando: proponendo tibi delicias, & te ad illas inclinando: & tibi obiectando auri fulgorem, & erga illud appetitum tuum commouendos.**

In cap. 2
ad Ephes.
1. 2.

a r. p. q. 40
b In c. 2.
ad Ephes.
1. 2. v. 6.

Iud. 5. 20.

uendo: Et hæc quid sunt, nisi ventus & aer?
 Hoc dedit olim consilium populo suo Deus
 per Isaiam: quod infra latius declarabimus,
 sufficit modo illud proposuisse. Exorditur Pro-
 pheta. *Omnes iumentorum Assyri.* Ad litteram lo-
 quitur de populo suo, oppresso, afflictio, in-
 gemiscente, & mille curis inquieto: timebant
 enim super se venturum Nabuchodonosor: om-
 nes anxii, commoti, quærentes ubi opes abl-
 conderent, personas suas loco saluarent tutio-
 ri, quis eis posse auxiliari, summa diligentia
 procurantes sibi in subsidium aduocare Ægyp-
 tios. Hos Deus inuenit: O miseros homines,
 iumenta curis & molestiis prægrauata? *Gla-*
maui super hoc: Superbia tantum est, quiesce. Alia
 littera legit: *Bulla tantum est, quiesce.* Hæcine
 vestri ratio euilatus, & plæctus? popule mi,
 quiesce, confiste, & vide, omnes hi hostes tui:
Bulla tantum est. Inter alia, bulla proprie (vt
 Varro nomat quem D. August. super extollit cæ-
 teris profanis scriptoribus, ex testimonio Ci-
 ceronis, quem hic nominat: *Omniũ facile a-*
cuisissimum, & sine ulla dubitatione doctissimum)
 est vesicula aquæ supernatans, quando pluuia
 decidit, in fossas, vel quando saponis lauas linte-
 mina, vocantur hæc bullæ saponaria, & hæc ni-
 hil sunt aliud quam ventus superficie; aquæ in-
 elusus, & is tam tenuis, vt nihil in rerum natura
 sit eo tenuius, & hoc indicat nostra lectio: *Su-*
perbia tantum est, quiesce? Superbia, significat
 hic ventum. Responde mihi: quid magis ina-
 ne, infirmum, debile, hæc bulla? Miratur insi-
 piens puerulus aquæ vesicas, saponis bullas, su-
 per iuicem glomeratas lucente sole splendidas
 & aliquid magni esse iudicat: eas vult arripere,
 adhibet manum, sed enauerunt, priusquam eas
 arripere: solo enim contactu digiti dissipantur,
 & pater nihil eas esse præter tenuem ventum fla-
 tum.

(2. Pagina)
 uento.

Hoc ipsum ait Deus, Popule insipiens, vt iu-
 menta, vestra conturbatio ex eo nascitur, quod,
 sicut iumenta, non attendatis, quis ille sit, a quo
 vobis bellum timetis: *Quiesce,* se pone curas, o-
 culos aperi, & vide, inimicos tuos tam inuali-
 dos, imbecilles (si talis sis, qualis debes) & ina-
 nes, velur aquarum vesiculas vel de saponis bul-
 las, nullius fortitudinis, quas vix digito teti-
 geris, & ecce euanescent, vtique venio tan-
 tummodo inflata: licet eos vt exercitum fortis-
 simum reformides, qui magnas secum vires &
 imperum ducat. *Bulla tantum est, quiesce.* Hoc
 ipsum & tibi dicit, saluose, venti captator (a),
 quem ore, & pectore hauris quem circumqua-

que dignitatis inflat præsentio, *Quiesce:* dili-
 genter attende, quid sit quod te tam vchemen-
 ter commoueat, attende quos finis, quid inde
 tibi lucri? qualiter omnia pertransibunt vt um-
 bra, & dum ea manibus apprehenderis, in fu-
 mos enolabunt. Et tu o carnalis, totus deliciis
 tuis consecratus, qui noctes transigis, vt vesper-
 tilio, lampades extinguens, qui tuos habes con-
 tractus, qui tibi animam agunt perturbatissi-
 mam: *Quiesce,* hic siste, attende, quæ mihi inde
 messis crastina? quid aliud ago, quam somni mei-
 turbare quietem, periculis me exponere, cum
 domi meæ liceat habere Deo adiutore, quietem
 quam tot pressuris, & Dei indignatione sector
 in aliena? Tu auri cupidissime, mille technatum
 structor: qui Vitruuium in inueniendis belli
 machinis speras subtilissimum, oculis dilata-
 tis inhians pecuniis, & alienorum appetitor
 fraudulentus: *Quiesce, bulla tantum est.* Atten-
 de: si tibi magnam quid videatur, puluerem
 esse experieris, cum hic omnia sine relinquenda,
 & is quidem, qui nedum tibi gratias agent, sed
 insuper maledicent. Male pereat: quia plura
 mihi non reliquit, æternis flammis comburen-
 dus, ob id, quo filius tuus hæres fructur exul-
 tabundus, & multos molles impendis annos
 ob id, quod ipse vno temporis momento, iacti
 supponer alicui? Ergone fieri potest, vt talia te
 delicias, demergant, condement? Illa con-
 siderate: ventum percipietis: ventus est, quid-
 quid in hæc vita tibi bella mouet: *Erat ventus
 contrarius eis.*

§. 9. Breui tempore transeunt Apostoli ex
 magna voluptate, ad maiores labores.
 Casus est quotidianus ut dixit Cræso So-
 lon.

26
MAr's medio deprehensi Apostoli, remis
 laborabant: *Erat laborantes in remigant.*
 d. Omnium manus remis annexæ, pro-
 trudent, conmittuntur, repugnant ventis & tem-
 pestati: maiori conatu, quam is qui lancea sua
 in taurum concurrit: desinebant sudoris gut-
 tæ, quas digritis ei, ederes esse crassiores. O quam
 dissimiliter occupantur modo eorum manus,
 ab eo quod paucis ab hinc horis: Vix effluxe-
 runt paucæ horæ, quando eorum manus pane
 suauissimo implebantur, quos à Christo exce-
 perant, accipiebant enim, ipsi de benedictis
 Christi manibus panem, in manus suas, in qui-
 bus multiplicabatur, diuidebant cibum, hunc
 summo.

summa voluptate populo, licet hordeaceum, ipso manna sapidiorem, & dulciorem. Modo vero, quibus impenduntur manus? duris rebus quibus obstitunt & turbibus & morti, inter fluctuosas vadas anxii, & ad extremum fatigati. Quam breui dilapsus est eorum manibus panis, & quam cito in illis videntur rigidos stipites, & remos laboriosos, nec aliud quidquam manibus arripendum. Indubium hoc erat, quod tantam voluptatem exciperet extrema calamitas, vt vacinatur Spiritus sanctus

Tern. 14.

15.

Eccles. 7.

11.

Lib. 4. de

sua. 1. 1.

1.

Homundo

bona ma-

lis loctan-

tur.

Tract. 1. n.

17. 4. 17.

Hoc. 9.

11.

Ezech.

11.

Solum

consilium

dantibus.

Ecc. 11. 2.

Extrema gaudis lucis occupat. Ad stuporem nos praeuenit Sa. omon lano; a docens, ipsa experientia factus melior: *In die bona fructe boni, & dem malum praecave.* Faustus tibi fulget dies: in diem malum te prepara, quia dum viuimus pares incedunt dies mali & boni, ac sibi interlucent: *Risus dolore miscetur.* At idem, *Crediderim, ad huius declarationem Romanorum sapientissimos* (vt notat D. Aug.) extruxisse templum duabus Deabus Voluptate scilicet, a voluptate, & Angore, ab angore dictis, quarum bina altaria adeo inter se connecebant, vt vnum tangeret alterum, & vno inspecto, patebat & alterum: quo declarabant id quod alias exposuimus: in hac vita numquam voluptatem solam inueniri, sed nec angorem, sed eadem in domo adeo sibi indiuiduas commorari, vt dum ad vnam accedis, si vel ad vnam passum processeris, occurras & alteri: nec quidquam tam constanti gaudet prosperitate, cuius extrema tristior non consequatur aduersitas.

Ex quo (vt aduertit D. Gregor.) per sanum dedit Spiritus sanctus consilium, his qui deliciis diuitis, & salute pro votis fruuntur: ne his corde nimis adhaereant, sed recordentur, delicias esse angoris vigiliam, & transacta voluptate, se ad molestias preparant anxietates. Et eodem modo consulit, laboribus, paupertate, reum indigentia oppressis, ne despondeant animo, sed credant noctibus dies succedere; sicut noctes diebus, quo fluxu continuo; tempora dilabuntur alternante fortuna: nec in eum durare labores, sed his breui superuenturam requiem quodque adeo de vna transimus in alteram: vt vix secunda fortuna ariserit, quin succedat aduersa, & hanc mox iterum melior subsequatur: *In die bonorum, ne immemor sis malorum, & in die malorum, ne immemor sis bonorum.* Diues es & opulentus. Time, ne mane tibi omnia deficient, & fieri potest, vt tibi contingat, quod infelicissimo illi, qui die vna inter byllum & purpuram splendide epulabatur, alter-

ra vero sepultus in inferno aquae guttam siti & fluans infernali, petit, nec obtrinit.

Num vxore gaudes forma venustissima, prudentissima, & filiis, pro votis dilectis: caue ne mane suboriat exanthea, quod tibi illos hinc eripiat. Num paupertate, & rerum omnium preneris inopia? Sume animos, crastinus dabit illis dies finem, perles & obdura, atertus diuitis poteris. Infimus decumbis? Exulta, & confide in Deo, crastina luce, si tibi sic conueniens, reddet optatam Deum sanitatem. *Memoro paupertatis in tempore abundantie, & necessitatum paupertatis in die diuitiarum.* A mane usque ad vespem immutabitur tempus, sicut Spiritus sanctus. Diuitis ad luxum abundas: ne fidas nimis: caue, ne tibi repentina superueniat egestas & doleas, Prospera gaudes sanitate? ne huc innitaris: caue ne crastina te prosterneat infirmitas, & contulteris: haec enim est v. cae praesentis infelicitas, quinimo & felicitas, quod nec mala, nec bona constantem habeant statum. In caelo, bona sunt perpetua, quae, qui possiderit, amittet numquam. *Qui viderit faciam illum coelum in templo Dei mei, & foras non egredietur amplius.* In inferno mala sunt aeterna: & ideo vocatur, *Stagnum ignis.*

Ecc. 18.

Me-

21.

Apo. 3.

12. Apo.

19. 20.

21.

Sumpta est metaphora a mari mortuo, quod olim regio erat illarum quinque ciuitatum, quas caelestis ignis luxuria vltor absumpsit: modo III. stagnum, in quod Iordanis influit, cuius aquae nec fluunt, nec resiliunt, sed stagnant & haerent; cur dicatur? Et olim de eo praedixerat Deus per Isa. am: *Erit tur stagnus, cuius vasa fundatus, quam requiescere faciet.* *Domine super eum.* Porro in hac vita intermit- centur bona malis & mala bonis, alternis vicibus succedunt, tristitia & laeta, prospera & aduersa, nec tibi certiore est dies post noctem, quam post laborem & calamitates, requies & prosperitas, in inferno nox aeterna, in caelo dies aeternus, hic interfluunt noctes & dies. Hanc scientiam voluit David ut vobis indicarent nox & dies, sibi inuicem succedentes, *Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat scientiam.* Dies diei non succedit, nec nocti nox, sed nocti dies, & diei nox; sic tu quoque, iamice, spes paupertati enim succedent diuitiae, tu time, quia diuitis superueniet paupertas: Vos sperate post tristitia laeta, vos timete post laeta tristitia; Haec vos cogitatio sapienterem reddet, ne terrenis bonis fidatis, dum ea habetis, nec in malis animum abiiciatis, quando ea patimini. Hoc ipso, vt dixit Diuus Gregorius Nazianz., seipsam in omnibus suis tribulatione

tionibus S. Gorgonia soror eius solabatur.

Orat. 11. Sæpius occurrit mihi celebris illa historia
Pined. L. 2. Regis Cæsi, omnium quos mundus vidit,
Monar. c. 4. diuissimi, qui tam potens, erat ut eius imperium
25. sedecim comprehenderet nationes. Hunc bello

laccituit Cyrus Ne波斯 ex sorore Ariona, quem
diuersis conflictibus & variis successibus supera-
tam tandem cepit, in quem ira furens, quia si-
bi resistisset, viuum cum iussit exuri. Extruitur
multis ignis bustum præ grande, ignis ad moue-
tur, incenditur, horrendos dat fragores, iam iam
illi iniciendus adstat reus: spectat ardentem ro-
gam ipse Cyrus, & mo de pectore trahens suspi-
ria, dum eum parant ministri flammis voracibus
tradere: hanc emittit vocem, O Solon, O So-
lon, O Solon. Audit eum Cyrus, & non intel-
ligens, ca quæ dicebat, eum ad se duci impe-
rat: quem sic interrogat: quid hac luctuymabili
voce intendisti: O Solon, Solon? Etat autem

Li. 2. de
ciu. c. 16.

Solon, vnus de septem Græciæ Sapien-
tibus: de quo D. Augustin. cuius sapientiam
laudat, qua leges prudentissimas Atheniensibus
præscripsit, quibus & ipsi Romani suam Rem-
publicam dixerunt. Fauebat Cræsus Sapien-
tibus, & Auctore Herodoto, illos frequentabat.
Noueris o Cyre Rex, responder Cræsus, dum
mihi omnia virgula diuina eueniunt, & ra-
flaret aridens for una, dum opibus turpidus,
gloria & maiestate Regia super omnes moria-
les fastuosus intumescerem: imperavi, mihi
adduci Solonem Philosophum omnium calculo
prudens summum, quem pro posseis opibus meis
felicitate & gloria sic rogo, quem omnium
mortalium ceteris felicissimum, credens mihi
eius suffragium conferendum? Designauit
Telonem Atheniensem. Cur hunc? quia Ahe-
nis vixit, in sapientum Academia, optime in-
stituta, filijs & nepotes vidit omnium morum
genere instructissimos, quos viuos & sanos
superstitibus reliquit. Mortuus est autem cla-
rissima victoria notissimus, in cuius rei grati-
am, voce comitum, & ære publico Athe-
nienses eum in ipso victoriae suæ campo mag-
notrium pho sepeliebant. Quis post hunc cen-
sendus (interrogo) fortunatissimus? Respon-
det, Duo illi fratres Argius Cleobis & Piton:
dum enim eorum mater ad festa Deæ Iunonis
festinaret, cum boues deficerent, plaustrum
ipsi traxerant superimposita matre, vires suas
matris illa obsequio impendentes, quod fa-
ctum, quoque ad festa conuenerant, laudi-
bus in caelum exulserunt, mater vero talibus
filijs exulta, Deam suppliciter rogauit: daret

28

illis, quod maximè illis conducere: & oblati-
cum matre sacrificijs coram altari subito cor-
ruerunt, quorum statuas Antiqui statuerunt in
templo Dijspis. Hoc ego, Cyre Rex, mo-
le le tuli, quia me non felicem confesbat, cui
clara voce: An ergo me inter felices non an-
numeras? Nequaquam: Respondet Solon, nec
rationi conuenit, vt tu, & quotquot viuunt,
quo hic tempore viuunt, faustos vos esse ap-
plaudatis: quæ licet quis hodie dimittis, reg-
nis, dominis cæteris emineat, profus tamen
ad ianuam stat, & in prociectu est, vt luce tra-
stina egestate & caperitate ad ima deprimatur.
Hoc ego meis tani luctuosus impensis, vt patet,
hodie experior, & ob hoc exclamai. O So-
lon, Solon! quasi dicerem. O quam bene
dixisti, & quam erat consultum; ego me tuo
consilio præmuniissem. Compungitur Cyrus:
hanc philosophiam vt securam approbat & cer-
tam, & in se reuerfus, cogitat: hic idem me
casus crastina potest luce deprimere, vt vete-
eriam depreffit: quocirca hac ratione motus,
Cræsi sententiam reuocauit.

Hoc ipsum vobis persuadete, & recordami-
ni proprium hominis epithetum datum a Iob,
qui & hoc pro seipso, & in seipso fuit exper-
tus: hoc esse: *homo natus de muliere, breui*
viuenti; tempore &c. numquam in eodem statu
permanet. Attende, quantum facienda sit val-
tus elegantia, Domina, & tuus puella Ve-
nus, rosas color, & tuæ quoque, gigas for-
tissime, vires: tuæ quoque Cæcæ diues, o-
pes, tua quoque Salomon, gloria sublimior.
Obstipesco, *Breues dies hominis sunt: & cum*
breues sint, plures sunt eius metamorphoses:
breui tempore magna mutationes, quia homo
ipse semper eas facit, Numquam in eodem statu
permanet. Sapienter comparat David dies lites
& vitam vmbra. *Dies mei sicut vmbra, declina- P a 101.*
uerunt. Et iterum, *Sicut vmbra, cum declina, 11. 2. 11.*
ablatus sum. Non ideo tantum; quod vmbra
numquam sultat, cum solem in cursu suo co-
mitetur; sed quia numquam certior vmbra
occasus, quam quando vespere longior exten-
ditur; vnde vulgatum axioma: quo sic nificet-
tur vmbrae interitus.

Maires cadunt de montibus vmbra.

Numquam homo tribulationibus vicinior,
quam quando quætor; & numquam mori
proximior quam quando meliori fructu sanctita-
te. Hoc ipsa experientia a quibusdam Religiosis
qui

qui mihi conuixerunt, didici. Dum vnus mihi ait: numquam sanior vixi, quam modo, quem altero videri die iohanni, & septimo emori. Hoc quod dixit Spiritus S. Rex hodie est, & cras morietur. Contemplaris eum, qui Rex coronatur, & throno exaltatur, caute ergo eius ruinam, non post annum, vel mensem, sed cras. Cui nec c. a. stinum requiritur: de vna enim in lte an horam tales reperies mutationes, quales hodie in Apostolis obitupescis.

§. 10. *Spektat Christus Apostolos laborantes in remigando: sunt enim sancti in laboribus suis illi spectaculum peritandum.*

A 29 **I**am pernauigabant Apostoli medium pelagus, obstantes & repugnant: tempestati, & fluctibus ventis ac turbul: no maai, quod mille partibus mille dilatabat ora, vt eos inglutiret, ipsi vero contrantuntur: quantum possunt remis: velut qui concitato in pugnam tan o congregitur, contra eu us vires se baculo defendit, & propugnat. Vidit illos Christus ex monte laborantes in remigando. Hoc maxime inter alia stupent viri Dei, fieri posse o caiorum Domine, vt tuos spectes periculo expositos submerisionis, repugnans, obstantes, remigantes omni brachiorum impetu, contra hostem adeo terribilem, ventos scilicet, & feram adeo indomitam, vt mare, & qui tam vehementer vnde-quaue impugnantur, vt mortis metu pene exanimantur: quos tamen sic spectas, vt non auxiliaris? Quod cor sustineret spectare in mari nauticam ad ima tendentem, & ea vectos, plangentem, gemitibus & angustis deploratos, & quis eos ex hoc eminentiori portu spectaret, qui eis posset adiecit nudentem, & periculo eos nescio qua voluptate inueteret, nec saueret? Quod hominis cor adeo ferum, vt puerulum colubre & cummispitum conspiceret, quem ille tandā si a perstringeret, nec tamen continuo accurreret, colubram interfecturus?

Hoc omnium grauissimum olim Ioseph proponebant Agypti, quando ipsi fame pe ibant, Ioseph autem haberet, quibus eis succurreret: *Cur mortemur te vidente?* Quis opinetur, vt vir piissimus, qualem te credimus, nos fame marcidos & contuentes videas, nihilominus te spectante pereamus, non succurras cum tibi suppetat, quo nobis prouideas? Hoc, ni fallo, gratis sine assigebat Iob, suis in calamitatibus & doloribus, videre se pati extrema & e contra

Deum illum contueri: vnde & conqueritur: *Si flagellat, occidat semel, & de paupis innocentium Iob. 2. 23. non videat.* Cur me his miseriis oppressum detinet, & spectat patientem? *Occidat semel, & de paupis innocentium non videat,* dum me contuetur & contrantentem & remigantem: crudelitas hæc est maxima: Verum dixerō Nerouus crudelitatem non potuisse accusari grauiorem: quam quod viderit conflagrantem Romam flammis in calam ascendentes, horribiles vndiq; ignium siagores, in cineres urbem conuectam, interim sic hæc spectet oculo nec condoleat. Num forte, clementissime Deus, tibi Nerouis viscera? Num sunt meis, feriora tua viscera: sic enim iudico: mihi tales non lucere oculos, qui hæc videant, nec opulentur: Exclamare possumus: *Vbi sunt misericordia tua antiqua, Domine?*

Duabus ad hoc Deus mouetur rationibus: primo, ad sui nominis gloriam: nostrō enim lo-
I 2
Duabus
quanti modo, nihil Deo iucundius, quam vi-
de causis
dere iustum colluctantem contra tempestatem, differt
& constantem ac immobiliter contra furentis
auxilium
oceanū fluctus remigantem, qui nec ad momentum dederat remos, nec cedat arenæ, nec arma proficiat, nec terga vertat, sed ex aduerso resistit: potentissimis hostibus, & fortissimis aduersariis obstat indefessus. Videre puellam formam venustiori gratissimam, sed paupertate depressam, ab impudico provocatam quæ nec promissis alliciat, nec minis terreatur, sed animo statuat vt altera Susanna: prius milles vitam facturam patiat, quam Deo desim. Alium opprobriis lacellitum, iniuriis irritatum, patientia iuuictum, choleram & insurgentes vltimis motus rationis freno coercere, qui cum
2. Reg. 16.
12.
Dauid de Semei dicat calumniatori: *Reddat mihi Dominus bonum, pro maledictione hac hodie.* Alterum pauperem, omnium rerum egenum, qui quo filios & vxorem alit, non habeat, squalida conditionis: nihilominus sanctitate præfulgentem, meritis clarum, pietate constantem, laboribus inuictum, vt dicat cum Iob: *Etiamsi Iob. 13. 13. occiderit me, in yso sperabo.* O quam gratum hi Deo spectaculum!

Notat ingeniosè D. Bern. verba D. Pauli. 20
Spectaculum facti sumus mundo & Angelis & hominibus. Attende (ait D. Bern.) multos habemus spectatores, Angelos bonos, & malos. Spectaculum facti sumus Angelis & bonis & malis pariter: illos sellucent invidia passio, illos compassio misericordie. Illi nos vinci desiderant, hi vincere. Pannonet vos D. Greg. Nazianz. ne patetis Deum hinc
Oret. 1.
abesse
L. 3.

abesse spectaculo, ad quod conuocantur Angeli homines, totus denique mundus: quinimo ipse præcipuus est omnium spectator, quippe qui supremum tenet principatum. Sumit D. Paul. metaphoram, ex eo quod inter nos communiter accidit: nihil enim ita vniuersaliter recreat ciuitatem, quam publica spectacula, luctæ, torneamenta, arundines &c. Indicitur lucta in Principis Curia: adest ipse Rex, Principes nobiles, ciues, plebei ad tauri concursum concurrunt omnes, quo clarius spectent, sibi singuli locum eligunt aptiorem, vt videant qua ratione prodeat taurus, aggrediatur luctatorem: Iqua ratione hic se defendat, retrocedat, taurum flagellet, vel bidentem insigat, qui eum pedibus suis profernat vulneratum. Iucundum spectaculum: qua ratione torneator aggrediatur feram tam immanem, qui sciat adeo ingeniosè corpus suum cornuum pugnis suffurari, vt ritu pleuis exsiliat, taurus verò confusus fremat.

En spectaculum Deo-pergratum, Angelis iustissimum: congressus, continuæ collectationes, & durissima torneamenta, inter iustos & eorum inimicos: En prodit Satan armatus mendacis: mundus suis machinis instructus, caro suis blanditiis ardens: omnes bella mouent, & iustum tempestati exponunt. Spectat de cælo Deus dimicantes: qua ratione iustum recipiat, secedat, aggrediatur: pedem figat, vt modo Apostoli tempestate iactati, Spectat desuper Deus, sicut in festiui spectaculo: quando omni ex parte te premit necessitas, ad summas redigit angustias vt nescias quo te vertas, quando te maleordinatus pulsat appetitus, & mouet sensualitas, vt te quasi per terram trahat, vt illicita concupiscas: eo modo, quò D. Paul. conuerebatur. *Videò aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. Et captiuam me in lege peccati.* Quando prodit mundi taurus, & cæco imperu irruit, vt quæ dicantur ipse nesciat qui te querit in aera sustollere, vanitaribus euandum, vt dignitates, & honestas ambias cœtera, honori tuo consulas, maiori fastu & pompa quam possis sufferre: O quam grata hæc spectacula: Spectat te Deus, spectant te cælestes & aperiis oculis intuentur qualiter te geras, qualiter figas pedem, arma non abicias, campo non cedas, quinimo fortius aduersario resistas intrepidus.

37 Expresit hoc D. Hieron. in primariæ fortis homine quem diabolus vt secundum Iob fuerat aggressus: bona eius diripuerat, filios interemerat, vxorem abstulerat, domum diruerat,

morbis affligerat: cui D. Hieron. Apertis oculos & considera, te factum spectaculum Deo, & Angelis: te reputa alterum Iob: cui addit conceptum suo calamo dignum, declarans rationem, cur Deus Iob elegerit, qui cum diabolo congregiatur. Peruenis petuoluisse fabulas antiquorum: nec indecens est nos omnibus vti, etiam fabulis vt hinc præclarissimas eliciamus veritates, vt ait D. Greg. Nazianz. Describunt hi communiter: sedet Rex in throno suo, gloria sublimis, potens auctoritate: adstant charissima vxor Regina, dilectissimi principes filii, nobilium turma: innuunt Regi adeste syluestrem quandam Bombylium: qui ad singulare certamen prouocet alicui regis robustissimum: si quis in toto regno se fortem iactet, prodeat in campum, viribus concertet. Admittit Rex monomachiam: fenestras aperituntur Regi, Regina, filii, domicellis, nobilibus, theatra tanto spectaculo eriguntur. Fabulantur Regem suæ curiæ Pygmaeo imperasse, arma sumat, in occursum & pugnam procedat ludioni illi. Adest hora certamini statuta: omnes accurrunt spectatores: prodi superbus ille, uento arragantiæ tumidus, cui totus mundus vix hilum videtur, quem vno desorbeat hauitu. Vt vero tibi pateat, omnium præsumptuosissime, ait Rex: quis sum ego, & quales apertis milites, nolo tecum congregiatur, de curia mea miles veteranus quispiam, sed pygmaeus ille, qui corpori corpus opponat: hic tibi caput comminuet. Prodit pygmaeus, intuentur omnes. Quoties hic trioboli homo pygmaem hasta sua, vel gladio ferit, ille vero ictum repellit, illæsus (quale Regi) & toti curiæ gaudium? Et quoties pygmaeus alicui pugna laceffit, galeam diffingit: quæ tripudia, quæ exultatio, qui triumphus? Cedit hoc in reg. s. summam gloriam. Quando tandem hunc giganteum pygmaeus solo profernat in gloriam, corpori insilit, auferit caput: quis Regi honor, quæ tanta gloria: quæ tanta exultatio: fabulam in veritatem commuta, & Regem in Deum: qui Rex est Regum & Dominus dominantium: quis nobilium, & principum palatii sui numerus? sunt tamen instari gigantes, & præsumptuos Sybaritæ, qui stultè & inuerecundè audent eum in singulare prouocare certamen. Hoc cecinit David: *Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper.* Creauit Deus Luciferum, & alios Angelos, Deo in cælo rebelles arma mouerunt, deiecit eos inde in abyssum: verum tamen non ob hoc eorum est depressa superbia, sed moralis Deo bella mouerunt: Quoties superbus ille temerarius audet eum quod

indie prouocare, si vires ad sint, si robur animi, re ipsa demonstrat, quemlibet ex curia eligat, eum quo congregiatur.

Illud concemplare, hortatur D. Hier. in illo duello Iob cum daemone. Adstunt Domino caelorum Angeli, accurrunt & superbia tumens fatuus, quasi prouocando, qui Deo exprobrat, eum de nemine in toto orbe posse gloriari, qui possit secum congruere. *Quadam die, cum venissent filij Dei, ut assiderent coram Domino. Assuit inter eos etiam satan.* Ecce eum hic: Cui Dominus: *Vnde venit?* Responder ille: *Circum terram meam: quia quidquid eam inhabitat, meum est; nec est, qui huius brachij resistat potentie. Hoc significant hæc verba: Circum terram & perambulauit eam.* Proprio quasi qui dicat idiomate: *Domine, nullus in orbe tuus est, nullus qui non meas teneat partes: omnes enim subiectos mihi glorior. Si vero quispiam tuus in eo, prodeat in medium, et offero dexteram, eum prouoco.* Domine cui hoc confides duellum: Cuius manus & viribus tuum committes honorem: Habes penes te Principem Michaellem, cuius vires optime nouit ille Sybarita. Habes & Archangelum Gabrielem, Dei fortitudinem qui vnicuique oculo constitutum deiecit: adfuit tibi decies centena milia militum: quorum vel in nimis eum ut terræ puluerem exsufflabit.

Abstia à me, ait Dominus, nullus illorum vtar operâ, sed pumilionis, homunculi carne & ossibus compacti, languidi, mortalis, & passibilis. Et quis ille: Iob. Quis erat Iob? *Vir erat in terra Hus, nomine Iob, homo simplex.* Homo erat, qui vivebat in terra, figmentum terræ, tantò inferior Angelis, quantò aurò lutum. Hunc satanæ comparat designat. *Numquid considerasti seruum meum? An oculos non reflexeris ad terræ pumilionem, seruum meum, qui mihi in ea seruit, nomine Iob?* Perpende verbum *Considerasti?* Emphaticum est; Septuaginta ediderunt, *Numquid attendisti memò tuam?* Hebraei verò: *Numquid posuisti cor tuum super seruum meum?* Nouerat Deus huius temerarij elatam superbiam & superbiam elationem, qui parua conspicerè dedignatur, sed altiora quærit, sublimiores Angelos, supremos Seraphinos. Hoc Deus indicauit, eius hanc conditionem Iobo describens: *Omne sublime videt q. d.* Nolo ei proponere aduersarium unum de Principibus palatii mei, nec Angelorum quempiam, cornu qui mihi assistunt, immortalium, & gloriosum: nec enim eum tali digno honore: *Quem igitur Domine? Num in terra viuentem? attendisti mente tua nanum ser-*

vum meum, nomine Iob q. d. Rex inflato gigantis. Numquid posuisti cor tuum ad introitum palatii super illos primos aquæ vectores. Iuuenem imberbem, verforem, aut ostiatium? Hunc tibi comparem oppono. Illumine vno oris mei flatu hinc in alteram exsufflabo partem: si mihi eum concedas. Da mihi licentiam, ut eum inter manus meas constringam, & illico mactabis eum tibi in faciem maledicem eum, & in barbam tuam exprobrantem. Hoc enim significat, interprete D. Hieron. *Nisi in faciem benedixerit tibi.* Perplacet, annuit Deus. Ecce confestim dilatantur fenestæ, theatra eriguntur ad certamen. Hoc nobis annuit Translatio Chaldaica: *Veni dies magni iudicij, & adstiterunt Angeli &c.* En mirabile spectaculum. Spectant omnes, prodeunt aduersarij descendunt in arenam: Percutit diabolus Iob, circumquaque illi cuncta diripit bona: repellit ictum Iob inactus, vno. *Sit nomen Domini benedictum.* Repetit vires, & domum eius diruit: repellit denuo, solò: *Sit nomen Domini benedictum.* Interfici illi charissimos filios, ut pupillam oculi, cui obicit ancile patientiæ: *Sit nomen Domini benedictum.* Spectat illum Deus, intuentur Angeli: exhibetur gigas temerarius. Finito prælio, ait Deus, Eia omnium superbissime: quid cornua tollis, luti figmentum in faciem tibi resistit.

Domine, replicat Satan, inhiuisti ensis ictum qui carnem eius peteret. Iob carneus est, eius tamen carnes tangere non licuit, proinde nec prostrati, tantummodo quæ eum circumuallabant, oppugnauit: locum autem & veniam non habuit ut eum illo corpore congregiatur. Concedo igitur; ait Deus ad hoc licentiam: ut experiaris & cognoscas quales sint mei exercitus pedites, & domus mea puluis. Alio igitur aggreditur Satan stratagemate, interueniunt alii concursum: commouet ei præcipitium morbi adeo vniuersalis, ut eum à planta pedis vsque ad verticem plagis fauciet fedissimis, vlcibus, plenum. Porro miles fortissimus, cruorem colligit saule intermixtum vulneribus effluentem, eumque in satanæ coniecit & oculos & rostrum, exprobrans: *Sit nomen Domini benedictum.* Putredine tanta corpus opplet, ut ciues fortorem non ferentes, extra ciuitatem eiciant, sterquilinum eligit: hic verbera sustinet animo infraclus hoc vno, *Sit nomen Domini benedictum.* Ut se confusum & irrisum superbus aduertit Lucifer, vires certamini nouo resumit, sibi nouas adiecit copias auxiliâres, ipsam eius vxorem conuocat, pariter tres eius intimos amicos, Reges, his illum cingit

vt. Iob.

ut sint eorum lingua, acuta ac peruadentes lancee quibus eum confodiant: Mulier mille diceris & fannis exulcerat: cor matris: Amici viscera eius acerbioribus vulnerant reprehensionibus, quid inermis pius bellator & strenuus miles? verbera hinc repercutit, & patienter atollens brachium, ictu adeo graui daemone conterritus caput, vel sensibus conturbatum ad pedes suos prosternat superatum Spiritum suum excitat, vocem extollit, praenit hanc sententiam, qua diabolo rot mortalia infligit vulnera, quot

Job. 2. 10.

verba pronuntiat. *Si bona suscepimus de manu Dei mala, quare non sustineamus? Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit ita factum est, sit nomen Domini benedictum.* Ad hanc vocem exhorruit Satan, hoc ictu lymphaticus furit, hoc patientiae telo transixus corrui interemptus.

D. Hier. Tom. 8.

Hinc gaudere Deum, exultare Angelos, applaudere caelites, victori congratulari, prostratum exhibere. *Exultans Dominus in victoria famuli sui, illius patientiam, suum ducens triumphum.* ait D. Hier. Hae Job de diabolo victoria in summam Dei cessit gloriam. Hinc intelliges, quam gratum Deo fuerit hoc spectaculum: Hinc colliges quid Deus praetendat, dum te in huius mundi campo detineat, quod nihil aliud credideris esse, quam te designare militem, & in arenam producere, ut temeratio illi giganti caput distindas medium, qui contra Deum se erigit, te in locum suum statuit, ut eius suppleas partes, & me & vos o Christiani: *Militia est vita hominis super terram.*

Job. 6. 7. r.

33

Sed quid tam flaccidos contra tam potentem & fortem inimicum? Vtique non enim fortior materia erat Job, non spiritus erat, sed carne constabat & ossibus, homo erat similis vobis, te quoque eligit paupercule, te quoque puella, te quoque languide, ut iuuenem David contra gigantem, cuius manibus suam fidit gloriam, ut notat D. Aug & sicut alteram Judith, mulierem iuuenem imbecillum, contra tyrannum potentissimum & maximum Holofernem; cui manus dabant etiam robustissimi Duces, & regnorum praclarissima vexilla prosternebantur, ciuitatum portae referabantur, vndique munitissimarum: ut modo etiam verificetur, quod tum in Dei laudem canebatur: *Non cecidit potent eorum a iuuenibus, nec filij Titan percusserunt eum, nec excelsi gigantes opposuerunt se illi, sed Judith filia Merari.*

Jud. 16. 8.

Hoc te soletur, o Christiane, Deum te spectare tribulationibus contritum, Angelos, totumque concurrere caelum, & sicut dum de campo victor recedis, Dei adiutus fauore, ipse hoc in sui

verit honorem, ac tam ipse quam calcicola diabolum irridemita quando daemone cedis victus hoc sibi in gnominiam vertit Deus, & Angeli confunduntur. Hinc tibi perspectum sit, quid facto tibi opus, cum tempestate iactas, Scito: quod *Gaudium est in celo super uno peccatore penitentiam agente.* Quando per penitentiam debellas diabolum, amicam deseris, male patta restituis, remum arripis penitentiae. O quale gaudium quando constans obduras, licet necessitate ad extrema redactus: quando puella, aures occludis alterius promissis, quando afflictus concinis: *Sit nomen Domini benedictum.* Quando febribus altuans, fateris plura merentur peccata mea: quando tempestate fluctuans remos non dimittis: Deum exhilaras, Angelos recreas, caelum oblectas.

Luc. 15.

Hoc mihi est indubium: hunc esse legitimum sensum verborum septem fratrum Machabeorum, cum matre sua, quibus Antiocho tyranno responderunt. Statuit illos, quasi in arena, ex una parte, ex altera vero iussit adferri ignes, fatragines oleo feruente ebullientes, cultros imatos, villas succensas. *Eia (inquit) meis cedite praecipis, veltrum abiurate Deum, legem polluite.* Refert Spiritus sanctus quod inuicem aspicientes certantes hilariter iuxta, voce infracta visuliter se mutuo incertamen his verbis Cantici Moysi sint cohortati. *Vna cum matre se hortabantur mori fortiter.* dicentes: *Dominus aspiciet veritatem, & consolabitur in nobis, quemadmodum in protestatione Cantici de-clarat Moyses.* Quasi inuicem colloquerentur: *Eia milites fortissimi, ardentis, spectaculum facti sumus quo consolabitur in nobis Deus, diem festum agent Angeli, caelestis exultabit curia.* Quae belle consilatur Deus, & sibi applaudit dum iustum praelio tribulationis ob sui amorem & legis diuinae obseruantiam pressum constantem conspiciat: quando tentatur, eum inuictum miratur: quando turbibus agitatur, cum obfirmata facie furentibus vndis, & turbulentissimis ventis stupet non cedere, remos non laxare, non deponere animos.

Macch. 1. 17.

Macch. 2. 17.

Macch. 3. 17.

Macch. 4. 17.

Macch. 5. 17.

Macch. 6. 17.

Macch. 7. 17.

Macch. 8. 17.

Macch. 9. 17.

Macch. 10. 17.

Macch. 11. 17.

Macch. 12. 17.

Macch. 13. 17.

Macch. 14. 17.

Macch. 15. 17.

Macch. 16. 17.

Macch. 17. 17.

Macch. 18. 17.

Macch. 19. 17.

Macch. 20. 17.

Macch. 21. 17.

Macch. 22. 17.

Macch. 23. 17.

altero quidam opprobrijs, & tribulationibus spectaculum facti. Periculoso certamini exponebantur, in quo aduersarij omni p[ro]narum generis armati congregiebantur: Magnam certamen passionum: his non obstantibus immoti perstant, firmi, inuidi, alaceres: sustinens. Verbera decurunt; cunctis hostium insultibus fortiores. Quid, quæso, illis vires præstitit? fides, vita, Illustratio: & hæc quid vident? quod Deo & Angelis, Spectaculum facti: recreationis, festiui gaudij, chorea: um: dum vos spectant quo vultu perferatis calumnias, qua patientia patiamini tribulationes, quas Deo personetis laudes persecutionibus acciti: quo fidei scuto Satane directatis imperis, ei in faciem resistatis, & superbiam deprimatis. Utinam hæc cogitaretis: quoties vos impugnat diabolus, mundus alieci, blanditur caro, aduersitatibus angustamini. Dum seruet persecutio, cogita te ideo tempestate torquent, vt calicolas exhalares.

§. II. Oculi Dei remigantium spectatores, in aduersitatibus suis animos ministrant & alas, multo felicius, quam intuitus struthionis.

Secundam vobis propono rationem: cur nobis describatur Christus spectans Apostolos laborantes in remigando, repugnantes laeuenti pelago, turbinibus superbis obnitentes: nimirum ad prof. etum nostrum: vt intelligamus nostris in tribulationibus & certaminibus non omnino à Deo nos desereri: Venit ad eos ambulans super mare, deseruit eos, sed non omnino. Notat D. Ambr. hæc verba David. Non me derelinquas vsquequoque. Hoc est, multum, siue me, non omnino deserat, loquitur hic, ait D. Ambr. vt vir perfectus, quando vero adhuc erat imperfectus, orabat. Deus, ne derelinquas me. Modò verò, in virtute perfectior: non timet à Deo desereri ex parte licet instanter oret: Non me derelinquas vsquequoque siue ex toto. Hic autem, jam fortior, non timet derelinqui vt tenetur, sed rogat ne penitus derelinquatur. Plerumque enim relinquit Deus, quos vult probari: penitus autem derelinquit, quos deserit. Derelinquit penitus Iudam: non derelinquit autem S. Iob, in cuius patrimonium eius tyrannidæ diabolo dedit, in animam autem non dedit: nam si desisset in animam, penitus derelinquisset eum. Derelinquit Iob, vt relictus probaretur, probatus coronaretur. Derelinquit Iudam, cui ait: quod facis, fac etiam Hieron. Lanuzza Bapt. de Tom. I.

tius. Derelinquit enim eum penitus, quem sceleris sui permisit effectus.

D. Petrum parumper reliquit: Sed cum in mari turbasset, clamauit ad Christum, & porxit ei dexteram. Quinimo & Pater æternus ad modicum filium derelinquit. Vt quid derelinquisti me. Sed non penitus: Solus nos sum: quia Pater mecum est. Et vt ipse per Davidem testatur: Non derelinquet animam meam in inferno. Insuper vt nobis vires accrescant, & animus augetur: non tantum, non deserit nos Deus: sed & spectat nos, suosque oculos super nos defixos firmat.

Inquirunt Sancti Patres, p[er] Alexim D. Cypr. a Lib. de a & D. Ambr. b quare gloria, quam speramus, & Mortalit. nobis Deus præparauit, vacetur corona. Reposta b Lib. 1. est mihi corona iustitiæ, & Respondent, eam esse Offic. c. 15 causam: quia corona proprie datur victori, nec nisi victori datur. Non coronabimur, nisi quis legitime certauerit. Et sicut esse non potest sine victoria corona: sic nec sine certamine victoria, ait D. Cypr. Hinc addit, non posse se frui gloria, sine certamine. Vt vero huic veritati firmiter fide assentiamus, composuit D. Cypr. singularem tractatum, quem secutus est D. Aug. de Agone Christiano: & ambo pariter declarant: qualiter vita nostra, esse nostrum, beatitudo nostra consistat in viriliter decertando: ex quo deducunt causam, ob quam Deus nos in hoc mundo constituit, nullam esse aliam, quam nos constituere in arena certaminis, vt viriliter certemus, & vincendo coronam iustitiæ obtineamus, pro victoriæ qualitate. Et hunc vt legitimum sensum esse approbo verborum Iob: Miluta est vita hominis super terram. Hoc vnum inter alia nos maxime ad certamen animar, si consideremus, Deū nos irreuerberata oculorum acie continuo intueri præstantes. Quos animos, quas vires non addit cursori Regis intuitus: à quo se gaudet defixis oculis videri quando aut currit Euro velocius, aut cum aduersario strenue collicatur?

Diuina sunt plane verba, quibus sponsa sponsum alloquitur, iuxta lectionem & interpretationem D. Greg. Nyss. Vider eam sponsam ad bella præcinctam: à capite ad calicem ferro obarmatam: stragem tam inconsumtum mundi mulieribus, quam frequentatum & necessarium caeli candidatis. Vider, inquam, sponsam sponsum adeo paratam ad prælium vt jam præcedat tali resolutione ad conflictum, vt præ nimio stupore exclamet: Quæ est ista, quæ progreditur, quasi aurora consurgens: &c. terribilis vt castrorum acies ordinata. Ad arma, ad arma, progreditur charissima meator: tota ad prælium & duellum composita, A 2 Terribilis

Terribilis ut castrorum acies ordinata. Audit sponsum sponsa, ad quem conuersa sic ait: Vera farris, dilecte mi, at vnum te supplico: vt mihi nouæ suggerantur vires, & animus exciteret alacrior: irretorto sponfam in uere oculo. Hoc illa sonant verba, (interprete D. Gregor. Nyss.)
Auerte oculos tuos à me. Nullatenus vult dicere: auerte oculos tuos à me, sed omnino contrarium: Averte oculos tuos ab aliis propter me. Dilecte votorum meorum alios non, sed me intue- re: Petitio hæc sponsæ est zelosæ. In me tuos desige oculos. Ad quid hoc, charissima sponsa? Quia ipsi me auolare fecerunt. Legit D. Greg. Nyss. Quia ipsi mihi alas dederunt. Deducta est metaphora à vito nobili qui in gratiam sibi dilectæ prodit ad luctam, quem ipsa spectans, alas ei dare censetur, qui velut alarus tanta currit velocitate, vt volare videatur, & leonino hostem terret rogitu: eum enim animosum, gnauum, leuem vt passerem, reddit sponsæ conspectus.

35 Quis neger sponfam occinere naturæ in generatione Struthionis? mirum naturæ secretum narrat Cælius Rodiginus & Albertus Magnus Struthio auis est natura satis ponderosa, calidissima, vt ferrum digerat; Enititur oua sua; non tamen alias imitatur aues, quæ illa proprio appposito corpore fouet super insidentes, vt illa ex-ludant, sed illa contigit pulnere, vbi ea aliæ con-terere possunt bestię, & multis periculis exponuntur. Ne dixeris hoc agere ex odio quodam sed potius ex amoris instinctu naturali. Si enim illis Struthio insideret, illico grauius corporis pondere ea collideret, deinde calore nimio adu-teret, fierentque oua vrina: hoc autem agit ir-ruerberata acie oua contuetur: quo conspectu luteum oui incalescit, procreatur pullus, alis & plumis contegitur, & testa exclusus, illico tam velox terram percurrit vt eum equus cursu non assequatur. Vnde Deus inquit Iob. *Cum tempus fuerit, in altum alas erigit, deinde equum, & ascensorem eius. Videntur sanctorum Emblemata: oua sunt Dei, in terra dimittit, hoc est in mundo, vbi quasi in stadio viuunt, ad prælium electi. Arena obuoluntur, tribulationibus, egestate, moribus, tempestate, & hoc diuino quodam consilio: eum sit enim tantus amoris diuini calor, & tanta, quibus eos afficit, beneficia, verendum ne fiant oua vrina, & inania.*

Hoc ipse Apostolus de seipso testatur, dum rationem reddit, cur illum Deus tot exposuerit aduersitatibus, infirmitatibus & persecutionibus: *Cur hæc optime Paule? Ne magnitudo re-velationum exillat me. Iustos in stadio collocat,*

cos, vt Struthio, deserere videtur vt bestiarum aut transeuntium pedibus proterantur: hoc est, ad bellum parat, vt Satan ex sua parte, mundus, & caro ex alia illos proterant, concolcent, col- lidant. Heu mi Domine (queritur D. Paulus) quot obruor tentationibus: his me diabolus in- festat: mundus sagaxis impetit, & caro stimu- lis eneruat. Respondet Deus: hoc tibi conuenit: Nam virtus in infirmitate perficitur. Hic tibi vires exerendæ, & animus, & ad hoc prodit hostis, vt eum eo congrediatis. Quisnam igitur Do- mine mi, vires ministrabit? ipse Deus. Sufficit tibi gratia mea, Sed in particulari hoc præterea agit, vt aquilinis ac emissitiis videt oculis multo efficacius ipso Struthione, aduertens qua ratione tentationibus Satanae resistas, carnem tuam de- primas, infirmitatis & paupertatis spicula re- tundas: Videt te Deus, & hic visus sanctus dat alas, dat animos, dat & victoriam.

Quid vires D. Stephano ministravit in tam crudeli & sanguinolento lapidum certamine, dum saxorum grandine quateretur? Oculos ele- nauit, videt Christum referatis cæli fenestris spectatorem: *Ece video celo apertos, & filium hominis stantem à dextera Dei. Quis igne impet- ritum reddit D. Laurentium, dum in craticu- la superpositus uretetur? Regis supremi oculos intueatur in se reflexos, qui sibi coronam de- monstrat. Quid in tam horrendis tormentis iu- uictos reddidit Martyres, adeo cruentis præliis victores, vt longè absit, quod hostibus, & tor- mentis cesserint, quinimo, de toto mundo, tota diaboli potentia palmam retulerunt victoriæ: nisi quod considerant, se hoc in stadio curren- tes, Deo, totique cælesti curia, factos specta- culum. Hoc indicauit, mulier illa, omnium illustri- mulierum decus & gloria, de qua sic Spiritus S. Mater m. r. i. l. i. s. & boni: um memoria digna. 2. Mak. Cum efferatæ trinitæ Antiochus, matre inlpe- 20. ctante, vitam sex eius filiis immanissimis suppli- cibus abstulisset, vnum jugulasset, fraxisset alterum membratim alios dissecasset, solus natu mini- mus superera, in quem omnes netuos intendit, vt illum tanquam puerulum euernaret blanditiis lenociniis, promissis: sibi persuadens puerulum his emolliendum; & matrem tot aliorum tor- mentis fatigatam, hunc minimum adhuc super- stitem crudeli manu necari videre non posse, arbitratus; eam vt intermediam elegit, quæ si- lio, Regis mentem persuaderet: illa vero tyran- num irridens conuersa ad filium sic eum affatur: *Fili mi, miserere mei, quæ te in vtero noui in mensi. 2. Mak. bus portans, & lac lacrimis dedi & alui, & in ara. c. 7. 21.**

sem istam perduxit. Fili mi, animose, ut vero tibi, nec animus nec vires deficiant. *Peto te Nate, ut afficiam ad celum* Surfum tolle oculos: te videntem contemplare, & quam tibi præparet coronam, choros Angelorum qui tibi dant a'as, illud regnum, quod suo tempore te expectat excipiendam. Hoc D. Pau. dixit. *Id enim quod in presenti est momentaneum, & esse tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis.* Premittit te paupertas, quando te ad extrema cogit: ad angustias ignominia te redigit, qua te propinquus infamat; vehementer urget appetitus. *His motibus violentus: attamen hoc consideres, hæc esse momentanea, tribulatio & infamia cito finem accipient, definet persecutio: omnia ut aer, leuia sunt, & per hæc dignus æternæ coronæ præpararis.* Secundum hæc, ait, oculos ad cælos attolle medio in certamine constitutus: *Non contemplantibus nobis, quæ videntur, sed quæ non videntur.* O vtinam, tu puella, angustis circumcincta, mentis oculos attollereres, nec ad ea reflecteres, quæ oculis carnis tibi promittit alter, sed quæ tibi de cælis offert Deus, qui inde, te hic cernit præstantem. O vtinam, quoties te in honoris tui defensionem ira commouet immoderator, animæ attollereres oculos, non hanc contemplando ignominiam, quam corporis oculi continentur, sed eam, quam tibi Deus pollicetur gloriam æternam. O vtinam tu quoque lectulo decubans infirmus doloribus tuis acerrime prouocatus, hoc mente reuolueres te factum Dei spectaculum, qui vtrique lynceis oculis attendit, quam dextere verbera recipias clypeo patientiæ: Tu quoque Cædro pauperior, vtinam perpenderes, totius cæli in te defixos oculos, ut videant quam in legis Dei obseruatione perseverans, & in Dei misericordia tota nitaris fiducia.

§. 12. *Cogites te hab. tantem in remigando, & Deo fixis oculis spectari, hoc quoque Iob requirere.*

37 **A**lludere cenfeo Apostolum ad id, de quo Deus Dauidem præmonebat, & ad consilium quod illi dabat: erat vndique Dauid tribulationibus & inimicis circumvallatus: cor eius decumanis fluctibus conturbatum, ad Deum remedium postulans confugit, verbis tenacioribus & ejaculatoria oratione. *Tu es refugium meum a tribulatione mea, qua circumdedit me: exultatio mea, & que me a circumdantibus me-*

Tu, Domine, defensio mea, quocirca fluctibus, & turbationibus circumdatus, ad te recurro, gaudium meum, gloria mea, succurre mihi, nullum mihi superest remedium: num illi Deus dexteram porrexit? porrexit, at quomodo? Non illi Deus abstulit labores, non enim hoc modo succurrit Deus electis suis; etenim si hos eis liberaret, magna eos meritorum priuaret occasione. Non est auxiliatus Deus D. Paulo, ei auferendo infirmitatem, qua grauitur urgebatur, hoc enim foret ei partem demere coronæ suæ: nec Danieli eum de lacu leonum eripiendo, hoc enim fuisset, si magnam partem gloriæ suæ adimere. Accurrit autem Dauid proprio sibi remedio, nimirum, docet eum, quid ipsi sit agendum, ut hæc tribulationes & calamitates cedant in eius profectum, nec tantum, non sint ad eius interitum quin potius ad summam eius gloriæ: vnde sic Dauidi respondet: *Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hæc qua gradieris, firmabo super te oculos meos.* Ut adiutrice gratia mea, victor euadas gloriosus. Hoc notatum velim, qua hora calamitatibus obrutus ingemueris: *Firmabo super te oculos meos.* Audit Dauid hanc lectionem, & continuo ad nos conuersus ait: *Nolite fieri, sicut equus & mulus, quibus non est intellectus.* Tribulationibus & calamitatibus afflicti; *Nolite fieri &c.*

Quam dolendum est, videre plurimos pati tribulationes, sicut irrationabilia pecora: febribus æstuant, egestate, necessitate, persecutionibus atteruntur; at velut equus & mulus: *Quibus non est intellectus*: qui non attendunt, quid hoc? ad quid me Deus hæc visitæ aduersitate? quid inde possum colligere? Hanc ob causam clamabat D. Petr. *Nemo autem vestrum patiatur, ut homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor, si autem ut Christianus non erubescat.* Christianus ille est, qui fidem Quid cohabet q. d. In aduersitatibus vestris, recurrite girandum ad fidem vestram, considerate, hoc effeculparum in tribulationibus vestrarum purgatorium, gloriæ causam, frustrationem superbiæ, & si patienter toleraueritis, dispositionem proximam ad gloriam. Quis non tui misereatur: cum quoties tibi verbis dicitur obreftatorium, aut te lædunt maleuolabile commoueris, ut equus & mulus, fuisse percussus, nec dicas cum Dauide. *Dominus præcepit ei, ut malediceret Dauid &c.* Si forte respiciat Dominus, afflictionem meam, & reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac hodie. *Na.* Quando strato decumbis infirmus, aut fame torqueris, hoc vnum agis, conquereris velut brutum, & queris vbi cibum inuenias; *2. Reg. 16.*

Nolite fieri, sicut equus &c. Ostende te Christianum, ait D. Pet. ex Deo addisce, qui tibi alleuerat, quando te aduersa premit valetudo, quod si met super te oculos suos: patientiam tuam spectat, fortitudinem, constantiam, gressus tuos dinumerat, nec quidquam agis, quod non curiosus attendat. Firmabo super te oculos meos. Nota verbum (firmabo) quasi affixos clauo: ne timeas me illos dessecturum, si sis talis, qualem te conuenit esse.

38 Caelestem admiror visionem, qua Zacharias Christum vidit in signa lapidis, septem oculis illustis; Super lapidem unum septem oculis. Significat septenarius numerus vniuersitatem: q. d. erat lapis citumquaque oculus, factus oculus

Zach. 9. 1. valde conformiter ei quod idem propheta ait: Dominus est oculus hominis, & omnium tribuum Israel: alii legunt: Dominus est oculus hominis, & vniuersa carnis. Quod primo significat cum

D. Aug. licet de omnibus curam agat Deus, nihilominus ita de vnoquoque est sollicitus, ac si ille solus esset: secundo, quod Deus totus est oculus, vt hominem inueatur. Porro dicit oculos desigi in petram. Quia do sculpis imaginem in petra, quae oculos habeat ad vnam partem conuersos, vt mater ad filium, ne veraris quod illos detorqueat, aut auerrat: cum sint enim sculpti in petra, sunt immobiles. Hoc voluit indicare Deus. Firmabo super te oculos meos. Quando cum aduersario decertas, te febris adurit, persecutio, tentatio, paupertas, fames: hoc te solent, Deus te spectat, nec est Deus caecus, qui oculos non habet, quibus te videat pro eius honore decertantem, quod si Regis oculus animos det militi, quos tibi non dabit an mos supermi Regis oculus, cum tibi persuadeas, Deum super te oculos suos firmare, & indefinenter cernere quam pugnes animosus, quam decertes inuidius, quam patenter fr. ras iniurias?

Hac eadem consideratione in eadit Deus fiduciam nostram confortare. Si te conspiciat, qui pater tuus est, fieri potest, credas te ab eo defendendum vt peras? Si te spectet amicus aut miles certus & fortis, qui diffidis, cum manum suam retracturum? Quando puerulus aut in ignem aut in praeruptum cadit, si pater non videat, de auxilio desperat, si vero pater aut mater videat, securus est. Etiam ipsa ancilla Abraham Agar, dum vidit infantem siti deficientem, penuria aquae in deserto: sub arboris umbra filium deliquit, & retrocedens ait: Non video morientem puerum. Nulla enim materna videtur, vadere sustinent puerum morientem;

Gen. 22. 16.

quid illa age et, si morienti possit succurrere, leuare sitim, aquam potrigere, quae deficiat. Hac se ratione sancti iuis in aduersitatibus consolantur: Deus Pater noster est, nos intuetur: Vidisti Domine, ait pius Rex Ezechias, sedens inter malleum & incidendum. Hoc propheta- tas reddebat securos, in quorum ore commune, erat: Dominus in cuius conspectu fio. Hoc tuas concludebat querimonias Iob vicerofus, Oculi tui Iob. 7. 21. in me, & non subsistam: Exorsus erat his verbis: Militia est vita hominis super terram, & sicut dies mercenarij, dies eius. Quasi dicat: Eia Domine, iam soui, cur me hoc in mundi cladis stateris, nimirum, vt cum hoste confisgam, & merear praemium seu coronam. Quid igitur requiris, o Iob? Domine, Oculi tui in me: si me adspicias hoc mihi dabis animos, dabis vires, fiduciam confortabis, qua fretus, mihi persuasero, me a te, quem habeo amicum, nullatenus deserendum; si vero hoc non praestiteris, si claueris oculos aut auerteris: Non subsistam. Vires mihi non suppetent, vt pedibus subsistam, totus corruam & victus prosterne: inglorius. Et ob hanc causam, caditis vos, cado ego, cadimur & omnes: quia non attendimus: quod Deus nos intueatur, & visus eius vires det praerantibus. Pulchriores sunt oculi eius vino. Numquam vidi oculos, vt vinum, nec aprē censetur conuenire, vt eorum pulchritudo vino comparatur. Si dixisset, pulchriores sunt syderibus, gemmis, sole, recte quidem. Sed optime tamen: vinum enim exhilarat, & confortat cor hominis, vires dat & animos. Hoc praestant Dei oculi, sicut qui patitur animi deliquium, haussit vino adfectus redit, cor eius confortatur, ita Christianum in aduersitatibus angustiatum confortabit, dabit animos, si sursum oculos tollat, si mente consideret quod Deus lyceus cum oculis intueatur, aditans erectus vt ei ferat auxilium & solamen in tempestate, constantiam corouet & patientiam.

§. 13. Prauidit Iob ad hinc duobus mille annis Christum in ambulante super mare, qui nobis promittit, quod liberaturus accurret, dum nobis expedit.

Premisit Christus Apostolos laborare in remigando, usque ad quartam vigiliam 79. noctis, id est circa tertiam diei matutinam, & quando iam eis vires deficere videbantur, & auxilio despondebant, adit: Venit ad illas ambulans

ambulans super mare. Magna hic lateat arcana. Primum suam voluit proderet potentiam, se verum testari Deum, cui sit p. oprium; marinos vortices pedibus sustinere. Vt tale prodigium hoc credunt D. Athan. a Olympiodorus b. & nominatum D. Ambr. e quasi duobus mil-

die se liberasset ex illo castro insulari, ubi captus detinebatur, qui censebant non posse credi, quod quilibet adiuventio nibus sine aliis mare transire possit, que cum in aere sustinerent, ne submergeretur. Dein & Neptunum quem Deum maris coebant, curru vectum depingebant, cuius equi maximis alis instructi, volabant que non tam per maris vados, quam per aeris vacua trahere videbantur. Vnde eccinit Virgilius:

Electis equos, curruque volans dat lora secundo. Crediti facilius illis videbatur equos alates inueniri, quam eos posse mari inambulare.

Encl.

latus primi illius operis quod Deus fecit creans celos; Quis extendit calca solus: Quia hoc aliteri precedent non cedit. Et bene inquit. Qui graditur. In Hebræo legimus verbum quod significat (Calcere) & vulgari idiomate dicemus calcas fluctus maris, veluti tripudator, super hostes demptos prostrat quoque calcas, vel sicut Imperator calcas super imperitios civitates, ubi omnes se p. offerunt. Et aduertit D. Aug. huius verbi vim negans. Christum mari inambulantem, pedibus suis prementem inflatos fluctus & ita nauis occidit. Quasi per viam eius factores compingere; impetus. Vnde valde mirabiliter ambulans super aquas. Surgunt fluctus, sed calcabantur, tremens per lagum sub Domino vestigiis mormerabat, sed tam non eam volens, uisum pertabatur.

Quæ eius censenda fortitudo, qui super fortissimorum & furiosorum graderetur capita taurorum, & calcans cornua defixos sisset, & comprimeret obmugientes, vt cum ne vel hilopossent offendere? Dein nec his lob contencus, quod dixerit, ambulare super mare, sed inquit, super fluctus, super elatas vndas siteribus comminantes, vt bene describit D. Luc. Nomenclata tacitabant fluctibus. Ingressur calcans illas vndas, vt montes, idque vitæ ita securus: quasi lat. ritium pauimentum perambularet. Et ita legit D. Ambr. (credo iuxta Septuaginta) Ambulans sicut in pavemento super mare. Hoc est, ita hoc est opus D. i tam supra naturæ vites, vt licet, fabulati fuerint Gentiles, & cerro crediderint eorum aliqui, multo impossibilia, in suorum Deorum fidei materia, numquam illis incedit, illud fore possibile, nec quidem imaginati sint. Quocirca Diis illis, quos fingebant percurrere pelagus alas affingebant, credentes, quod sine illis, qua subidio sunt aibus, quibus in aere sustinentur; impossibile erat hominem super aquas sustentari. De illo veteri Dædalo, autore Cretensis Labyrinthi, subtilioribus adiuventio nibus & conceptibus celeberrimo omniom, quos mundus coluit, fabulati sunt Græci quod alas habuerit vt passeris: vt declararent, quo me-

Hoc igitur opus est Christi, veri Dei, qui siquidem populo suo viam per maris liquid. strauerit; ea diuidendo, fundum exsiccando, quo iter carperet securus; & si Eliseo magno illi prophete, quem duplici spiritu Elie de corauit, concesserit eodem modo fluentis Iordanis transvadare diuisis in vtramque partem aquis, & calle siccatæ, quo transiret, vt olim tempore Iosue populo magno miraculo indulterat. Verumtamen sibi reseruauit, & nouo testamento hoc prodigium, maris vndas calcare: vt licuerit Dauid occidere, Apostolos qui hoc viderunt, vidisse Dei miracula

Secundum; voluit nos reddere securiores, ne tempestatibus aut aduersitatibus terre remur, eo quod pro beneplacito suo posset nobis auxiliari. Nullus datur locus ab omni auxilio magis de Deo sem-

40 II.

stitutus ipso maris medio, quando circumquaq, per est ventis cymba impugnavit: celum desuper obreptur nubibus, tonitrua emittit, terret fulmine & radiis, æt tuat deorsum mare vt olla feruens, ex imo profluit vnda in nauem irruentes, instat tormenti bellici. Ex omni parte perflant, vt bombardæ, turbines, impetum facientes: quid rei misera nauicula aggredietur, quibus sibi succurret? quo se vertet? quis medebitur eius? Hic ubi nullum fugiendi posticum, porta patet Christo, & per aperta & chiantia maris ora ingredi ut sicut per lauentium stratum, idque, tã quietus, quasi per Lithotrotam, ne timeas, charissime, quam unlibet te tribulationibus sterneris circummeinctum, deo defutura media quibus tibi succurrat & libere; & quo tibi remedia apparent impossibilia, eo illi sunt in tui solamẽ facilliora. Dominus enim prope est, nihil sollicitus, Ad Phil. mouet D. Paul. Licet tam alto fluctueris mari, vt omni videaris destitutus remedio, sicut qui pelagi iactatur tempestare iam periturus, & quocumq, te verteris, non solus spe, nulla fulgeat auxilii, quinimo mare tibi fortissimũ instet contrariũ scito, quia prope est Dñs, qui te videat, & in ictu

In dialo
de Trin.
lib. 1.
c. 9.
lib. 1.
de
Interpella.
c. 4. r. 1.
Iob. 9. d.

D. Avov.
Iob. 1.
Interpella.
Iob. 9. d.

I.
Fabula
de Dæ
dalo.

oculi tecum est, vt dexteram porrigat, tempestatem feder, quæ tibi mortis incurrit merum, quantum liber illa sit astuosa.

In Psal. 144.

III. Deus accendit diligenter.

Tertium indicat, quod Christus festine & accelerato gressu accesserit illis auxiliatus. Venit ad illos ambulans super mare. Vt intelligas doctrinam Diui Aug. siquidem Deus te presum tribulatione deserit, hoc esse scias necessarium ad tuæ superbiæ depressionem, ad culpæ purgationem, & vt amplio rem merearis coronam, vt iungat tamen quando remediū tui aduenit hora adest, & eo maiori accurrat diligentia, quo fuit mora protensior. Febribus æstus (sic D. August.) sicut arescis, aquam potes; quando differt medicus amicus vester, tibi eam concedere? toto eo tempore, quo tibi conducit eam expectare, Rogas, Domine Doctor, aqua; sicut arescis; responderet; Non est adhuc tempus; consumi debent prius humores illi, febris deseruere, quod si eam modo concederem, de nouo reaccenderetur. At quando adest hora opportuna leuandi sitim, & tempus congruum bibendi, quam velociter accurrat, quam diligenter? Ferte nimen, refrigerate, cito porrigit vasculum, date saccharum; nec tanta tu aquæ calicem sumis voluptate quanta ille tibi eam porrigit. Hoc agit Deus, & hoc indicat, quando populum suum eduxit de Ægypto; agebatur in dies magis ac magis populi afflictio, ipse vero differerebat, nec tantum horis, diebus, aut mensibus, sed & annis plurimis; sic enim multiplicando populo congruebat, & ad Dei spectabat, gloriam. Clamabant illi, tacebat Deus; nondum enim erat tempus. Quando vero aduenit, apparet: Moysi in rubo ardenti cuius flammæ in cælum ferebantur, & horrendos edebant fragores. Accedit Moyses, videamus quid hic terum? Loquitur Deus, ego sum, qui Audiu clamorem populi mei, & descendi, vt liberem eum. Ad quid igitur ignis? vt significet diligentiam & festinationem. Nullus datur motus acceleratio, aut velocior, motu ignis.

Exod. 3.8.

Sume experientiam in tormento bellico, licet ferreus globus tanti sit ponderis, illum summa tamen explodit celeritate. Addisce hoc in istis cuniculis, ubi accenso pulueris tormen tantū vase, eum nec montes, nec rupes possunt comprimere, omnia euerit. Ob hoc, vt significaret Dauid qua diligentia accurrant serui Dei & Angeli, ad eius perficiendum mandatum, illos describit vt flammam ignis. Misisti vos suos flammam ignis. Nolo te ignorare, charissime, quod si differat Deus, ratio est, quia sic tibi conuenit &

Ps 103. & Hebr. 1. 17.

nondum venit hora eius; crede, quod si moram fecerit, hoc ideo fieri, quia tibi hoc necessarium iudicat, vt patiaris, & quia propria tu voluntate non assumis penitentiam, eam ipse sua manu tibi imponit: & comodo tuo est, superbiæ tuam refrænare, mortificare petulantiam, excitare obliuionem, negligentis prouocare: quando vero tempus aduenit, accurret celerime, & non minore voluptate porriget tibi manum suam quam tu eam recipies: expecta eum patienter. In veteri tabernaculo voluit sibi sedem super alas Cherubim, hic erat eius locus: vt noueris quod si distulerit, non ideo esse, quia modo tibi non valet succutere, sed quia saluti tuæ expedit calamitas, quam pateris, & quando venerit hora eius, volando accelerabit. Deinde cum tanta sit nostra diffidentia, nos per prophetam Isaiam reprehendit: Audite me duro corde &c. Prepe feci in iustitiam meam, Isai. 66. non elongabitur, & salus mea non morabitur. Prope sum in tui salutem, non tardabo ne ad punctum quidem, quando suadebit utilitas.

Quartum. Nota hæc verba, *Quarta autem vigilia noctis, venit ad eos ambulans super mare.* Quarta noctis vigilia, dicitur vltima pars noctis, quæ est tertia matutina usque ad sextam, apparet aurora. q. d. circa finem noctis, venit ad eos Domines, quibus verbis nobis vtilissimum datur documentum; ne despondeamus animo in tribulationibus, quas in huius vitæ nocte perferimus, quæ quantumlibet durent, cito finiantur, cum illucescente die, simul accurrat Dominus, adducat malaciam, & nauis tribuat quietem & nauigantibus, O quod cordiale tam efficitur potens contra omnes angustias, & cordis deliquia, quæ mentem affligunt turbantibus, & ten peltatibus, quæ nos cingunt in hoc æstuolo mundi pelago, paupertas, inhemitas, persecutio, noxæ ea omnia cito finit; cum ad summum, possint nos perturbare, & durare, dum huius vitæ præsentis nox pertransit, cuius dies, hora & vigilia breues sunt admodum. Hoc confortat ut cor Davidis, & animum excitauit, mediis suis in afflictionibus Deo fidere, & nosse non ea esse sempiterna, iacta super Domini nuntiam tuam &c. Non dabit in æternum fluctuationem suo. Eueniat D. Aug. hæc verba & totum hunc psalmum ad rem nostram. Se sibi ipsi representat Dauid furiosa inimicorum suorum tempestate iactatum, has enim maiori vitæ suæ tempore nunquam non patiebatur, & ad Deum recurrere: Exaudi Deus orationem meam, & ne despereris de precationem meam spiritus meus & exaudi me. Audiat.

dit eū D. Au. & ait *Satagentis, solliciti, in tribulatione* (in tempestate maris) *posita verba sunt ista.*
 Orat multa *patiens, de malo liberari desiderans.*
 Audiamus (inquit D. Aug.) ipse namque declarat, qui sunt illi venti furiosi, illam qua premebatur, excitans tempestatem; audiamus illum, & ex illo nos discamus; qui tempestatibus laetatur periculosis. *Superest ut audiamus, in quo male sit. Et cum dicere coeperit, cognoscamus ibi nosse, ut communicata tribulatione coniungamus orationem. Conturbatus sum inquit, a tribulatione mea. Et conturbatus sum à voce inimici & à tribulatione peccatoris.* Heu mi, Domine Deus, quam afflicto gemo, & in exercitatione mea cogitator, stant venti repugnantes verborum & opprobriorum, quæ contra me iaciunt inimici, mille falsos subornant testes, per rempublicam eoulgant me malorum omnium caulam. Hoc est, *Declinauerunt in me iniquitates.* Omnes, ut veniunt tempestuosi, me impugnant quærentes occasionem, qua mihi molestias penasque moliantur; *Et in ira molesti erant mihi.*
 Videtur mihi (ait D. Aug.) nauicula tempestate quassata, quam repugnantes sibi iniucem venti commouent, quidam hinc quidam inde perstreptos. Proprii eum fratres vilpendunt. Socer eius Saul, qui ei in patrem esse debuerat, quo etiam eum nomine appellabat, noctes dieque persequitur, Ziphæi & Ceilæ quorum erat eum defendere, & suscipere, vertuntur in traditores. Eius ex utero natus filius Absalon ad eas eum compellit angustias, ut palatio regali excedere, & ciuitate Hierusalem effugere sit necessarium. Subditus eum Semei irridet non solum verbis asperioribus, eum vium diabolicum & homicidam accusans, sed & operibus; puluere & cinere commaculans. Quali nauis hæc commouetur tempestate? O qui turbines tam violenti eam circumcingunt? O quam perdit eam conuertit ventorum rabies, huc & illuc? O quam desolatus hæret quam timidus, quæ submergendi pericula, & amittendæ vitæ anxietas; quam proiectæ cordis alæ? *Cor meum conturbatum est. Et formido mortis cecidit super me.* An illum vides? Igitur duo (monet D. Aug.) adverte maximi momentū, quibus possis animo tranquillo & forti perferre tempestates, quæ in hoc mundo tolerantur. Primum; quod in ipsis verbis, quibus ipse suam describit tempestatem, quam patitur, altum declarat mysterium, quæ ratione vocet illam tempestatem ab inimicis excitatam, exercitationem; *Conturbatus sum in exercitatione mea.* Ut intelligas persecutiones,

aduersitates &c. quas suffers, & in quibus Deus te statuit, seu permittit ut comprehendaris, esse tuæ virtutis exercitium.
 O Domine, aiunt quidam, cur hic viuunt mali, non enim videntur ad aliud collimare, quam ut bonos persequantur? Ad quid Deus homines seruat incolumes, qui nedum sunt viles, sed nec ad aliud vires intendunt, quam ut sint aliis perniciosi, bonos persequendo, opes eorum detrapiendo. honorem commaculando, vitam affligendo? Num scis ad quid? ut vel ipsi conuertantur, vel per eos iustis materia subste virtutis patientiæ; humilitatis, charitatis, timoris D. i, & continuæ orationis exercendæ. *Ut per eum bonus exerceatur.* Ad quid permittit Deus Herodem, Neronem, Domitianum Diocletianum, nisi ad exercitium fidei, patientiæ & amoris Dei in martyribus? In quem finem permittit Deus Arium, Macedonium, Iulianum Apostatam, & alios eiusdem farinae hæreticos, nisi ad fidei Catholice virtutem excitandam? *Ut qui probati sunt manifestent.* D. Paul. de quibus alio loco diximus. *Modo vero breuiter dicamus & difficultatem hanc enodemus, quam ob causam Deus suos permittit tot iactari tempestatibus, scetandem comperitum est, ait D. Cyp. ex quo sumptis D. Amb. quod nobis celum proponatur sub figura corenæ. Reposita est mihi corona sustinere, etiam hoc omnibus notum, coronam non nisi victoribus dari. Non coronatur, nisi qui legitime certauerit. Nec minus verum est, victoriam non nisi præcedente certamine, & post acerbam conflictum posse concedi. Certamen autem nullum est nisi hostes adsint, qui persequantur, impugnent, affligant & ad extrema cogant. Disce, hic in quem finem eos Deus permittat. Disce, ob quam causam diabolo Deus veniam dederit, ut omnia sua tormenta bellica dirigeret in iustum Iob. Disce, cur te premet tempestate paupertatis, infirmitatis, & persecutionis, falsorum denique testimonium, iustum ad tuæ exercitium virtutis. Hæc est, ait D. Amb. illa D. Pauli gradatio, dum rationem reddit, cum tempestate iactatus, nedum se affligeret, quinimo exultaret & gloriaretur. Sed in hinc enim tam præclare discurrebat; *Gloriamur in spe gloria filiorum Dei, non solum autem, sed & gloriamur in tribulationibus: scientes quia tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio vero spem, spes autem non confundit.* de quibus alias diximus.
 Hoc primum est, ut tibi det vires & animum in tribulationibus, quas pateris. Nihilominus ad hoc sunt aliquando feruentes, vt cor submergere*

V. Cur mali hic viuunt, vult.
 1. Cor. 11. 19.
 2. Tim. 4. 8.
 2. Tim. 2. 5.
 In illud Psal. 1. Sed in lege in spe gloria filiorum Dei, non solum autem, sed & gloriamur in tribulationibus: scientes quia tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio vero spem, spes autem non confundit.
 Rom. 5. 2.

IV. Davi- d stem petas descri- bitur.

velle videantur, & eius animositatem delicta
 ex eo quod multa sint, fortes & pręgrantes. Et
 ita Davidi dixerit contigisse, qui licet prædicta
 nosset optime, nihilominus quasi deficientis viri-
 bus ait: *Cormeum conturbatum est in me. Et for-
 vido mortis cecidit super me.* Ob hoc secundum
 addit remedium, cordiale quoddam animo suo:
 Ps. 54. *Lacta super Dominum curam tuam &c. Non da-
 bit in æternum fluctuationem iusto.* Anima mea,
 te Domini tui brachiis committe, fortia sunt, e-
 nim vt Dei, benigna vt patris, secuta vt amici,
 proxima vt eius qui in te est, & vide, tribulatio-
 nem, quam iustus in hac vita sustinet, non esse
 sempiternam, finem habet, & terminatur, &
 vt plurimum, & maximum, tantum durare po-
 test huius tristissimę vitę nocte, nec illa longa
 est, cum quatuor horarum vigiliis elapsis finia-
 tur, & tum finietur pariter immissa veniente
 VI. Exhor-
 tatio
 ad pa-
 tientia-
 m.
 Deo, tempestas eoque, perfectã tranquillitatem
 inducentē & quietem. Hoc confortatiuum de-
 dit electis suis, quando nocte passionis suę illis
 prædixit, ea quę sustinenda immincebant, tem-
 pestates æstuosas, quibus quaterentur; eo quod
 omnes malitię barathri & mundi, ventu-
 bulentissimi in eos insurgerent, dum eos de ci-
 uitate in ciuitatem persequerentur, contra eos
 agentibus, cum Ecclesiasticis, tum secularibus,
 ita vt ad extremas redigerentur angustias. In
 Mundo pressuram habebitis &c. Absque synagoga
 facient vos &c. Venit hora, vt omnia, qui interfecerunt
 Ioh. 16. 23. vos, arbitretur obsequium se præstare Deo. Verum-
 tamen animi æquiores estote: Non turbetur cor
 vestrum. Confidite, modico durabit tempore,
 & ad summum, huius vitę nocte, ad auroram
 Ioh. 14. 3. vobis adero liberator. Iterum venio & accipiam
 14. 3. vos ad me ipsum, vs ubi sum ego, & vos sicut. Con-
 sidera illos hoc in Evangelio, qui licet despera-
 Ho. 2. 5. ta iacerentur tempestate breui tamen liberantur
 n. 33. Cum circa quartam vigiliam noctis, venit ad illon.
 Materiam hanc proteloga: mur infra.

§. 14. Dum sperant Apostoli remedium, au-
 get illis Christus formidinem, & credunt
 phantasma esse. Hic est effectus tribulatio-
 nis.

13. 42. Vident Apostoli Christum venientem super
 mare, Et existimauerunt phantasma esse, &
 exclamauerunt. Accesserat illuc ante auro-
 ram, detegunt inter noctis tenebras spectum.

saper vndas, excitatur in eis nouus timor, quia
 illis videbatur, hoc, quod conspiciebant, mag-
 num esse phantasma, & denno horrore concu-
 tiuntur, ita vt, non tam eos tempestatis vege-
 ret periculum, licet extremum, cum iam se iu-
 dicarent fluctibus abfouendos, & procellis pe-
 lagi demergendos, quam huius visionis aspe-
 ctus: quocirca ad inuicem conuersi & nimio
 timore compressi, vociferari cęperunt heu heu,
 quid hoc? Magna hic latent sacramenta. Pri-
 mum, quod notat D. Chrylost. Deus clementis-
 sime, quid hoc extremam patiantur calamita-
 tem, qua eos submersiois tenet periculum: a-
 nimis deficient, stupent manus iam longo & dif-
 ficili remigandi labore lassatę contra turentes
 Oceani procellas de manibus tuis auxilium an-
 heli præstolantur. Et nedum illis, manum non
 porrigis, sed quando tua iam præsentia libera-
 ri eos conueniret, auges tribulationem, & dupli-
 cas calamitatem? Quis dixerit hoc esse meliori
 beneficium, si te tota nocte laborare permitte-
 ret graui compressum colica, ipse interim te
 spectaret patientem; & quando ad auroram,
 tandem diu expectatus, te accederet, se horribili
 forma transfiguratum oculis tuis obiceret, quo
 tibi & prænam & dolorem duplicaret? Ad quid
 hac ventis se cito, respondet D. Chrylost. nunc
 esse Dei morem, vt multoties cum homo tri-
 bulationibus opprimitur, & remedium postulat
 quando iam illud se habiturum sperat, & omni
 se angustia liberandum, non tantum non aufert
 dolorem, sicut tristitem exhilarat, sed nouam &
 grauiorem super addit aduersitatem: quia sic sua-
 det salus, & per hoc patientiam querit exerce-
 re, & experiri quam dextere fidei baculo viat-
 tur, spei iaciat anchoram, se humiliet vt dicat,
 Maior est iniquitas mea.

Propone tibi Iob (ait) Immittit illi Deus tri-
 bulationes multas & graues opera diaboli, au-
 fert illi camelos, oues deprædatur, domum
 diruit, filios interimit, omnia eius bona de-
 molitur, quid Iob? sentit hanc calamitatem,
 ad Deum recurrit obsecrans remedium: vestes
 præ dolore dilacerat, pronus in terra rogat
 Deum, vt succurrat: quid vero Deus? quan-
 do videtur, quod illi dexteram porriget, &
 maximum sit solaturus, insuper eum valetudine
 priuat, horrenda perfundit lepra. Recurrit no-
 do Iob ad sterquilinum, hoc sibi erigit in o-
 ratorium; quia sancti in cinere sedebant, vt a
 Deo remissionem obtinerent, & diuinę Maicestę
 ti supplicis factus, orat, vt tantis malis medean-
 tur.

Domine, miseram me, perdidisti bona mea, filiū
p̄focari domus ruina, mea languet sanitas, a-
dempta est vita: succurre mihi. Quando post
hęc affuturum sibi sperat Deum: En eius vxor,
quę virum irrideat, adfunt amici qui linguis
suis eor eius transodiunt, vt iam, non de demp-
tis opibus, non de amissa valitudine queratur,
sed p̄r ceteris doleat ob factas sibi ab illis, &
illatas iniurias. Cum tentationem suam allaturus
esset (inquit D. Chrysof.) Tunc molestior fieri per-
misi.

D. Chry-
sost. T. 2.

1343

Quid igitur, Domine, sicine tuis oc-
curtis electis: multiplicas labores neuos & ma-
iores immittis eo tempore, quo magis de tuo
confidebant auxilio, in his quę tristes patie-
bantur? Considera insum iacob: quia matre
autore perierat id quod fieri vult. quo sibi pa-
tris benedictionem procurreret, ecce quam iuxta
contra eum iurgat procella persecutionis per
fratrem excitata: fugit, proficiscitur in Mo-
sopo amicum, ad domum agneculi sui Laban
secedit hospitaturus, & dum ibi se in portu ere-
dit, sinendos labores, en truciore exoritur pe-
secutionis rabies, Nam Laban proditorem agit,
cum occisurus insequitur Nepotida: conlo-
brat hostem induunt, & modo hic plura ce-
cur: ut formidanda, quam quę primum, vt gra-
uia, exhorruerat. Conuertitur ad Deum per
preces, per lacrimas, per suspiria, vt Oleas
testatur: auxilium in tantis secura & dura sem-
peffate mendicari: dum de Dei manibus hoc con-
fide, aduertit, illud ipsum, quod sibi saluti
fore crediderat, mutari in terribilem & mon-
struosum gigantem, & se in periculofam conti-
ci luctam qua finita, dum integram expectat
liberationem, tangitur femoris eius nervus, &
claudus relinquitur. Quando de peregrinatione
afflictione iacob liberatur, maior tribulatio accidit,
inquit D. Chrysof. Erat Ioseph eleganti for-
ma gratior, instar aureæ pini: fratrum eum æ-
gerima dilaniat inuidia, & tantis agit procel-
lis, vt puteo fratrem demergant. Imaclitis di-
uendunt, de terra Chanaan exulem in Egyptum
eiciant: in domo Putiphatis vile mancipium
sistatur. Quando Deum suis condolentem af-
flicto enibus automat, & breui sperat seruitute
liberandum: ita res agitur, vt venustissimus
iuuenis maiori inuoluatur tempestati, dum
Domine suę mendaci traditione carceri man-
cipatur & ad eas redigitur angustias quę illi cor
excedant: Humiliauerunt in compediibus pedes eius,
ferum pertransiit animum eius.

D. Chry-
sost. T. 2.

1344

Simili modo tecum agi Deus: filium tuum
Hieron. Bapt. de la Naza. Tom. 1.

morbo grauari permittit: orationes fundis, ad
Deum recurris, & dum filium ab infirmitate
releuandum confidis: ecce maritus lecto de-
cumbit æger. Quid hoc iterum Domine? Num
meę tribulationis remedium, illius est augmen-
tum? Plurimum anxietis, ne tibi magna pars
percat dicitur, & dum tibi te conelias
Deum, auxilii indigus: conueteris tibi: li-
tem moueri, in id quod reliquum supererat,
Ne hoc in peiorem partem acceperis, monet D. D. Cua;
Ch ylof eo enim modo Deus iustos excipit.
Cum pericula eua sui sunt, tunc vt maiora meta-
antur, maiora inferri permittit certamina. In
maius electorum suorum hoc ordinat emolu-
mentum. In domo Dei ad altiores gradus, per
maiora certamina deueniunt: quos in ea p̄r ceteris
vult promouere, his grauiora immittit pe-
ricula: quocirca ne te afflixeris: quia sicut aua-
ro nulla gratior voluptas, quam si habita lucci
occasione, ei & alia maior essetatur, ante quam
prior terminetur. Idem iudicium fit de sanctis,
qui apprime nouerunt occasiones aduersitatum
esse vera animę lucra, quanto sunt hęc graui-
ores, tanto spes est feruentior, & cum Iob in-
quirit: Est occiderit me, in ips. Iherabo: q. d. quo
acerbior mea calamitas eo mea est fiducia secu-
rior.

Iob. 13. 16

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

B b

rebat; qui nos nauim ascendere coegit. erat
præceptor noster, cuius potentiam, modo vidi-
mus oculis nostris: nauim ascendimus, vt eius
præcepto obediremus: non dubitandum, ne no-
bis delit, si eum inuocemus; & tota fiducia rem
ei committamus. Nedum hoc faciant; quin &
videatur eorum cor excecari: ratione priuari;
& quasi eorum oculi obuclari: *Erat enim cor
eorum oboccatum.*

Ho. ii.

II.
Fiducia
de diuino
subsidio
in tribula-
tionibus

*Hic communis est defectus, (inquit Diuus
Chrylost.) etiam in seruis Dei, qui tribulatio-
nibus circum vallantur, quod ut attoniti hære-
ant, vt ne hac quidem ratione considerent, quod
illos tuos reddet, si cogitatum suum iactent
in Domino, & attendant, quod, qui eis hoc
periculum immisit, non tam sic immisit, vt eos
in illo perire permittat, & qui in eorum gra-
tiam multo fecit maiora, ipsis non rogantibus:
non deicit in minoribus, si ad illum recurrant.
Moyles qui tanta Dei visum in igne illa, propriis
manibus suis perfecta, quando defuerunt popu-
lo ad vescendum carnes, quas ille desiderabat,
dum præ oculis non videret, quas illis iniui-
straret, diffidit, vt ne iudicio videretur, aut
recordaretur eius, quod paulo ante ipso coo-
perante Dei fuerit operata potentia, ac proin-
de necessarium fuerit, a Deo vt diffidentem
reprehendi. Quis spectet Diuis Petrum (ait
D. Chry.*

Num. 11.

T. 2.
D. Chry.

*Diuus Chrylost.) qui in se ipso Christi poten-
tiam in hac tempestate experiebat, qui solo
Dei fulore vetbo, tanto roboratur auxilio, vt su-
per aquas gradiretur, si rentes calcaret vn-
das, pedibus marinas vorices protereret, vt
ante diximus, nihilominus, cum vidisset ven-
tum validum, sibi mirantem, nescit confi-
dere, quamobrem spectante Christo ad ima
demergitur. Quod maius erat, super maria sci-
licet de nauigio confidenter descendere, magno a-
nimo fecit, ut autem venientem, quod erat im-
missus, superatus timuit. Nec obstupescas, (ait) hæc
nostra est miseria. Natura quippe humana hæc
conditio est, vt difficilibus nonnunquam supe-
retis succumbat in minoribus. Hoc tibi quotidie
contingit; Peccatis grauaris. Vides te tantis
aduersitatibus premi, vt non sit qui te his eri-
piat, nihilominus, si dei oculos aperis, & pec-
catorum remissionem, mediis sacramentis spes-
tas, & quod dabit Deus tibi, gratiam suam,
suam misericordiam, quoniam & seipsum, &
omnes diuitias & cæli vitam in Venerabili sa-
cramento. Hoc credis, de hoc libenti animo
confidis, securus, & absque vilo dubio, ni-
hilominus dum tibi cernis decesse panis frustu-*

lum, nec scias vnde conquisitas, turbatis, nec
fidere Deo nosti, demergeris infirmitate debi-
lis, laboribus huius mundi lassus: venti leuisi-
simo flatu excitatus, eo quod alter tibi verbu-
lum improperauit, mordax, horrore conuulseris,
& viue fides deficit tibi donum, ad ima
demergeris, qui te non possis sustentare. Dici-
to mihi, quid pluri refert, Dei gratia, an
frustum panis? verum maiorem requirit pote-
statem, dari tibi quatuor asses terra breui peti-
turos, an cæli diuitias? vitam præcellenti-
us, aniam tuam diaboli carnis absoluere vel
infirmitatibus corpus librare? Patet omnibus
responso, & nihilominus in istis conditis,
speras, fide discursis, spem e ipsis, in hoc
vero tuus oboccatur intellectus, nec proponis
hanc expendere rationem, quam tibi Christus
dixit: nimirum quod, qui tibi maiora concecit,
concedet & minora, & qui tibi proprium propi-
nauit cordis sanguinem, domus tuæ non ne-
gabit puluerem; & qui tibi inspirauit animam,
quæ toto mundo pluri valet, non tibi in fru-
stulo panis deficiet, & qui tibi corpus adapta-
uit, quo vestiatur animam, non tibi negabit panem,
quo corpus contegas alimentum. Hæc no-
stra est misera fors, nobis intellectum obocca-
ri, & tribulationem irruentem, esse vt peplum
quo visus obuclatur, & carenas, intellectus dis-
cursum vincientes.

Consideremus tertium, illud, in quo Apo-
stolis remedium parabatur, illis peccatorum
videri, & censent esse phantasma, quod illis hor-
rorem incutit, & in hac voces compellit, *Phan-
tasma est.* Erat autem Christus eorum libera-
tor: & sic res se habet, quod cum oboccatum
haberent intellectum nec discurrentem, pro vt
decibat, aduenit Christus inter densissimas no-
ctis tenebras, quasi cooperatus illis, *Posuit
tenebras latibulum suum.* Vnde & illam mini-
me agnouerunt, & cum illorum esset vnica sa-
lus, cum, vt supremam ruinam exhorrescent,
Quoties in salutem vestram adest Deus, sed coo-
pertus infirmitate, quæ te ab illo concubitu
detineat, in quo iam a tot annis vixisti libi-
tinofus, tu vero eam contuens, horres, times vo-
ciferaris: *Phantasma est.* Quoties ad tuam de-
primendam superbiam, permittit Deus quan-
dam ignominiam, quæ tibi ab eo infertur, à
quo tibi minus censebas cauendum; tibi vero
mors tua videtur & perditio, vnde & inelam-
as: *Phantasma est.* Quoties aufert Deus adolescen-
ti sanitatem, vt dum corporis perdit salutem a-
nimæ recuperet: ille vero iudicat, hæc esse
cuius

145

III
Videri
tribulatio
hominis
dum esse
phantasma
145

ejus ruinam, vnde & conqueritur. *Phantasma est* Quoties eripit diuiti Deus opes largillimas, quibus mille patrabat insolentiam: parentibus filium, eorum caussam condemnatio, matri filiam, ob quam infinitis torquebatur curis, & conterit lan-tantur: *Phantasma est*. Vtinam oculos aperires: quam feliciter Iesum inuenires, salutem tuam, ecce venit diuina eius persona abscondita & tenebris latuata. Accedit iuni & Tobias ad ripam fluminis Tigridis, & ecce prouit in eum piscis quidam immanis, qui terrore nimio percussus, ad Angelum conuertitur. *Heu, Domine inuadit me*. Ne timeas, hic enim tuum paratur remedium, tibi & patri tuo in cæcitate oculorum eius medelam, & fugam demomorum: *Apprehende brachiam eius, & irabebit illud ad te*. Video, quia hic ben. m. quod pretendis præ manibus est. Quoties male iudicas, occurrere tibi diaconem, qui te deuorandum inuadat, & tim idus inclinas: *Inuadit me*. En Domine, leuatum id se plura, vigilia, tunica de iuncis & catene corporis, & cilicium deuorant me. *Heu Domine mi, paupertas, indigentia, necessitas, absorbent me*. Eia age charissime. *Apprehende brachiam eius*: attrahere eam: hic enim tibi & remedium & salus tua paratur. Adest Angelus D. Petrum carcere solutus, ille vero: *Existimabat se visum esse*. O Sancte Petre, non est hoc phantasma in tui detrimentum, minime, sed Angelus Domini est, in tui liberationem & consolationem missus; & ad hoc venit a Deo missus, vnde & vocatur: *Angelus Domini*. Angelus Dei est infirmitas tribulatio, penitentia quam existimas esse phantasma.

§. 15. Vno Ego sum, illi dat fiduciam. Tenet illam, qui in eius gloriam se tribulationibus exponit, quem in illis Deus non deserit, vt diabolus mundus & caro.

¶ 46 Dominus, qui eos vidit adeo turbatos, anxios, & timore attonites, nauiculae appropinquat & ait: *Confidite, ego sum nolite timere*. Non est n.odo locus hæc verba ponderandi: quæ profundissimam comprehendunt Theologiam, quibus Christus declarare voluit se esse verum Deum, proprio Dei nomine se appellans: *Ego sum*, quod tantam præbet materiam philosophis & Theologis disputandi. Breuiter dico, voluit illis Deus auferre me-

tum. Primo, dum solum illis offert diuinam essentiam. *Ego sum*, quo significat, ait Diuus Augustinus quod *Maiores est adiutor, quam oppugnator*. Quæ pariter perpendit illa verba Dauidis: *Speret in te, qui nouerunt nomen tuum*. D. Avg. Alludere cum dixerit ad illud quod Moysi, cum Deo contigit, quando ei commissionem illam intinxit, tot tantisque difficultatibus inuolutam, vt, ad sedandum & leniendum cor eius & omnes iam superatas crederet difficultates, ei dixerit. *Noli timere, num scis, quis ego? Ego sum, qui sum, sic dices filiis Israel: qui est, misi me ad vos. q. d. Ego sum ille qui sum, significare voluit, dicit subtiliter vno verbo Caietanus, hoc quod Sancti mille doctissimis disputationibus proloquuntur. Ego sum solum essentia, (Hoc est, qui est) ita vt omnia quæ esse habent, ex me procedant, de me pendeant, multo magis, quam de sole lux. Si cælum moueatur, sol illuminet, terra stet immobilis, stellæ influant, ignis calefaciat, venti pestrepant, aquæ alerentur, arbores fructibus onerentur, flumina currant, Reges regnent, gigantes toborentur, leones viuant, serpentes repant; hoc quidquid est, ex me pendet; ita vt, subtrahente me, vel ad momentum, manum, omne fortissimum & potentissimum & pulcherrimum in nihilum decidit. Quæcirca, dum me apprehenderis, non est quod timeas: nec enim mordere potest fera, nec aqua submergere, nec ventus turbare, nec ten pestas commouere, nec infirmitas accedere, nec mors consigere, nisi ad hoc vires præstitero. Dilucide hoc psalter Regius intellexit. *Si ambulauero in medio umbra mortis, non timebo mala: quoniam tu mecum es*.*

Huc innuitur securitas & sanctorum consolatio in maioribus suis tribulationibus, quando extremis anguntur molestiis, & ad rem optime, id declarat Dauid quem con-grue expendit Diuus Athanasius in quo Dauid Deum vocat dominum virutum: *Dominus virtutum*. Incipit psalmus nomine Iustorum, qui voce præconia declamant, quam tuto sine mali suspicione, inter procellosos Oceani fluctus viuant securi, dum se diuini sentiunt auxilio consoneri. *Deus noster, refugium & virtus, adiutor in tribulationibus, qua inueniunt nos nimis*. Profluat aliquando ex aduerso tribulationes, quando minus illas timemus, adeo pręgnantes, vt omnem e-medii aditum excludere videantur. Hoc est, *Inueniunt nos nimis*. Dum se illis iusti ad ex-

trema redactos sentiunt, haud timent, Deum enim vt refugium, habent; quod si fortior instet aduersitas, fortior illa creditur Deus, quo se munitos tutosque latent. *Deus noster, refugium & virtus &c. Properea non timebimus dum turbabitur terra & tranſeuntur montes in eorū mari. Non timebimus, licet subsiliat terra, montes commoueantur, & erigantur vt capitibus nostris incumbere velle videantur, licet adeo feroci rugitu tonet pelagus, vt undis suis aestuosus metum incurere vel ipsis scopulis ad litus dixeris, quos deicere, confringere, & in profundissimum Oceani demergere p. ta ueris. Sonuerunt, & turbata sunt aqua eorum concubati sunt montes in fortitudine eoru. Legit*

D. Hieron. *Sonantibus & intumescensibus gurgitibus eius, & agitata montibus in potentia eius. In his timentis periculis, & intumescensibus gurgitibus; manent iusti quieti, excitati, secuti, diuini auxilii torrentibus inandati. Fluminis impetus latificat ciuitatem Dei. Et quid est, quod eis tor aduersitatibus pressos tantam ingerit alacritatem, quietem, securitatem? quod intelligant, quod Dominus virtutum nobiscum, susceptor noster Ders labor.*

Epist. 142. *Aduertit D. Hieron quod Deus ex decem sibi propriis nominibus; quae nobis in sacra scriptura occurrunt, frequentius utatur illo, Dominus virtutum, & inquit, vbi Septuaginta virtutem transferunt: Dominus virtutum, Hebraei le-nomen, Dominus sabaoth, quod est, Dominus exercituum, vel vt transfert Aquila: Dominus multarum. Et bene declarat, si dicamus Dominus virtutum & potentiarum, quo eum nomine Mardocheus appellabat. Omni potentatus dominans. q. d. non est cui timeamus, nec commoti maris vados horribiles, nec grauis mos montes, licet insurgentes & capitibus nostris comminantes, nec acutiores morbos, nec ipsam mortem, licet praeculis tam spectemus, nec potentissimos hostes, nec vltra mensuram prodigiosos gigantes, nec ipsos diabolos, omnis enim pelagi tumultus, tempestatum turbines, infirmitatum acerbitas, & mortis horror, & quidquid illud sit, a Deo dependet, & tantum possunt, vel tantum operantur, quantum illis Deus & concedit, & permittit: & hoc nobis conſtat, quod minime illis permittet, exercere in iustos suas vires ad eorum detrimentum: illos enim in suam recepit curam, magis quam piissimus pater dilectissimos sibi filios, Dominus virtutum nobiscum &c. Dum adest vo-*

bis Deus, dum ait: *Ego sum nolite timere.* Christiane: Aduersitatibus anxioris, insurgit in te mundus, vndis aestuosus paupertatis gemis absorbendus? O modicae fidei: quam te tua ad terram depimit infirmitas? O puella alligant te paupertatis angustiae? O vir vocare, quum te mulieris, filiorumque, & modicae substantiae agitat tempestas? Vide, Christum tibi aduocem: sume digne sacratissimum sacramentum: vt tibi possit dicere: *Ego sum.* Gaudebis, in tui remedium aduolabit, veniet enim tibi vnde minus eum speraueras, vires ministrabit, vt aestuosas euntes vadis, & tibi dicet: *Nolite timere.*

Religio igitur hoc primo sensu, est enim maris abyſsus, ecce alius: q. d. Apostolis: *Agnoscite, charissimi, quod Ego sum, nolite timere, an nomen meum ignoratis?* quod est: *Adiuutor in tribulationibus Ego sum;* qui meis non desum, *Ego sum;* qui illis in tribulationibus adsum, quas in mei gratiam suscipiunt: *Ego sum,* qui eos apertissimis in periculis non desero, quibus in meum obsequium conuoluntur. Hinc patere voluit, quam dissimilis sit eius conditio de monis, vndi & carnis conditioni. Omne hi tribulationibus opprimant sibi seruientes, sed non est quod putes, quod illis succurrerent, quando angustiantur quinimo ipsi & pati & perire permittunt ingrati. Hoc danonus opus est, qui te mille peccatis obruit, & Dei offensis grauat, porto dum stupulis pieneris & turbibus in hora mortis agitata desperabundus, dic illi, vt te adiuuet. Parum est, quod non adiuuet, imo ipse est qui acerbiores tibi addat angustias, & in desperatione barathrum agat praecipitem; ipse qui titulo & ipse renit, te ad peccatum induxerat. Ipse est, qui praeclearum illum sacerdotem magnam lesum, filium Ioledech ad parum honesta perduxerat, titulo facilis misericordiae, quibus iam implicato, vndem non adfuit auxiliator, sed iniuper in eum ferocis insurrexit acculator, a Deo postulans iustitiam, vt eum pro demeritis castigaret. Hoc ipsum spiritu prophethico vidit Zacharias vt ex professione alias exposuimus. *Et dicitur: sum indutum vestibus sordidus, & Satan stabat a dextera eius, vt ex aduersaretur.* Hac conditione notatur, incitare te ad peccatum sub titulo quod leue quid sit, & Deum esse misericordem; & quo momento te cernit peccatis inuolutum, contra te coram Dei tribunali vociferatur fiscalis, tibi que aduersarius. Mundus autem, qui-

49

bus te non exponit periculis, vt honorem factum tectumque conferes, familiamque illustrem: ita vt tantis te opprimi calamitatibus ingenifcas, vt quo te veritas, ignores. Ne credideris, quod tibi medelam feret, quinimo respondebit ingratus, quod olim sacerdotes templi proditori Iudæ, postquam illum in irreparabilem suam impulissent ruinam, & jam remedium tanto malo petiturus aduenerat. *Quid ad nos, tu videris.* Demum ipsa caro, quæ tantis te deprimat calamitatibus, vt noctibus obambules in salutis tuæ detrimentum, & bonorum dilapidationem: die illi vt te adiuuet. O mula proditoria, qua per fidus vehitur Absalon, quæ eum in malas auerit aues, & à quercu suspensionem deseret, vbi malè faustus æternum periturus perforat. *Hæc est caro tua. Equi corum caro, & ipsa te ad domum vnus & alterius deducit, ad epulas, ad choreas, ad delicias, quibus tandem miser suspenderis, bonorum inops, salute priuatus, pedibus tremulus, præda diaboli. Hoc eius opus.* Porro Deus, non sic ipsi proprium est, illis auxiliari, qui in eius honorem se periculis exponunt, illos ex præsentissimis angustis eruere gloriosos, quo per tenissimi brachii sui vires ostentet, prodigiorum mirabilium inimitabilis operator. Populum suum dura Pharaonis eduxit seruitute, quâ in Ægypto affligebatur, in manu potenti & brachio excelsi. Proficiscuntur primo itinere diurno de Ramesses in Socoth, de Ayram in Eham, vterius quæ runt progredi per solitudinem Eham. Vocat Deus Moysen, ei præcipit, vt deducat populum, & reuertantur paruo tractu post Philahiroth, quæ erat instar vallis inter Magdalum & Beelisephon duos altissimos montes; ex opposito maris rubri. Celsissime Deus, quid agis? hilares proficiscuntur, festino gradu, paulatim Ægypto excedentes, & præcipis, vt retrocedant. Si vero hæc mens ua sit, cur eos præcipis sistere inter duorum montium angustias ex opposito maris, si forte illic iter suum carpat infecutor Pharaon, nulla illis fugiendi datur aperta janua, nisi sese in mare dent præcipites? sic contigit: cum enim nouisset Pharaon ad eas populum redactum, angustias, constituit illos insequi, & ex parte terræ illos oppugnare, sibi per se adens, illos ex parte maris non posse fugam capessere, & ad hoc conflauit numerosissimum exercitum ex omnibus Ægypti præsidis, cui se celetes & paratissimum sociarunt Ægyptii, & id (Notante Rupperto) eò magis quò viderent, eos hæere, quos seruos subiectos habebant in suam obse-

quium, deinde lugerent sibi ab Israelitis. vasa quæque pretiosissima a ferri, quæ illis tantummodo commodauerant, & illusos se modo stromacharentur.

Accurrit Pharaon militum electorum acie instructus, cum Israelitæ percipiunt, ex terræ latere progredi: illi duorum montium angustias conclusi. Hinc Pharaon procedit, illinc feruet mare, dissidunt, se iam inter mortuos reputant, & gemitibus inenarrabilibus suum deplorant exitum. Væ nobis, an non melius fuisset nos viuere seruos, in Ægypto saluos & incolumes, quàm liberos exire, & crudeli nece cunctos deperire? Si nos Deus morti destinauit, vel vt nos Pharaon consumat, an non satius erat mori in Ægypto? audit illos Moyses, & re cum Deo communicata ait: O popule Dei electe, quid times? quis te in has adduxit angustias? quis te his conclusit montibus? numquid Deus? Confide ergo, quod ipse tibi auxiliabitur, nec perire permittet: *Nolite timere, state, & videte magnalia Domini.* Sit, cordis fides viua, spes certa, estote animæ quiore. Hoc est, *State.* Quia sicut inquit Apostolus, id quod cor reddit constans & intimidum, fides est viua, quam securæ spes comitatur: *Tu fide stas.* Ne timeas, an non Deus est, qui te eduxit de Ægypto? An non ex eius præcepto, & statuto es egressus? Ipse te videt inter duorum montium concaua conclusum, ab utroque latere, & inter potentissimos hostes, & mare ex altero latere, vbi nec semitam, nec viam, nec modum videas, vt euadas incolumis: An non suo obedientem imperio, te huc adduxit? Nolite ergo timere: *State & videte magnalia Dei.* quæ Deus pro vstra salute & libertate operaturus est, qui vobis tacentibus & quiescentibus, per maris profunda viam aperiet, & cantantibus vobis, ipse manum extendet, qua contra tam numerosum exercitum & crudelissimum regem decerit: *Dominiis propugnabit pro vobis, & vos stabitis.* Non enim sinit Dominus, quando electos suos tribulationibus supponit, eosdem illis absorberi vt pereant, quinimo festinus accurrit licet hoc sit, tam mirabilia efficiendo, quæ sunt sternere per maris profunda viam latissimam, aridam, floribus intertextam, vt eam describit Spiritus Sanctus.

Ob quam causam sedet Iob in sterquilinio, direptis opibus, interemptis filiis, diruta domo, valetudine de perditâ, vt quid caro eius vulnerrum congeries putredinis & vermium colluuiis opprobrium imple amicorum, propria vxori factus in parabolam? In Dei obsequium, & fidem

Matt. 27

Ipsa 31. 3.

Exod. 14.

13.

Rom. 11.

20.

quam ei debebat, conservandam. Ne velim credideris, quod illum deseret Deus, sed dum id minus suspicantur hi, qui eum affligunt, adest auxiliator, & in eius sumit arma, defensionem, arguit eos, qui innocuum irridebant, inungit, ut delicti veniam postulent, omnia in duplum restituit, quæ illi dæmon abtulerat, & maiori gloria, ac diuitiis, quam unquam habuerat, Iob præfulget illustrior. Quis te, o castissime Ioseph hoc detinet ergastulo reclusum, inhonoratum, infamem, afflictum, in ille timoribus & anxietatibus inceptum Dei obsequium, qui utique provocatus eum offendere, recusavit. Conhæde igitur, non te derelinquet, & tantâ tibi potentia succurret, ut dicere Sapiens possit:

Sap. 10. Hæc venditum iustum non dereliquit, sed a peccatoribus liberavit eum, descenditque cum illo in foveam, & in vinculo non dereliquit eum donec afferret illi sceptrum regni, & potentiam adversus eos, qui eum deprimebant, & mendaces ostendit, qui maculaverunt illum.

49 O piissime Tobia, quis te cæcum affligit, tenebris immersum, & tristi mortis umbrâ gementem, ab vxore scommate delusum, ab amicis spretum, multis repletum miseris? Dei honor, & impletio eorum quæ nobis mandat, sepeliendo mortuos, pauperibus laudando, pupillos defendendo. Securus ergo viue, aderit tibi cælum, & vnum de magnatibus delegabit, hilarem restituet visum, mortuum solabitur, te ipsum honorabit, domui tuæ prospera cuncta adducet, multiplicabit tibi vitæ dies, & implebit misericordis toto spectante vniuerso. Dicitur mihi, o Daniel vir desideriorum, quid te in lacum misit leonum, & sic reclusit, ut quocumque lumina veris, non nisi feroces & famelcentes leones intuearis? Eo quod pro Dei honore steteris inimicus. Depone metum, & brevi tibi aderit eius Angelus, quem ille mittet, qui obrutabit ora leonum, & tuis prosterne pedibus ut agniculos, per aeris vacua prouidebit escam, ut totus restetur orbis, Deum seruatorum suorum non oblitisci, quo tibi liceat effari: *Recordatus es mei Deus, & non dereliquisti diligentes te.* O pudica Susanna, quis te publico iudicio, ut adulterii ream condemnat, & jamjam trahit spectante mundo lapidibus obruendam, idque tanta velocitate, ut jam lapidum percipias strepitum, quos rapiunt manibus, in te proijciendos? Dei gloria, & quia locum dare peccato recusavi. Eia igitur illustrissima Do-

Dan. 14. 37.

mina, mulierum decus, cum igitur ita sit: sursum corda & oculos ad Deum erige, confide, quod se tibi non subtrahet, quin & spiritum excitabit vnius iuuenis, qui fraudis sit detector, veritatis testis, & sanctitatis ac innocentie tuæ præco, idque adeo in tuam satisfactionem, ut totus eam populus intelligat, & omnis pudicitia à mundo colaris exemplar. Gloriosissime Paule, quis te coram tam inimici statuit leone, & sævissima tigride Nerone, ut eus ferocitas in fugam compellat omnes committentes, & tu solus relinquantis? Dei honor & Evangelium. Iacta cogitatum tuum in Domino, nulli tibi decrit, fauebit tibi, de tempestate eripiet, ut scribere liceat discipulo tuo Timotheo: *In prima mea defensione, omnes me dereliquerunt, non illis imputetur sed Dominus adfuit mihi, & confortatus me &c. liberatus sum de ore leonis.* Hoc Deum taxgit, & optime quatrat, quod cum tu Deo non desis, nec tibi Deus sit defuturus.

Res est indubia, quoties ob alicuius gratiam aduersitate æprimere, si sit ille talis, qualem esse deceat, eius est, tibi succurrere, liberare, alioquin proditor insimularetur, si eum te huic expulisset periculo, in eo te dereretur, cum posset liberare. Quid agere deceat Deum, quando tu ut eius præceptis obedias tribulationibus attereris, egestate, infirmitate? O puella castissima, cui ornamentum & esus deficient, quia noluit eum offende: cor tuum erige, Aquinas eius inspicere manus & secura crede, quod, cum in eius gratiam hoc patiaris, non te perire patietur. O Christiane, qui, ne pecces in Deum, sustines paupertatem, opprobrium & iniustitiam: spera ac seito Deum plus posse quid sit honoris, quam totus mundus; & plus ille desiderat, seruos suos honorari, quam omnes terræ Principes: confide, quod tibi honorem conservabit, augebitque magis, quam unquam optare potuisses.

Præclarissima sunt hæc Spiritus Sancti verba. *Tristitiam ne des anima tua, & ne affligat te ipsum in consilio tuo &c. Et congrega cor tuum in sanctitate eius, & tristitiam longe repelle à te.* Considerat Spiritus sanctus hominem innumeris fractum laboribus, desolatam, fatigatum, suis rationibus & consiliis intricatum, eo quod in omnibus se illi offerunt difficultates. Alter nimia grauat prole, muliere, domo, honore, &c. panis est indigus. Quas non euoluit rationes, si hinc, si inde, ad quem confugiam, quid primum arripiam?

Eremit

Fremit alter opprobriis ab alio sine ratione impetitus, consulit secum, quid factu opus de- liberans, & in omnibus inuenit inconuenien- tiam. Luget alter infirmitate pene exhaustus, quasi tempestate jactatus, qui quanto magis re- migat, tanto se manifestiori periculo videt ex- positum, & crescit necessitas, ob quam omni solatio delictus ingemiscit. O charissime, in- quit Spiritus sanctus. *Congrega cor tuum, in san- ctitate eius.* Collige illos discursus, illas cordis tui fluctuationes, a quo seu per hanc, seu per illam viam tibi remedium possit aduenire. Vi- deris altera Martha, quia: *turbas erga plurima.*

Luc. 10. 41.
D. Avg.
Quid per multa vagaris, o homo. Querit D. August. quid per alienas aedes inquiris reme- dium inquietus, sed nec vllibi inueniens his tempus tuum teris sine fructu ac cu n dispen- dio? *Congrega cor tuum*, recollige cunctas tuas rationes perpende Deum esse sanctum, justum & bonum, & qui te querit, te plus amat, quàm tu teipsum, & qui tibi fauebit, quando, vt san- ctus eiusdas. pateris aduersa es. *Congrega cor tuum in sanctitate eius.* Hic sit tuarum rationum accuratum finis: Deus pater meus est, & pater nemo melior illo Deus potestas est, & omnipo- tens: Deus sanctus est, & infinitè sanctus, ac proinde mecum ager, vt pater bonus, sanctus, potens, qui dum filium videt necessitate obru- tum, idque honestam ob causam, aut ob eius impletum præceptum, non ei deest, etiam si bolum ori suo subtraheret.

Non tibi deest Deus, sicut nec discipulis defuit, quando enim aperiore & tristori mole- stia exanimabatur, illis apparet, accedit, so- latur, dicens: *Ego sum, nolite timere.* His ver- bis Petrum animauit, vt verbo suo nixus ma- ris procellis intrepidus se committeret, & iam submergendum cunctis videntibus sustentat, accurrit, dexteram extendit. Et quid minus agere cum decebat, dum videt Petrum, vt suo obediret præcepto, se pelago immitentem? Gradu tutissimo ambula: S. Apollolus: nam li- cet dum audit id quod Christus omnibus dixit, *Nolite timere, Ego sum.* Se præceptum Ocea- no dederit, vt ad Christum accederet, arden- tissima fidei suæ & charitati satisfaciens, qua judicabat, jam mille annos effluxisse, quibus magistro suo abfuerat, nec eum viderat. *Arden-*

D. Hier.
Tom. 6. 1.
Math. 14.
tissimo fidei ardore, inquit D. Hieronymus) Nec voluit tamen, nec ausus est se mari committere, nisi præcedente præcepto: quocirca ait. *Do- mine, si tu es, iube me venire ad te super aquas.* Præcipe mihi, Domine, vt me mari tradam.

Ardentissima Petri fides, qui credit, non tan- tum Magistrum, vt verum Deum, propria posse virtute maris fluctibus inambulare tutissimè, verum & aliis quibuscumque dare virtutem Ocea- ni vndas, firmo vestigio percalcandi. *Eodem fidei ardore, quo semper, credit se posse facere per voluntatem Magistrum, quod ille poterat per natu- ram.* Verum tamen vnum verbum o S. Apollolus: quid necesse est, ipse tibi hoc iniungat: An non sufficit eum tuis oculis videre præsen- tem!

An tibi vires defunt, vt propria te virtute mari committas: Duas habuit rationes, vt hoc diceret. Prima, voluit D. Petrus examinare, num qui illis loquebatur, verè Dominus esset, aut phantasma, vel spiritus illis adparens, pro vt sibi imaginabantur. Nouerat D. Apollolus altissima Theologiae doctrinam: solum esse Deum, qui potestate vigeat, vt efficaciter deter- minet nostram voluntatem ad res magnas, & heroicis actus virtutum, quocirca suam atten- dens timidam, & ad hoc minime determinatam, sciebat, quod qui illam constanti & fida reso- lutione determinaret & cum effectu, ad opus tam insolitum, tam viue fidei, vt est diuino fretum auxilio se maris vndis injicere, verus esset Deus nec alius; & quasi diceret. In hoc Domine cognoscam, te esse, si te mihi præci- piente, vt me pelago committam ad te ventu- rum: sensero in me determinatam meam vo- luntatem, & fiducia cor meum stabilitum; quia ad hoc opus nulla valet creata virtus phantas- matis, vel spiritus sine boni, siue mali. Secunda ratio est: magis ad rem nostram. Petrus non ausus est se vndis injicere, nisi prævio Domini præcepto: sciebat enim quod si se fluctibus in- gereret, & hoc ex Dei præcepto: tutissimum sibi haberet Dei auxilium, qui potentissima sua manu accurreret, vt eum saluum & turbibus educat incolumem.

Hoc quoque sit tibi compertum, quod si, vt Dei præceptis obedias, vndis innatares quam certissimè submergendus, nihilominus securis- simum eius diuinum experieris auxilium. Et ita D. Petrus expertus est, experti sunt & alii Apolloli, qui nam ascenderunt, ex eius præ- cepto, ac proinde illis accurrit, turbulentissimæ tempestatis hora, accedit ait: *Ego sum, nolite timere.* Quo verbo cunctos solatur, vires addit deperdita, cum illis ascendit nauim, sedat tem- pestatem, adducit tranquillitatem perfectam, & momento temporis, ad portum inducit optatissimum, virtute suæ omnipotentis. Et

Et hoc nouum patet miraculum, quod Deus efficit, nam eius subsidio tempestas, laborque qui nos exhaurebat, terminatur, animam sola-

tur, pacem adducit in hac vita per gratiam, quod nos conducit ad gloriæ portum æptatissimi, Amen.

S V M M A R I V M

HOMILIE QVARTÆ SEQVENTIS.

A Stendit Euangelium, eo ipso, quo quis se Dei disponit obsequio accedere diabolum ei bellum illaturum *a*. Tantò neruosiùs quantò quis diligentius conatur euadere in virom sanctum *b*. Vt nobis Christus addat vires & animos, prodit hodie cum illo in arenam, & ei vires confringit, vt iam prælium nostrum sit cum infirmo inimico *c*. Diuina nobis præscribit documenta, vt in tentationibus superiores euadamus, supponendo, quòd nos ipsos illis non ingeramus *d*. Primum: docet nos, quibus cum armis vincamus: quæ sunt duplicis generis: primò, ex parte Dei: eius scilicet fauor & gratia *e*. Secundò, ex parte nostra, nimirum ieiunium & opera sancta *f*. Et nominatim magna vigilantia, quæ sumus excitati: eo quòd hostis noster semper sit in insidiis, vt nos confundat *g*. Et vnus cuiusque perpendit sedulus affectus, vt per eosdem oppugnet *h*. Secundum: vt dum accedit diabolus proponens nobis panis defectum, oculos in Dei potentiam conijciamus *i*. Tertium: vt attentè consideremus, hostem nostrum omnes suas habere vires in sola lingua *k*. Et quod argumentetur, vt indoctus Astrologus. Quartum: eius promissa esse mendacia *l*. Quintum: quod si clara nos inuadat tentatione: hoc verbo (*Vade Satana*) cum repellamus.

§. 1. Eo ipso quo quis se ad Dei disponit, obsequium, diabolus accedit, vt eum bello la- cessat: iustar illius lateris, de quo Dominus ad Ezechielem, & velut alter Pharaon Israe- litas persequitur.

§. 2. Impugnat Satan Sanctos, vt pirata na- ues diuitiis onustiores, vacuas vilesq; despi- ciens.

§. 3. Congreditur, Christus, vera Aquila cum serpente, vt eum nobis confringat, proinde eius victoria nostra est, & modo cum sancti non timent.

§. 4. Ductus est. Ad tentationes ductus est Christus donis Spiritus S. cuius opera omni- bus sunt rationibus superiora, iuxta Theo- logie disciplinam.

§. 5. Quicumque se temerariè tentationibus ingesserit: prosterneretur cum Davide, quem vero Deus ad illas adduxerit, victor euadat cum Ioseph.

§. 6. A Spiritu. Prima contra diabolum arma defensiva, est Spiritus S. gratia: quæ superantur dracones, sine qua musca vin- cunt.

§. 7. Cum ieiunasset. Necessarium quoque est ieiunium, quod diabolum prosternit, vt Eleazar elephantem.

§. 8. Accedens tentator: Sine miraculo, ieiunium multis potest diebus protrahi. Ac- cedi tentator ex suo munere talis, quem David descripsit; & oculos requirimus Eze- chielus.

§. 9. Accedens